

**ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
TİCARET HUKUKU BİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LİSANSLI DEPOCULUK VE ÜRÜN SENEDİ

CANSU FATMA KARADUMAN

EKİM 2019

**ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LİSANSLI DEPOCULUK VE ÜRÜN SENEDİ

CANSU FATMA KARADUMAN

EKİM 2019

Tez Başlığı : **Lisanslı Depoculuk ve Ürün Senetleri**

Tezi Hazırlayan : **Cansu Fatma KARADUMAN**

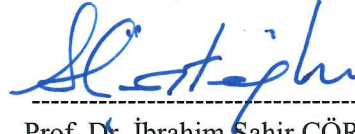
Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı:

Prof. Dr. Mehmet YAZICI

Enstitü Müdürü

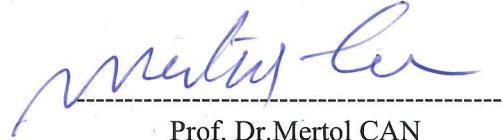
Bu tezin yüksek lisans derecesi elde etmek için gerekli koşulları sağladığını onaylarım.

Prof. Dr. İbrahim Sahir ÇÖRTOĞLU

Özel Hukuk ABD Başkanı

Bu tez, tarafımdan incelenmiş olup Yüksek Lisans Tezi olarak uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Mertol CAN

Tez Danışmanı

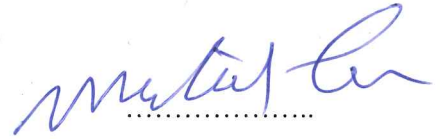
Tez sınav Tarihi : 10.10.2019

Tez Jüri Üyeleri:

Prof. Dr. Mertol CAN (Çankaya Üniv.)

Prof. Dr. Feriha Bilge TANRIBİLİR (Çankaya Üniv.)

Doç. Dr. Kürşat GÖKTÜRK (Ankara Hacı Bayram Üniv.)

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallar ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak tez çalışmamda bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları bilimsel etik kurallar gözeterek ifade ettiğimi ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

Cansu Fatma KARADUMAN

İmza:

ÖZET

LİSANSLI DEPOCULUK VE ÜRÜN SENEDİ

KARADUMAN, Cansu Fatma

Yükseklisans Tezi

Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Mertol CAN

Ekim 2019, 89 sayfa

“Lisanslı Depoculuk ve Ürün Senetleri” başlıklı tez çalışmamızın ilk bölümünde, lisanslı depoculuk sisteminin temelini oluşturan umumi mağazacılık faaliyetlerinin ülkemizdeki gelişimi ile iki sistemin birbirine benzer ve farklı yönlerine ilişkin olarak genel bilgiler verildikten sonra lisanslı depoculuk sisteminin ülkemizdeki mevcut durumu, bu faaliyet ile iştigal edebilecek şirketlerin anonim şirket statüsünde kurulma zorunluluğu, şirket kurucularının haiz olması gereken özel şartlar, şirketin sahip olması gereken asgari sermaye miktarı, esas sözleşmesine dair esaslar ile şirketlerin kuruluş ve faaliyet izni alması için gereken şartlardan bahsedilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise, ürün senetleri matlabı altında, bu senetlerin dayanağı olan mudi ve lisanslı depo işletmecisi arasında intikal eden saklama ilişkisinin hukuk sistemimizde yer alan saklama sözleşmeleri içindeki yeri ve taraflar arasındaki ilişkiyi teşvik amacıyla lisanslı depo işletmecisi tarafından düzenlenen kıymetli evrak vasfını haiz bu senetlerin temsil ettikleri hakkın türü tespit edilmeye çalışılmıştır. Aynı bölümde saklanacak ürünün lisanslı depocuya teslimüne

sunabilecek kişilerin malik, mümessili veya emin sıfatıyla zilyed olmaması ihtimalleri ayrı ayrı değerlendirilmiş; daha sonra lisanslı depocunun ürünü teslim edilmiş sayılmasının şartı olan zilyetliğin kazanım yolları örneklendirilerek incelenmiştir. Lisanslı depo işletmecisinin zilyetliğine geçen ürünün tartım ve ölçüm işleminden sonra tanzim ettiği ürün senedinin şekil şartları, türleri ve bu senedin temsil fonksiyona ilişkin olarak açıklamalar yapılmış ve son olarak ise, lisanslı depocunun hakları ile borç ve yükümlülüklerinden bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ürün senedi, kıymetli evrak, lisanslı depoculuk, umumi mağazacılık

ABSTRACT

LICENSED WAREHOUSE AND PRODUCT RANGE

KARADUMAN, Cansu Fatma

Master Thesis

Institute of Social Sciences

Department of Private Law

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Mertol CAN

October 2019, 89 page

After providing general information about the development of public warehousing, which forms the basis of licensed warehousing system, in our country and similar and different aspects of both systems, current condition of licensed warehousing system in our country, the requirement of being an incorporation for companies to operate in this field, special conditions of qualification that must be met by the company founders, minimum amount of capital that the company must have, other issues regarding the company's articles of incorporation and the requirements that must be met to obtain an authorization for foundation and operation are discussed in the first chapter of our thesis, titled "Licensed Warehousing and Product Bills".

We tried to determine the status of safekeeping relationship between depositor and licensed warehouse operator, which forms the basis of product bills, in safekeeping contracts section of our law system under the product bills title line and the type of rights represented by such bills, which are issued by the licensed warehouse operator to encourage this relationship between the parties and are considered as negotiable

instrument, in the second chapter of our study. The possibilities of not being capable to possess the products, which can be delivered to the licensed warehouse operator by the owner, agency or fiduciary were evaluated separately in the same chapter and also examples were given for the methods to acquire the right of possession, which is considered as a requirement for receipt of the product by the licensed warehouse operator, in order to examine these possibilities. Explanations were made for the form requirements and types of product bills, which are issued after the product that was possessed by licensed warehouse operator is weighed and measured, and for the representation function of these bills and finally rights and liabilities of the licensed warehouse operator were described.

Keywords: Product receipt, negotiable instruments, licensed warehousing, public warehouse

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	iv
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiii
GİRİŞ	1
BÖLÜM I	
LİSANSli DEPOCULUK.....	3
1. HUKUKİ ÇERÇEVE.....	3
2. LİSANSli DEPOCULUK FAALİYETİ İLE İŞTİGAL EDEBİLECEK KİŞİLER	13
2.1. Anonim Şirket Olarak Kurulmuş Olma Zorunluluğu	13
2.2.1. Kurucu Olabilecek Kişiler.....	14
2.2.2. Asgari Sermaye	16
2.2.3. Esas Sözleşmeye Dair Esaslar.....	18
2.2.4. Kuruluş İzni.....	21
3. FAALİYET İZNİ	23
BÖLÜM II	
ÜRÜN SENEDİ	28
1. SAKLAMA SENEDİ VASFI	28
1.1. Konusu Saklama Olan İlişkiler	28
1.2. Saklama İlişkisi Dolayısıyla Düzenlenen Belgeler	34
2. EMTİA SENEDİ KAVRAMI	35

3. SAKLANACAK ÜRÜNÜN LİSANSLI DEPOCU TARAFINDAN	
TESELLÜMÜ	36
3.1. Ürünü Tesellüme Sunabilecek Kişiler	36
3.1.1. Malik	36
3.1.2. Maliki Temsilen Hareket Edebilen Kişiler	36
3.2. Tesellüme Sunanın Emin Sıfatıyla Zilyed Olmaması İhtimali	38
3.3. Lisanslı Depocu Tarafından Ürünün Tesellüm Edilmiş Sayılmasının	
Şartı/Zilyetliğin Devri	40
3.4. Saklanacak Ürünün Lisanslı Depocunun Fiili Hâkimiyet Alanına	
Geçmesinden Sonra Yapılacak Olanlar	42
3.4.1. Tartım ve Ölçüm	44
3.4.2. Ürün Senedinin Düzenlenmesi	47
4. ÜRÜN SENEDİNİN ŞEKİL ŞARTLARI.....	47
5. ÜRÜN SENEDİNİN TÜRLERİ	48
5.1. Basılı Ürün Senedi	48
5.2. Elektronik Ürün Senedi.....	49
6. ÜRÜN SENEDİNİN TESLİM OLUNAN ÜRÜNÜ TEMSİL	
FONKSİYONU.....	52
7. LİSANSLI DEPOCUNUN HAKLARI İLE BORÇ VE	
YÜKÜMLÜLÜKLERİ	54
7.1. Lisanslı Depocunun Hakları.....	54
7.1.1. Ücret Hakkı	54
7.1.2.Hapis Hakkı.....	55
7.1.3. Kanunda Belirtilen Durumlarda Ürünlerin Depolanmasını	
Reddetmek Hakkı.....	57
7.2. Borç ve Yükümlülükleri.....	57
7.2.1. Saklanan Ürün ile İlgili Gerekli Belgeleri Temin Etme	
Yükümlülüğü	57
7.2.2. Ürünü Sigorta Ettirme Yükümlülüğü.....	58
7.2.3. Ürünü İade Borcu	61

7.2.4. Özenli Davranma Yükümlülüğü	63
SONUÇ	64
KAYNAKÇA.....	67
EKLER	
EK 1	74
EK 2	88
EK 3	89

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Şirketlerin Faaliyet Konularına Göre Dağılımı	25
Tablo 2. Şirketlerin Tüzel Kişilik Açısından Dağılımı	25
Tablo 3. Şirketlerin Lisans Alış Taihlerine Göre Dağılımı	26
Tablo 4. Şirketlerin Kuruluş İllerine Göre Dağılımı (İlk 10 İl)	26
Tablo 5. Depoların İllere Dağılımı.....	27

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Lisanslı Depoculuk ve Ürün İhtisas Borsacılığı Sisteminin Genel İşleyişi	43
Şekil 2. Ürünlerin Depolama Dönemleri	61

KISALTMALAR

- A.g.e:** Adı geçen eser
A.g.m.: Adı geçen makale
A.Ş: Anonim Şirket
Akt: Aktaran
BGB: Alman Medeni Kanunu
Bkz. Bakınız
BSMV: Banka Sigorta Muamele Vergisi
C.: Cilt
E.: Esas Sayısı
EKK: Elektronik Kayıt Kuralları
ELÜS: Elektronik Ürün Senedi
K.: Karar Sayısı
K.T.: Karar Tarihi
KKDF: Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu
S.: Sayı
sh: Sayfa
TBK: Türk Borçlar Kanunu
TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK: Türk Ceza Kanunu
TMK: Türk Medeni Kanunu
TMO: Toprak Mahsulleri Ofisi
TSE: Türk Standardları Enstitüsü
TTK: Türk Ticaret Kanunu
TURKAK: Türk Akreditasyon Kurumu
TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜLDK: Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu
TÜLDY: Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliği
UMK: Umumi Mağazacılık Kanunu
Vd.: ve devamı

GİRİŞ

Her geçen gün artan dünya nüfusunun beslenme ihtiyacının karşılanması dışında, üreticilerin pazar paylarının genişletilmesi ve bu surette onların gelir düzeylerinin de artırılmasının yaratacağı ekonomik girdilerin gelişmişlik düzeyini de müsbet yönde etkileyeceğinin görülmesi, bazı ülkelerde mevcut kaynakların daha etkili ve verimli kullanımının temini amacına matuf özel düzenlemelerin yapılmasına neden olmuştur.

İklimi ve coğrafi koşullarının uygunluğu nedeniyle ülkemiz önemli bir tarımsal üretim potansiyeline sahip olmakla birlikte, ürün depolama alt yapısının yeterli olmaması, arzın yoğun fakat fiyatların düşük olduğu hasat dönemlerinde ürünlerin satışa sunulmasının çoğu zaman kaçınılmaz olmasının, üreticileri de zarara uğrattığı açıktır. Lisanslı depoculuk sistemi sadece ülkemizde değil diğer ülkelerde de işaret ettiğimiz soruna çözüm getirmek için ortaya çıkan bir uygulamadır. Bu sistem ile ürünlerin tarla ve bahçeden, pazara ve en son tüketiciye ulaşana kadar sağlıklı ortamda, güvenle saklanması ve sistem içinde yer alan tüm aktörlerin zarara uğramaması hedeflenir.

ABD, Bulgaristan, Slovakya, Macaristan, Kazakistan, Kanada ve Güney Afrika Cumhuriyeti gibi bazı ülkeler lisanslı depoculuk sisteminin ülkelerinde yerleşmesini gerçekleştirebilmişlerdir.¹ Bu ülkeler de, lisanslı depoculuk sisteminin etkin ve yaygın bir hale gelmesi ile onların tarımsal üretim ve ticaretinde, istihdamında, dünya ticaretindeki paylarında, millî gelirlerinde ve buna bağlı olarak vergi gelirlerinde büyük artışlar sağlanmıştır. Buna karşılık, dünya ekonomik düzeninde lisanslı depoculuk sistemini kuramayan ülkeler ise; bu sistemi kuran gelişmiş ülkelerin bağımlı ve ikincil pazarı haline gelerek, tarım ürünlerinin üretim ve ticaretinden kazandıkları gelirleri hissedilir şekilde azalma trendine girmiştir.² Bu nedenle ülkemizde de tarımın geliştirilmesi, ticareti ve

¹ Mustafa KAYA, “Tarımda Lisanslı Depoculuk Sistemi:Hububat Piyasası Örneği” (Yayımlanmış Uzmanlık Tezi),. Kalkınma Bakanlığı Yayınları, Yayın No:2971, Kasım 2017 ,sh.24-43

² Bkz: TBMM, 22. Dönem, 3. Yasama Yılı Çalışmaları, Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Tasarısı ile Tarım, Orman ve Köyişleri ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/821) , 21.05.2004 (Çevrimiçi)

ekonomisi açısından ilerleme sağlamak amacıyla tarım ürünleri lisanslı depoculuk sistemi uygulamasına başlanılmıştır. Bu sistem ile standardize edilebilen ve depolamaya uygun tarım ürünlerinin lisanslı depoya tevdi edilmesiyle, lisanslı depo işleticisi tarafından ürünlerin mülkiyetini temsilen düzenlenen ürün senedi türk hukukuna yeni bir kıymetli evrak türü olarak girmiştir.

Bu çalışmada; ülkemizde tarım ürünleri lisanslı depoculuk sistemi uygulamasının temelini oluşturan umumi mağazacılık sisteminden günümüze kadar ihtiyaçlar doğrultusunda yapılan düzenlemelerin sebepleri ve mevcut hukukî durum da incelenecektir.

BÖLÜM I

LİSANSLI DEPOCULUK

1. HUKUKİ ÇERÇEVE

Türkiye’de lisanslı depoculuk sisteminin temeli, umumi mağazacılık faaliyetlerine dayanmaktadır. Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve Umumi Mağazalar Kanunu (UMK) kapsamında faaliyet gösteren umumi mağazacılık, TTK’nın 832’inci maddesinin ilk fıkrasının ilk cümlesinde; makbuz senedi ve varant verme karşılığında serbest veya gümrüklenmemiş mal ve hububatı, saklama sözleşmesi uyarınca kabul etmek ve tevdi edenlere de bu senetlerle tevdi olunan mal ve hububatı satabilmek veya rehnedebilmek imkânı vermek amacıyla kurulan mağaza olarak tanımlanmıştır.

Hukukumuzda, umumi mağazacılık ile ilgili ilk kanunî düzenleme 1926 tarihli Ticaret Kanununda, Fransızcasının *magasins généraux*, Türkçe karşılığı *umumi mağaza* diye adlandırılan kuruluşlar ile *resepise* (makbuz senedi) ve *varanta* ilişkin olarak sevkedilen hükümler ile yapılmıştır. Aynı yıl Ticaret ve Sanayi Odaları Nizamnamesinin yayımlanması ile Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Bakanlığından izin almak şartıyla umumi mağaza kurup işletmek üzere yetkilendirilmiştir. Bu yetki uyarınca antrepo ve umumi mağaza kurmak için gerekli izni alan İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası ilk umumi mağazayı 1928 yılında Tophane’de eski Tophane fabrikalarının antrepo hâline getirilen büyük bir kısmında açmışsa da, kısa bir süre faaliyet gösterdikten sonra bina devredilerek umumi mağazacılıktan vazgeçilmiştir.

İktisat Bakanlığı tarafından tarafından umumi mağazaların tekrar kurulmasına yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde, bu mağazaların faaliyet alanına giren bütün işleri yapması amacıyla 30.04.1937 tarihinde Ticaret ve Sanayi Odaları, Ziraat Bankası, İş Bankası, Osmanlı Bankası, Sümerbank, Emlak ve Kredi Bankası, Türk Ticaret Bankası tarafından merkezi Ankara’da olmak üzere Umat-

Umumi Mağazalar Türk A.Ş kurulmuştur.³Şirketin kurulmasıyla ilk şube Mersin'de olmak üzere sırasıyla; İstanbul, İzmir, Samsun ve İskenderun'da şubeler açılıp umumi mağazacılık yaygınlaştırılmaya çalışılsa da *resepise (makbuz senedi)* ve *varantın* ticaret hayatındaki yeri ve öneminin yeterli derecede tanıtılmaması, limanlarda yer alan antrepoların işletilmesinde rekabet ortamının yaratılmayıp devletin tekelinde olması vb. sebeplerden ötürü umumi mağazacılık beklenen gelişimi gösterememiştir.

Umumi mağazacılık sisteminin başarıyla uygulandığı ülkelere bakıldığında, mağazaların ticaret hayatını kolaylaştırmasının yanında ülke ekonomisine sağladığı katkı göz önüne alınarak sistem aktifleştirilmeye çalışılmış ve sistemdeki boşluğu doldurmak amacıyla ayrıntılı bir yasal düzenleme yoluna gidilmiştir. Yapılan çalışmalar neticesinde 11.08.1982 tarihli ve 2699 sayılı Umumi Mağazalar Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanun kapsamında, 1938 yılında kurulan 08.06.1984 tarihli 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabi tüzel kişiliği haiz Türkiye Mahsulleri Ofisi (TMO), Sanayi ve Ticaret Bakanlığından aldığı yetkiye dayanarak ilk defa 1993 yılında umumi mağazacılık faaliyetine adım atmıştır.⁴ TMO'nun, bu faaliyeti kapsamında TTK hükümlerine dayalı olarak sadece malın mülkiyetini temsil eden makbuz senedinin düzenlenmesinden sorumlu olduğu, daha sonra sistemin etkinliğini sağlamak amacıyla 28.09.1984 tarihli ve 18529 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Umumi Mağazalar Tüzüğü ile malın rehnini düzenleyen varant uygulamasına da geçilmiştir.

Üretici, sanayici veya tüccar tarafından emanete bırakılan ürün karşılığında TMO tarafından düzenlenen makbuz senetlerine dayalı olarak üreticinin finansman ihtiyaçlarının karşılanması süreci 2005 yılında TMO ile sözleşme imzalayan bankalar

³ Şirketin esas mukavelenamesi, 07.05.1937 tarihinde ve 2/6549 sayılı Kararname ile Bakanlar Kurulunca incelendikten sonra dönemin Cumhurbaşkanı Atatürk'ün onayına sunulmuştur. Ankara Ticaret Mahkemesinin 370-134 sayılı Kararı ile onanan mukavelename, 25.05.1937 tarihinde Ticaret Siciline tescil edilerek 28.05.1937 tarihinde Resmi Gazetede ilan edilmiştir.

⁴ Toprak Mahsulleri Ofisi, 1993-1994 döneminde 114.484 ton, 1994-1995 döneminde 269.185 ton alım yapmıştır. Toprak Mahsulleri Ofisi, Yönetim Kurulu Kararları, Toplantı No:35, Toplantı Tarihi: 21.12.1994, Karar No:35/ 496-20

arasında yapılan iş birliği ile başlamıştır.⁵ Bu iş birliği neticesinde sağlanan kredi şüphesiz ki, sistem içinde yer alan aktörlerin işini kolaylaştırmıştır. Ayrıca bu senetlerin TMO'nun alım garantisinde olması teminat kalitesini arttırmıştır. Düşük faizli kredinin yanında sağlanan malî teşviklerle (KKDF %0, BSMV %1, Faiz Desteği %25) lisanslı depoculuğun önü açılmaya ve mevcut sistem canlandırılmaya çalışılmıştır.⁶ Ancak umumi mağazacılık sisteminin etkinliğine yönelik gerçekleştirilen tüm çabalara rağmen uygulamadaki aksaklıklar ortadan kaldırılamamıştır. Geleneksel, standart olmayan depolama alışkanlığından vazgeçilememiş olması, malları zahmetsiz ve masrafsız devretme imkânı tanıyan makbuz senedi ve varantın kullanımının yaygınlaştırılamaması gibi nedenlerle hedeflenen amaca ulaşılamamıştır.

Umumi mağazacılık ile lisanslı depoculuk sistemlerinin birbirlerine benzer ve farklı yönleri mevcuttur. Lisanslı depoculuk sistemi, depolamaya uygun nitelikteki tarım ürünlerinin yetkili sınıflandırıcı olarak adlandırılan laboratuvarlarca sınıf ve kalitesinin belirlenmesi, ürünlerin ticaretinin uluslararası alanda faaliyet gösterebilecek ürün ihtisas borsasında ürünleri temsilen düzenlenen ürün senetleri ile gerçekleştirileceğini öngören bir sistem olması itibarıyla umumi mağazacılık sisteminden farklılık arz etse bile; Ticaret Bakanlığında alınacak izinle anonim şirket statüsünde kurulma zorunluluğu, kendisine tevdi edilen emtiayı depolaması ve

⁵ Emanete bırakılan ürünlerin türüne göre makbuz senediyle kredi kullandıran bankalar farklılık göstermektedir. Örneğin;buğday, arpa, çavdar, tritikale, yulaf ürünü için, Halkbankası A.Ş., Vakıflar Bankası A.Ş., Ziraat Bankası A.Ş., Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., Denizbank A.Ş.; mısır-çeltik için ise, Halkbank A.Ş., Ziraat Bankası A.Ş., Denizbank A.Ş., Türk Ekonomi Bankası A.Ş. kredi imkanı sağlamaktadır. *Bkz.* Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, Makbuz Senedine Dayalı Kredi Uygulamaları, (Çevrimiçi), <http://www.tmo.gov.tr/Main.aspx?ID=103> (E.T. 10.04.2019)

⁶ Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü Mali İşler Başkanlığı, “TMO Genel Müdürlüğü'nün Umumi Mağazacılık Faaliyetleri ve Makbuz Senedi Karşılığı Kredi 1993–2011”, (Çevrimiçi)

https://www.msmeturkey.com/fileadmin/msme/upload/pdf/Panel_2/Best_Practices_Grain_Receipt_Warehouse_Financing.pdf, sh.8 (Konuluş Tarihi:18.04.2012), (E.T: 28.03.2019)

emtiyanın sahibine emtiayı temsil eden kıymetli evrak niteliğinde senet düzenleyip vermesi sebebiyle umumi mağazacılığa benzemektedir.⁷

Lisanslı depo⁸ sistemi, standardize edilebilmesi mümkün olan tarım ürünlerinin yetkili organlar tarafından sınıfının ve kalitesinin belirlemesini müteakip sağlıklı koşullarda depolanması, ulusal ve uluslararası alanlarda faaliyet gösterebilecek nitelikteki ürün ihtisas borsalarında bu ürünlerin ticaretinin ürünün mülkiyetini temsil eden kıymetli evrak vasfını haiz ürün senetleri vasıtasıyla yapılması suretiyle işleyen bir sistemdir. Standardize edilebilmesi mümkün olan tarım ürünlerinin başlıca örnekleri arasında; her türlü hububat, baklagiller, yağlı tohumlar, pamuk, kuru kayısı, fındık, zeytin ve zeytinyağının yer aldığı söylenebilir.

Lisanslı depoculuk uygulaması ile üreticilerin, sağlıklı ortamlarda ürününü depolama imkânının sağlanması, ürününü hasat döneminde düşük fiyattan pazarlamak zorunda kalmadan hasat döneminin dışında daha yüksek fiyattan pazarlayabilmesi ve lisanslı depolara emanet edilen ürünü temsil eden ürün senetleri ile finansman ihtiyacının karşılanması hedeflenmiştir. Lisanslı depoculuk sisteminin gelişmesinde; Avrupa Birliği'ne entegrasyon süreci kapsamında yapılan çalışmaların kayda değer etkisi olmuştur. En yoğun çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulan tarım sektöründe, tarımsal üretimin tüm aşamalarında, ürün kalitesinin artırılması, uygun koşullarda depolama, fiyatlandırma, kayıt sisteminin geliştirilmesi, pazarlama ve finansmanda ihtiyaç duyulan sistem ve mekanizmaların oluşturulmasına yönelik çabalar, bu alanda önemli yenilikleri beraberinde getirmiştir. Bu süreçte tarımsal ürün piyasasındaki eksikliklerin giderilebilmesi için ürün borsalarının ve lisanslı depoculuk sisteminin geliştirilmesi amacıyla uygulanan projelerde kayda değer

⁷ Erdem Karaman, “Ürün Senedinin Kıymetli Evrak Hukuku Çerçevesinde İncelenmesi”, (Yayımlanmış Uzmanlık Tezi), Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Ankara, Şubat 2013, sh. 61

⁸ Lisanslı depolar: “...tarım ürünlerinin belli bir kira bedeli karşılığında sağlıklı koşullarda depolanmasını sağlayan, anonim şirket statüsünde kurulmuş ve çalışma usulleri devlet tarafından belirlenmiş olan büyük kapasiteli depolardır.” Bkz. Levent Sezal, “Türkiye’de Lisanslı Depoculuk Sistemi Ve Sağlanan Devlet Teşvikleri”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C.10, S:52, Ekim 2017, ss. 1147-1155, sh.1148

ilerlemeler sağlamıştır.⁹ Pazarlama kanallarındaki tıkanıklığa çözüm bulmak ve etkin bir tarım ürünleri piyasasının kurulmasını sağlamak amacıyla 1998 yılında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı nezdinde hayata geçirilen ve Dünya Bankasının destek verdiği Ürün Borsalarını Geliştirme Projesi, 2003 yılında başarıyla tamamlanmıştır. Bu proje kapsamında sunulan eğitimler neticesinde oluşan vizyon ile pilot olarak seçilen pamuk ve buğday ürünlerinde geliştirme çalışmaları yapılarak bazı ticaret borsalarında sistemin eksiklikleri tamamlanmaya çalışılmış ve sistemin etkinliğini arttırmak için uygun hukuki altyapıyı oluşturacak düzenlemelerin de yapılmasına yönelinmiştir.¹⁰ Bu manzara, Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanun Tasarısının hazırlanmasına mucip olmuştur.

Hazırlanan tasarı, Başbakanlığın 21.05.2014 tarih ve B.02,0 KKG.0.10.101-665.2446 sayılı resmi yazısıyla meclise sunulmuş ve TBMM Genel Kurulunda 10.02.2005 tarihinde kabul edilmiştir. 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu'nu (TÜLDK) 17.02.2005 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesini müteakiben sistemin uygulanmasını daha geliştirecek ve kolaylaştıracak on yönetmelik¹¹ ve sekiz tebliğ¹² yayımlanmıştır.

⁹ TBMM, 22. Dönem, 3. Yasama Yılı Çalışmaları, Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Tasarısı ile Tarım, Orman ve Köyişleri ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/821) , 21.05.2004 (Çevrimiçi)
<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c067/tbmm22067030ss0701.pdf> , (E.T. 15.05.2019). sh.11

¹⁰ Burhan Hekimoğlu ve Mustafa Altındağ, “Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sistemi ve Etkileri”, Samsun Valiliği Tarım İl Müdürlüğü, Samsun, 2006 sh.3 (Çevrimiçi), https://samsun.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Yayinlar/Tarimsal_strateji/tarim_urunleri_lisansli_depoculuk_sistemi_ve_etikleri.pdf , (E.T: 28.03.2019)

¹¹ Anılan amaçla çıkarılan yönetmelikler şunlardır: 08.10.2005 tarihli ve 25960 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Yönetmeliği, 18.01.2013 tarihli ve 28532 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yetkili Sınıflandırıcıların Lisans Alma, Faaliyet ve Denetimi Hakkında Yönetmelik, 08.10.2005 tarihli ve 25960 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Pamuk Lisanslı Depo Yönetmeliği, 21.12.2005 tarihli ve 26030 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu Yönetmeliği, 02.08.2006 tarihli ve 26247 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Fındık Lisanslı Depo Yönetmeliği, 04.12.2010 tarihli ve 27775 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Zeytinyağı Lisanslı Depo Yönetmeliği, 04.12.2010 tarihli ve 27775 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Zeytin Lisanslı Depo Yönetmeliği, 08.10.2005 tarihli ve 25960 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği, 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı

O dönem hazırlanan yönetmeliklerden; Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Yönetmeliği, Pamuk Lisanslı Depo Yönetmeliği, Fındık Lisanslı Depo Yönetmeliği, Zeytinyağı Lisanslı Depo Yönetmeliği ve Zeytin Lisanslı Depo Yönetmeliği, ismi geçen tarım ürünlerinin, ticaretlerini kolaylaştırmak, depolanmaları için yaygın bir sistem oluşturmak, ürün sahiplerinin mallarının emniyetini sağlamak ve kalitesini korumak, lisanslı depo işleticilerinin kişiler arasında ayırım yapmaksızın ismi geçen ürünleri kabul etmelerini temin etmek, ürünlerin mülkiyetini temsil eden satışını ve teslimini sağlayan, teminat olarak verilebilen ürün senedinin düzenlenmesi ve depolama hizmetini sunan lisanslı depo işletmelerinin kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla çıkarılmışlardır. Ancak bu yönetmelikler daha sonradan ise; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan 28616 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depo Yönetmeliğinin 50'nci maddesiyle yürürlükten kaldırılmışlardır. Anılan yönetmelik ise, standardize edilebilen tarım ürünlerinin insan sağlığına uygun, güvenli ortamlarda depolanması ve bu ürünlerin ticaretinin ürünü temsilen düzenlenen ürün senedi aracılığıyla yapılması amacıyla çıkarılmıştır. Aynı yönetmelik, lisanslı depo işletmelerinin kuruluş, faaliyet, işleyiş, denetim ve ürün senetlerinin düzenlenmesi ile lisanslı depoculuk sistemine ilişkin usul ve esasları da ihtiva etmektedir.

Gerçek veya tüzel kişilerce kurulan ve işletilen yetkili sınıflandırıcı olarak adlandırılan laboratuvarların lisans almalarına, faaliyet ve denetimlerine ilişkin usul ve esaslar, istihdam edilecek personelin sahip olması gereken şartlar ile lisanslı depolarda muhafaza altına alınacak tarım ürünlerinin değerlendirilmesinin nasıl yapılması gerektiği ise, Yetkili Sınıflandırıcıların Lisans Alma, Faaliyet ve Denetimi Hakkında Yönetmelik hükümleri ile düzenlenmiştir. Depolanacak ürünün nitelik ve özellikleri belirlenerek standartlara uygun surette sınıflandırılması ve geçen süreçte yapılanların belgelendirilmesi de bu yönetmeliğe uygun şekilde gerçekleştirilmelidir.

Resmi Gazetede yayımlanan Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği 12.04.2013 tarihli ve 28616 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliği

¹² 12.04.2013 tarihli 28616 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Zeytinyağı Lisanslı Depo Tebliği, Fındık Lisanslı Depo Tebliği, Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Tebliği, Kuru Kayısı Lisanslı Depo Tebliği, Pamuk Lisanslı Depo Tebliği, Zeytin Lisanslı Depo Tebliği, 29.09.2016 tarihli 29842 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Antep fıstığı Lisanslı Depo Tebliği ve son olarak 01.04.2017 tarihli 30025 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kuru Üzüm Lisanslı Depo Tebliği

Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu Yönetmeliğinde de, lisanslı depo işletmecisinin mudiyle yapacağı sözleşmelerde öngörülen yükümlülüklerini yerine getirememesi halinde meydana gelebilecek zararların tazminini sağlamak amacıyla görevli ve yetkili kılınan tüzel kişiliği haiz lisanslı depoculuk tazmin fonunun faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslar öngörülmüştür.

Ülkemizde lisanslı depoculuk sisteminin yerleşip gelişmesi amacıyla çıkarılmış olan bir diğer yönetmelik de, 12.11.2011 tarihli ve 28110 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliğidir. Bu yönetmelik, lisanslı depo işletmeleri tarafından depolamak amacıyla kabul edilen ürünleri temsilen basılı ürün senedi geçerliliğinde olmak üzere ilgili yönetmelik hükümlerine uygun olarak elektronik ortamda oluşturulan elektronik ürün senetleri ile ilgili esasları içerir.¹³ Aynı yönetmeliğin 13'üncü maddesinde yer alan hüküm ile de, daha önceden Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılmış 08.10.2005 tarihli ve 25960 sayılı Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Türk hukuku bakımından lisanslı depoculuk sistemine ilişkin hukuki çerçeve çizilirken 5300 sayılı TÜLDK'nın 22'nci maddesi ile lisanslı depo işletmecilerine, ürün senetlerinin ticaretini ve takibinin güven içinde yapılabilmesi amacıyla borsa ile sözleşme yükümlülüğünün getirilmiş olduğu da nazara alınmalıdır. Zira, anonim şirket statüsünde faaliyette bulunan ürün ihtisas borsaları veya bu borsa faaliyete geçinceye kadar ise Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yetkilendirilen gerekli yeterliliklere sahip ticaret borsaları, lisanslı depo işletmesince düzenlenen ürün senetlerinin ve/veya alivire-satım¹⁴ sözleşmelerinin arz ve talebini buluşturarak ticaretini yürütmektedir. Lisanslı depoculuk sisteminin önemli bir parçası olan ürün ihtisas borsalarının kuruluşuna ilişkin yasal düzenlemeyi, 01.06.2004 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve

¹³ Karşılaştırmak için *Bkz.* TTK'nın 1526/1

¹⁴ Çoğunlukla ticaret borsalarında karşımıza çıkan alivire satışı, satışı konu edinilen malın mevcut olmadan ileri bir tarih için alıcıya teslim şartına bağlı olarak yapılan bir tür vadeli satış işlemi olarak nitelendirebiliriz. Bu satış sözleşmesinde, belirlenen malın belirli bir fiyat üzerinden belirtilen sürede teslimi taahhüt edilir.

Borsalar Kanununun 53'üncü maddesinde sevkolunan hüküm teşkil eder.¹⁵ Ürün ihtisas borsalarına ilişkin olarak çıkarılmış yönetmelikler; ezcümle, Ürün İhtisas Borsalarının Kuruluş, İşleyiş ve Denetim Usul ve Esasları Hakkında Genel Yönetmelik, Ticaret Borsaları ile Ürün İhtisas Borsalarında Alivire ve Vadeli Alım Satım Yönetmeliği ve Türkiye Ürün İhtisas Borsasında Aracılık Faaliyetleri ile Aracıların Gözetimi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 53'üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından, ürün senetleri ile elektronik ürün senetlerine dayalı vadeli işlem sözleşmelerine ilişkin ticaretin güven içinde yapılması, serbest rekabet ve istikrar içinde yürümesi amacıyla ticaretin gerçekleşeceği borsanın kuruluşuna, faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkarılan Ürün İhtisas Borsalarının Kuruluş, İşleyiş ve Denetim Usul ve Esasları Hakkında Genel Yönetmelik, 09.03.2005 tarihli 25750 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak bu yönetmelik aynı amaçlarla Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan 10.08.2017 tarihli ve 30150 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Ürün İhtisas Borsasının Kuruluş, Faaliyet, İşleyiş ve Denetim Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 38'inci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından hazırlanan Ticaret Borsaları ile Ürün İhtisas Borsalarında Alivire ve Vadeli Alım Satım Yönetmeliği ise; 08.01.2005 tarihli ve 25694 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu

¹⁵ Anılan madde hükmüne göre ürün ihtisas borsaları; ekonomik gereklilikler gözetilerek güven, serbest rekabet ve istikrar içinde, kotasyonundaki bir veya birden çok ürünün arz ve talebini buluşturan; yürürlükteki ürün standartlarına göre tasnif edilmiş ürünlerin, kendilerince organize edilen fiziki veya elektronik mekânlarda alım satımına aracılık eden; ürünlerin gerek fiziki, gerekse ürünü temsilen lisanslı depo işletmelerince çıkarılan ürün senetleri ve alivire sözleşmelerin ticaretini yürütebilen; işlemlere ilişkin güvenilir kayıt ve saklama imkânları bulunan; oluşan fiyatları, ürettiği bilgileri, diğer benzer ve alternatif piyasaları izleyebilecek ve duyurabilecek bilgi işlem, teknik ve elektronik donanım, kurumsal ve mali altyapıya sahip olan; faaliyet alanı ulusal veya uluslararası olabilen anonim şirket statüsünde ürün ihtisas borsaları Bakanlık ve Sermaye Piyasası Kurulunun teklifi üzerine, Cumhurbaşkanlığı kararı ile kurulur.

yönetmelikte ticaret borsaları ve ürün ihtisas borsalarında işlem görecektir alivve ve vadeli alım satım işlemlerinin usul ve esasları düzenlenmiştir.

Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan 20.04.2019 tarihli 30751 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Ürün İhtisas Borsasında Aracılık Faaliyetleri İle Aracıların Gözetimi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik ile de, borsada yer alan araçların yetkilendirilmesi, faaliyetleri, gözetimi ve denetimine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

08.06.2011 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9/e maddesi uyarınca, depolanabilen tarım ürünlerinin ticaretine yönelik düzenlemeler yapmak, lisanslı depoculuk ve ürün ihtisas borsacılığın teşviki, gelişimi ve yaygınlaşmasına yönelik çalışmaları yapmak ve lisanslı depoculuğa, ürün ihtisas borsacılığına ve umumi mağazacılığa ilişkin olarak mevzuatta düzenlenmiş görevlerin yerine getirilmesinin, Sanayi ve Ticaret Bakanlığında alınarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığının hizmet birimlerinden olan İç Ticaret Genel Müdürlüğüne devredilmesi, lisanslı depoculuk sisteminin uygulamasında önemli bir mîladı oluşturur.

Lisanslı depoculuğun desteklenmesi ve gerekli yatırımların artmasını sağlamak amacıyla yapılan hukuki düzenlemelerden biri de, 03.07.2009 tarihli 27277 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5904 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun ile yapılan vergi düzenlemeleri neticesinde, 31.12.2014 tarihine kadar lisanslı depoya teslim edilen ürünü temsilen mudiye verilen ürün senetlerinin el değıştirmesi halinde tahakkuk eden kazançların gelir vergisi ve kurumlar vergisinden istisna kılınması teşkil eder. 6527 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanunun 4'üncü maddesinde sevkolunan hüküm ile 31.12.2018 tarihine kadar uzatılan bu uygulamaya ürünün lisanslı depoya ilk tesliminde ve borsadaki alım satımında da KDV istisnası eklenmiştir. Ayrıca lisanslı depo işletmesi ile mudi arasında yapılan

sözleşmeler ve ürün senetleri damga vergisinden istisna edilmiştir.¹⁶ Sisteme ilişkin devlet yardımlarını incelersek, 14.07.2009 tarihli ve 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar ve bu kararın uygulanmasına ilişkin Hazine Müsteşarlığınca çıkarılan 2009/1 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ ile lisanslı depoculuk hizmetleri bölgesel desteklerden yararlandırılacak yatırım konuları arasına dâhil edildiğini söyleyebilir. Bu uygulama da, 15.06.2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar ve bu kararın uygulanmasına ilişkin Ekonomi Bakanlığınca çıkarılan 2012/1 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ ile sürdürülmüştür.

Lisanslı depoculuk sistemine ilişkin olarak zikredilmesi gereken bir diğer düzeneleme de, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan 27.10.2018 tarihli ve 30578 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Lisans Alarak Faaliyet Gösteren Depolarda Muhafaza Edilen Tarımsal Ürünler İçin Kira, İlave Kira, Nakliye ve Analiz Ücreti Destekleme Ödemesi Yapılması Hakkındaki Tebliğdir. Anılan tebliğ de, üreticilerin sağlıklı ve sigortalı depo imkânına sahip olmasını, ürünlerini fiyatların düşük olduğu hasat dönemlerinde satmak zorunda kalmamasını, tarıma dayalı ticaret ve sanayi sektöründeki işletmelerin ihtiyaç duydukları ürünler için depo inşa etmeksizin talep edilen miktar, tür ve kalitedeki ürüne istenen zaman da kolaylıkla ve güvenilir bir şekilde ulaşabilmelerini amaçlayan lisanslı depoculuk sisteminin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek ve lisanslı depoculuk faaliyetlerinin yaygınlaşması amacıyla çıkarılmıştır.

¹⁶ Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Vergi Teşvikleri ve Devlet Yardımları, (Konuluş Tarihi:18.07.2013), (Çevrimiçi), <https://icticaret.ticaret.gov.tr/hizmetler/lisansli-depoculuk-ve-urun-ihhtisas-borsaciligi/vergi-tesvikleri-ve-devlet-yardimlari>,(E.T. 15.05.2019)

2. LİSANSLI DEPOCULUK FAALİYETİ İLE İŞTİĞAL EDEBİLECEK KİŞİLER

2.1. Anonim Şirket Olarak Kurulmuş Olma Zorunluluğu

Tarımsal üretiminin geliştirilmesi, ülke ekonomisinin kalkınması ve refah düzeyini artırma hedefli bir proje olan lisanslı depoculuk sisteminde faaliyet gösterebilecek kişilerin, kurumsal yapının güçlü olmasının gerekmesi¹⁷ sebebiyle anonim şirketler şeklinde kurulmuş ticaret şirketi olması aranmıştır. Lisanslı depoculukla iştigal edecek anonim şirketler, 5300 sayılı TÜLDK'nın 4'üncü maddesi uyarınca, ekonomik ihtiyaç ve etkinlik şartları göz önünde bulundurularak ancak Bakanlıkça verilecek izinle kurulabilirler. Anılan maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere, kuruluş izninin sadece anonim şirkete verilmesi sistemin güvenilirliğini sağlamak amacıyla yapılmış olup depolanan ürün üzerinde hak sahibi gerçek veya tüzel kişi olan mudilerin haklarının korunmasında yaşanabilecek olumsuzlukların en aza indirilmesi hedeflenmiştir.¹⁸

Anonim şirketler, küçük tasarrufları bir araya getirip büyük sermayeleri bünyesinde toplayarak ülke ekonomisi için önemli projelerin etkili ve verimli bir şekilde hayata geçirilmesinde etkili bir müessese olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁹ *Kanaatimizce*, büyük sermayelerin toplanabilmesi için küçük tasarruf sahiplerinin yatırımlarında korkmadan taşın altına elini koyabileceği bir güven ortamının oluşturulması gerekmektedir. Bu ise; anonim şirketler bakımından da cari olan sınırlı sorumluluk esasının benimsenmesi ile mümkün olur.

¹⁷ Anonim şirketler sermaye şirketi türü olduğu için ortakların kişiliğinde (örneğin iflası) veya kendilerinde (ölüm vs.) meydana gelen değişimler şirketin faaliyetlerinde herhangi bir sekteye sebebiyet vermeyeceğinden ötürü kurumsallaşmanın unsuru olan devamlılık sağlanmış olacaktır.

¹⁸ TBMM 22. Dönem, 3. Yasam Yılı Çalışmaları, Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Tasarısı ile Tarım, Orman ve Köyişleri ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/821), (Çevrimiçi) <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c067/tbmm22067030ss0701.pdf>, sh.11, (E.T. 15.05.2019),

¹⁹ Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku Dersleri, 6.Basım, Bursa, Dora Yayınları, 2018 s. 167, Oğuz İmregün, Anonim Ortaklıklar, 3. Baskı (Gözden Geçirilmiş), İstanbul, Gün Matbaası, 1974, sh. 1

2.2.Lisanslı Depo Anonim Şirketlerinin Kuruluşuna İlişkin Esaslar

2.2.1. Kurucu Olabilecek Kişiler

Anonim şirket statüsünde kurulan lisanslı depo şirketlerinin kurucu ya da kurucuları TTK'nın 337'nci maddesinde belirtildiği üzere gerçek veya tüzel kişi olabilecektir. Bir gerçek kişinin bizzat kurucu olabilmesi için Türk Medeni Kanunu (TMK) 9'uncu maddesi gereği, fiil ehliyetine sahip olması gerekir.²⁰ Bir küçüğün veya kısıtlının da kurucu olması mümkündür. Ancak, küçükler velileri aracılığı ile kısıtlılar ise vasileri aracılığı ile temsil edilirler.²¹ Tüzel kişilerin kurucu olması bakımından bir sınırlama olmaması nedeniyle kamu hukuku tüzel kişileri, özel hukuk tüzel kişileri ve yabancı tüzel kişiler de bu şirketlerde kurucu olabilirler.²²

Lisanslı depo şirketlerinin kuruluşunda bulunması gereken asgari kurucu sayısına ilişkin sevk edilen hükümleri incelersek, 6762 sayılı TTK'nın 277'nci maddesinde, anonim şirketin kurulabilmesi için, şirkette pay sahibi en az beş kurucunun bir araya gelerek bir anonim ortaklık sözleşmesi düzenlenmesi, imzalanması ve bu ortaklığın devamında da asgari pay sahibi adedinin korunması gerekliliği aranmış ise de²³, 01.07.2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 6102 sayılı

²⁰ Yabancı gerçek kişilerin de kurucu sıfatını haiz olmasında herhangi bir sakınca bulunmadığına dair görüş için *Bkz.* Tarık Başbuğoğlu, *Uygulamalı Ticaret Kanunu Açıklamalar-İçtihatlar*, 1. Cilt, Ankara, Yetkin Hukuk Yayınları,1988 sh.399 ; Bilgili ve Demirkapı, a.g.e, sh.194

²¹ Serhan Dinç, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerin Kuruluşu" **TERAZİ Aylık Hukuk Dergisi**, C:12, S:135, Kasım 2017, ss.68-78.,sh. 70

²² Bilgili ve Demirkapı, a.g.e.,sh. 194 , Dinç, a.g.m, sh. 70

²³ Bu düzenlemeye ilişkin olarak doktrindeki görüşlere baktığımızda; *ANSAY'a* göre, Kanun Koyucunun anonim şirketlerin kuruluşu ve devamı için aradığı asgari sayı şartı, bu ortaklıklara güveni sağlamak amacıyla yapılan bir düzenlemedir. *Bkz.* Tuğrul Ansay, *Anonim Şirketler Hukuku Dersleri*, 5. Baskı, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No: 368, Sevinç Matbaası, , 1975. sh.43.; *PULAŞLI ise*, asgari sayı şartının bir şekilde çözülebildiğine vurgu yaparak, anonim şirketin kuruluşunu gerçekleştirmek adına yasada belirlenen asgari ortak sayısını tamamlamaya çalışırken saman adam (strahmann) olgusu yani aracı şahısların ortaya çıktığını belirtmektedir. *Bkz.* Hasan Pulaşlı, "Tek Ortaklı Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu ve İsviçre Federal Mahkemesi'nin Buna İlişkin Üç Kararı", **Banka Ticaret Hukuku Dergisi**, Sayı: 4, Aralık, 2009, ss 97-132. sh. 98.

TTK'nın 338'inci maddesi ile anonim şirket kurmak için pay sahibi olan bir veya birden fazla kurucunun varlığı yeterli görülmüştür.²⁴ Her ne kadar TTK'nın 338'inci maddesinde yer alan düzenlemeyle asgari kurucu şartı kaldırılmış ise de, düzenlemenin içerisinde yer alan TTK'nın 330'uncu hükmü saklı tutulmuş olduğundan, özel kanunlara tabi anonim şirketlerin kuruluşunda birden fazla kurucu şartı aranabilmektedir.²⁵ Özel kanun olan 5300 sayılı TÛLDK'nın 4'üncü maddesinde anonim şirket statüsünde kurulacağı öngörülen lisanslı depo işletmelerinin, kurucu sayısına ilişkin herhangi bir sınırlandırma getirilmediğinden, bu şirketlerin tek gerçek veya tüzel kişi tarafından kurulmasının mümkün olduğunu kabul etmek gerekir.

Özel kanunlara tabi anonim şirketlerinin bazılarında kurucular bakımından da özel şartların arandığı malûmdur.²⁶ 5300 sayılı TÛLDK'nın lisanslı depo işleticisi olması yasaklananlar matlabı altında sevkolunan 7/1 maddesine göre, affa uğramış olsalar dahi, ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis yahut zimmet, irtikâp, ihtilas, rüşvet, hırsızlık, sahtecilik, dolandırıcılık, inancı kötüye kullanma, hileli iflas, kaçakçılık gibi yüz kızartıcı suçlar ile resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarından dolayı hüküm giyenler ve 5300 sayılı kanuna aykırı davranışlardan dolayı ağır hapis veya hapis cezası alanlar lisanslı depo işletemezler, bunlara ortak olamazlar, yönetici ve denetçi görevlerinde bulunamazlar.²⁷ Ayrıca, TÛLDY'nin

²⁴ Avrupa Birliği üyesi devletlerin, hukuki uygulamalarında uyum sağlamak adına yapılan bu değişikliğe, Avrupa Topluluğu'nun şirketler hukukuna yönelik düzenlemiş olduğu On İkinci Yönergesi etkili olmuştur (ayrıntılı bilgi için *Bkz.* Ünal Tekinalp,; "Tarihi Gelişim İçinde Tek Ortaklı Şirketler Sorunsalı ve Türk Hukukunun Bu Konudaki Açılımı", Prof. Hüseyin Ülgen'e Armağan , **Vedat Kitapçılık** ,İstanbul, 2007, ss 579- 610, s. 580).

²⁵ Örneğin, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nun 5/1-a maddesi uyarınca, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin kuruluş şartı olarak, anonim şirket statüsünde olması ve kurucu asgari sayının beşten az olmaması gerekmektedir. Dolayısıyla özel kanunlara tabi finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin, tek kişiyle kurulması mümkün değildir.

²⁶ 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 7/a maddesi ile kuruluş şartı olarak anonim şirket şeklinde kurulması, aynı kanunun 8'inci maddesinde ise, kurucuların birtakım şartları taşıması gerektiği düzenlemiştir.

²⁷ Aynı maddenin ikinci fıkrasında, hüküm giymeyip de kendi isteği ve iradesi dışında kusurundan veya mevzuata aykırı davranışlarından dolayı lisansı iptal edilenler için de geçici bir

5/3'üncü maddesi uyarınca, lisanslı depo işletmesi kurucu, ortak ve yönetim kurulu üyelerinin gerek kendileri gerekse sınırsız sorumlu oldukları kuruluşlar hakkında iflas kararı verilmemiş ve konkordato ilan edilmemiş olması, gerçek ve tüzel kişi ortakların, ortaklık payları göz önüne alındığında, mali ve ticari itibar bakımından lisanslı depo işletmesinin itibarına zarar verebilecek nitelikte engel durumlarının bulunmaması da gerekir.

Kanaatimizce, lisanslı depo işletecek kişiler için aranan şartların sadece kurucu ortaklar için değil, ortak olsun olmasın yöneticiler ve yönetimde yer almayan ortaklar ve denetçiler için de zorunlu kılınması ile, lisanslı depoculuk sisteminde yer alacak kişilerin toplumun güven ve itibarını sarsmamış kişiler olması sağlanmak istenmiştir.²⁸

2.2.2. Asgari Sermaye

Tarım ürünleri lisanslı depo şirket sermayesinin, şirketin ortaklarının müşterek amacı gerçekleştirmek için getirmeyi taahhüt ettiği parasal değeri olan belirli, sabit ve devredilebilir değerlerin toplamı olduğunu söyleyebiliriz.²⁹

Şirketlerin faaliyet gösterebilmesi için asgari bir sermayeye ihtiyaç duyulduğundan ortakların sermaye koyma borcu, asli edim yükümlülüğü niteliğinde olup her ortak şirkete koymayı taahhüt ettiği sermaye payını getirmek zorundadır.³⁰ Nitekim bu sorumluluğa ilişkin olarak sevk edilen TTK'nın 128/1'inci maddesine

---

yasak öngörülmüştür. Söz konusu düzenlemeyle göre, depoculuk lisansı iptal edilenler de üç yıl süreyle lisanslı depo işletemeyecek, bunlara ortak olamayacak, yönetici ve denetçi görevlerinde bulunamayacaktır.

28 *Bkz:* TBMM 22. Dönem, 3. Yasam Yılı Çalışmaları, Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Tasarısı ile Tarım, Orman ve Köy İşleri ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/821) , (Çevrimiçi)

<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c067/tbmm22067030ss0701.pdf> f sh.3 (E.T. 15.05.2019)

29 Anonim şirketin tanımının yer aldığı TTK 329'uncu madde de belirtildiği üzere, şirket sermayesinin muayyen ve paylara bölünmüş olması gereklidir.

30 Mücahit Ünal, "Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Azaltımı" , Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara ,2006 ss. 599-643, sh. 602

göre de; “Her ortak, usulüne göre düzenlenmiş ve imza edilmiş şirket sözleşmesiyle koymayı taahhüt ettiği sermayeden dolayı şirkete karşı borçludur.”

Türk Ticaret Kanununun 332’nci maddesinde ortağın getirmeyi taahhüt ettiği sermayenin asgari tutarına ilişkin genel bir düzenleme yapıldığını görmekteyiz. Bu madde uyarınca, alelâde anonim ortaklıklarda esas sermaye miktarı 50.000 TL’den, kayıtlı sermaye sistemini kabul eden halka açık olmayan anonim ortaklıklarda³¹ ise, başlangıç sermayesi³²100.000 TL ‘den az olamaz. Kanun Koyucunun belirlediği asgari sermaye miktarı Bakanlar Kurulu tarafından herhangi bir kısıtlamaya bağlı olmaksızın arttırılabilir³³ Ancak, burada özel hükümlere tabi anonim şirketlerin bir kısmında asgari sermaye bakımından farklı esaslar getirildiği de gözden kaçırılmamalıdır. Bunun sebebi ise, bu özel hükümlere tabi kılınmış anonim şirketlerin faaliyetlerinin birtakım farklı hususiyetleri ihtiva etmesidir. Nitekim tarım ürünleri lisanslı depoculuk şirketlerinin güvenilirliğini sağlamak amacıyla, bu şirketlerin kuruluşunda gerekli olan asgari sermaye şartı ağırlaştırılmıştır. TÜLDK’nın 4’üncü maddesi uyarınca, bu şirketlerin kuruluşunda, bir milyon liradan az olmamak üzere Bakanlıkça depolama kapasitesine göre belirlenen tutarda ödenmiş sermayeye sahip olunması gerekmektedir. Bir milyon lira asgari sermaye tutarı olup söz konusu tutar, depolanacak tarım ürününün cinsine göre ve depo kapasitesine göre farklılık arzedebilir. Depolamaya uygun tarım ürünlerinden olan fındık ve hububat için çıkarılan tebliğlerde yer alan sermaye tutarları aşağıda verilmiştir.

Fındık Lisanslı Depo Tebliğinin 6’ncı maddesine göre;

³¹ Halka açık anonim şirketlerin asgari sermayesi, Sermaye Piyasası Kurulu’nun tebliğleriyle belirlenmektedir.

³² Bu sermaye Sermaye Piyasası Kanunu 3/1-b maddesine göre, kayıtlı sermayeli anonim ortaklıkların sahip olmaları zorunlu olan asgari çıkarılmış sermayelerini ifade etmektedir. 25.12.2013 tarihli ve 28862 sayılı Kayıtlı Sermaye Sistemi Tebliğinin 5/3 maddesine göre, “kayıtlı sermaye sistemine geçecek ortaklıkların başlangıç sermayeleri 100.000 TL’den az olamaz.”

³³ Erdoğan Moroğlu, Bakanlar Kuruluna tanınan bu sınırsız yetkinin doğru olmadığını, 6762 sayılı TTK 272’nci maddesinde yer alan düzenlemede olduğu gibi on katı olacak şekilde bir sınırlama getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıntılı bilgi için *Bkz. Erdoğan Moroğlu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler*, 8.Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2016, sh.139

Lisanslı depo işletmesinin:

- a) 10.000 bin tona kadar; 1,00 milyon TL,
- b) 10.001 ila 20.000 ton için; 1,50 milyon TL,
- c) 20.001 ila 35.000 ton için; 2,00 milyon TL
- Ç) 35.001 ila 50.000 ton için; 2,50 milyon TL,
- d) 50.000 tonu aşan her 10 bin ton için de ilave 200 bin TL asgari ödenmiş sermayeye sahip olması gerekir.

Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar Lisanslı Depo Tebliğinin 6'ncı maddesi uyarınca ;

Lisanslı depo işletmesinin,

- a) 20.000 ton için; 1 milyon TL,
- b) 20.001 ila 40.000 ton için; 1,50 milyon TL,
- c) 40.001 ila 70.000 ton için; 2,00 milyon TL,
- ç) 70.001 ila 110.000 ton için; 2,50 milyon TL,
- d) 110.000 bin tonu aşan her 30 bin ton için de ilave 250 bin TL, asgari ödenmiş sermayeye sahip olması gerekir.

Lisanslı depo şirketinin kuruluşunda, asgari sermaye tutarı olan bir milyon TL'nin ödenmiş olması ve depo kapasitesine göre belirlenen ilave sermaye tutarının faaliyet izni için başvurma tarihine kadar tamamlanması gerekir.

2.2.3. Esas Sözleşmeye Dair Esaslar

Kurulacak lisanslı depoculuk anonim şirketinin bir yerde anayasası mahiyetinde olan şirketin esas sözleşmesinin imzalanması, kuruculuk sıfatına hak kazanılması, şirketin kurulmuş sayılması, taahhüt edilen sermaye miktarı ile şirkete borçlanılması gibi sonuçları doğurur.³⁴ Esas sözleşme, şekli ve maddi olmak üzere iki farklı hüküm türünü ihtiva eder. Şekli olan hükümler, mutlak zorunlu özelliğe sahip olup; organların oluşumuyla ilgilidirler. Buna karşılık maddi hükümler ise, kurucular ile gelecekte pay sahibi olacaklar arasındaki ilişkileri düzenleyen hükümlerdir.³⁵ Önemli bir belge olması sebebiyle, esas sözleşmenin yazılı şekilde hazırlanması ve şirketin bütün kurucularının imzalarının noter tarafından

³⁴ Murat Karan, "Anonim Şirketlerde Esas Sözleşmenin İmzalanmasının Etkileri ve Sonuçları", **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:13, Sayı:161-162, Ocak – Şubat 2018, ss.137-170, sh. 167

³⁵ TTK Gerekeçe, (Çevrimiçi), <http://www.ticaretkanunu.net/gerekece/>, (E.T. 13.04.2019)

onaylanması veya esas sözleşmenin ticaret sicili müdürü ya da yardımcısı huzurunda imzalanması aranmıştır. Şirketin kimlik özelliğinin ortaya konulması açısından da önem arz eden esas sözleşmede, keyfiliğin önüne geçmek amacıyla ihtiva etmesi gereken hususlar, Kanun Koyucu tarafından TTK'nın 339/2'nci maddesinde tek tek öngörülmüştür.³⁶ Bu zorunlu unsurlara ilaveten ani kuruluş ilkesinin gereği olarak ilk yönetim kurulu üyelerinin de esas sözleşmede belirtilmesi gerekir.³⁷

³⁶ Anılan fıkra gereğince esas sözleşmenin; şirketin ticaret unvanını ve merkezinin bulunacağı yeri, esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusunu şirketin sermayesi ile her payın itibarı değerini, bunların ödenmesinin şekil ve şartlarını, pay senetlerinin nama veya hamiline yazılı olacaklarını; belirli paylara tanınan imtiyazları, devir sınırlamalarını, paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınları; bunların değerlerini, bunlara karşılık verilecek payların miktarını, bir işletme ve ayın devir alınması söz konusu olduğu takdirde, bunların bedeli ile şirketin kurulması için kurucular tarafından şirket hesabına satın alınan malların ve hakların bedelleriyle, şirketin kurulmasında hizmetleri görülenlere verilmesi gereken ücret, ödenek veya ödülün tutarını, kurucularla yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere şirket kârından sağlanacak menfaatlerin neler olduğunu, yönetim kurulu üyelerinin sayılarını, bunlardan şirket adına imza koymaya yetkili olanları, genel kurulların toplantıya nasıl çağrılacaklarını; oy haklarını, şirket bir süre ile sınırlandırılmışsa, bu sürenin ne olduğunu, şirkete ait ilanların nasıl yapılacağını, pay sahiplerinin taahhüt ettiği sermaye paylarının türleri ile miktarlarını ve şirketin hesap dönemini ihtiva etmesi gerekir.

Esas sözleşmede yer alması gereken ticaret unvanı, şirketin tanınması ve diğer anonim şirketlerden ayrılması için gerekir. Bu unvanının şekli unsurları ise, TTK'da 41 ile 48'inci maddelerinde düzenlenmiştir. Ancak, bazı özel kanunlar bu zorunlu unsurlara ilaveten birtakım ibarelerin bulunması şartını da getirilebilir. Örneğin, 5300 sayılı TÜLDK'nın 4'üncü maddesi uyarınca, tarım ürünleri lisanslı depo faaliyetinde bulunacak şirketlerin unvanlarında "Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk" ibaresinin bulunması; yine benzer şekilde UMK'nın 3/2'nci maddesi gereğince, umumi mağazaların unvanlarında "Umumi Mağazalar" ibaresinin bulunması zorunludur.

³⁷ Esas sözleşmede yer alması gereken zorunlu unsurlar kamuyu aydınlatma işlevinin yanında, şirketin benzerlerinden ayırarak üçüncü kişilerce de tanınmasını sağlamakta adeta şirketin bireyselleşmesi işlevini görmektedir. Ayrıntılı bilgi için *Bkz.* Hasan Pulaşlı, "Anonim Şirketlerde Yönetimde İmtiyaz ve Buna İlişkin Esas Sözleşme Düzenlemelerinin Anlam ve Etkisi", Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, 1999, ss.563-592, sh.568

Taraflar, TTK'da emredici olarak düzenlenmiş olan esas sözleşmede bulunması zorunlu unsurlardan farklı bir düzenlemeyi ise, TTK'nın 340'ıncı maddesi sınırları içerisinde kalmak koşuluyla kanun veya hakkaniyet ilkesinin gereği olarak belirleyebilir. Ayrıntılı bilgi için *Bkz.* O.Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklar Hukuku Ders Kitabı*, 4. Bası (Gözden Geçirilmiş), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2019, sh. 309

Lisanslı depo işletmek üzere kurulacak anonim şirketin esas sözleşmesinde 5300 sayılı TÜLDK'nın 4'üncü maddesi uyarınca, kanuna ve diğer ilgili mevzuata uygun olma da aranmıştır. Ayrıca, Ticaret Bakanlığı bu tür şirketlerin esas sözleşmesini tektip olarak da düzenleyebilir. (örnek bir Lisanslı Depoculuk Anonim Şirketi Esas Sözleşmesi için *Bkz:* Ek 1)

Esas sözleşmede yer alan hükümleri değiştirme yetkisi, TTK'nın 452'nci maddesi uyarınca genel kurula ait olup, bu yetki TTK'nın 408'inci maddesinin 2/a bendi gereğince genel kurulun devredilmez nitelikteki yetkilerinden biri olarak öngörülmüştür. Ancak burada zikretmemiz gereken husus şudur ki, lisanslı depoculuk şirketleri TTK'nın 333'üncü maddesi uyarınca Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanan tebliğ ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izniyle kurulmuş olduğundan, bu şirketlerin esas sözleşme değişikliği için de aynı Bakanlığın iznine ihtiyaç vardır. Bu iznin alınması için Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğin 6/2'nci maddesine göre, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğüne başvuruda bulunulması gerekir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan (*Bkz.*Ek-1) Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Anonim Şirketi Esas Sözleşmesini incelediğimizde, 5300 sayılı TÜLDK'nın 4'üncü maddesi sebebiyle, altıncı maddesinde şirket payların tamamının nama yazılı olmasının arandığını görmekteyiz.³⁸

TTK'nın 490'uncü maddesinde nama yazılı payların, kanunda veya esas sözleşmede aksi belirtilmedikçe herhangi bir sınırlandırmaya bağlı olmaksızın devredilebileceğine ilişkin genel bir hüküm bulunmakla birlikte, bazı özel

³⁸ Anonim ortaklıklarda pay, kıymetli evrak niteliğinde senetlere bağlanabilmektedir.*Bkz.* Reha Poroy v.d., *Ortaklıklar Hukuku II.* , 13. Baskı (Güncelleştirilmiş) İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017, sh. 109

TTK'nın 484'üncü maddesi gereğince, şirketlere seçimlik bir hak tanınmış olup, pay senetleri hamiline ya da nama yazılı olarak çıkarılabilir. Ancak, bazı özel kanunlarda ise, pay senetlerinin sadece belirlenen türde çıkarılacağı şeklinde bir düzenlemeyle karşılaşılabılır.

kanunlarda nama yazılı pay senetlerinin devrinin izin alma şartına bağlandığını da görmekteyiz. 5300 sayılı TÜLDK'nın 4'üncü maddesinde, pay senetlerinin devri için böyle bir sınırlama getirilmiş olup ortaklık paylarının değişikliği Bakanlık iznine tabi tutulmuştur. *Kanaatimizce*, Kanun Koyucu tarafından lisanlı depo anonim ortaklıklarının pay senetlerinin sadece nama yazılı olması koşulunun getirilme sebebi, pay sahiplerinin kimler olduğunun açıkça belirlenerek, pay sahipleri için aranan koşullara uymayan kişilerce iktisabının önüne geçilebilmesi ve lisanslı depoculuk anonim ortaklıkların Bakanlığın sürekli olarak kontrolüne elverişli olması amaçlanmıştır³⁹

2.2.4. Kuruluş İzni

Anonim şirketlerin kuruluşu dolayısıyla ortaya çıkmış sistemler; izin sistemi, normatif sistem (tescil sistemi) ve özel kanun (ferman sistemi) sistemidir.⁴⁰

İzin sisteminde, kanunun öngördüğü şartları yerine getiren anonim şirketin kurulabilmesi için, ayrıca yetkili bir makamın vereceği özel bir izne ihtiyaç vardır.

Tescil (normatif) sisteminde, devletin iznine bağlı olmaksızın kanunun belirlediği işlemler ve şartların yerine getirilmesi ile anonim şirket kurularak ticaret siciline tescil edilir. Bu sistemde, TTK'nın 339'uncu maddesi ve emredici hükümlere aykırı olmamak şartıyla esas sözleşmenin düzenlenmesi ile kamusal bir müdahale olmaksızın kuruluş gerçekleşir. Kanundaki emredici düzenlemelere uygunluk denetimi ise ticaret sicil müdürlüğüne aittir. Son sistem (ferman sistemi) de ise, anonim şirketin kurulması, hâkim bir otoritenin kuruluşu kabul etmesine bağlıdır.⁴¹

³⁹ *Bkz* : TBMM, 22. Dönem, 3. Yasama Yılı Çalışmaları, Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Tasarısı ile Tarım, Orman ve Köyüşleri ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/821) , 21.05.2004 (Çevrimiçi)

<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c067/tbmm22067030ss0701.pdf>, (E.T. 15.05.2019). sh.3

⁴⁰ Güzin ÜÇİŞİK, ve Aydın ÇELİK, *Anonim Ortaklıklar Hukuku* ,Cilt I, Birinci Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013, sh.125

⁴¹ Bu sistem anonim şirketlerin ilk ortaya çıktığı yıllarda görülmemektedir. Günümüzde de bu sistemle kurulmuş anonim şirketler mevcuttur. Örneğin 1938 tarih ve 2284 sayılı kanunla kurulan Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi, 1970 yılında 1211 sayılı Kanun'la kurulan Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası vb.

Günümüzde, anonim şirketlerin kuruluşu bakımından geçerli olan sistem, kural olarak normatif sistemdir. Ancak, TTK'nın 333'üncü maddesi uyarınca istisnai olarak bazı önemli anonim şirketlerin kuruluşunda Bakanlık izni aranmıştır. Bu madde gereğince, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğin 5'inci maddesinde, kuruluşunda izin aranan şirketler arasında lisanslı depoculuk şirketleri de bulunmaktadır. Kurulacak lisanslı depoculuk şirketi için gereken izin, ticaret sicil müdürlüğüne tescil başvurusundan önce Gümrük ve Ticaret Bakanlığından alınması gerekir. Başvuru üzerine Bakanlık tarafından yapılacak olan inceleme, şirketin kuruluş tarihinde kanunun emredici hükümlerine bir aykırılık bulunup bulunmadığı yönünde hukuki bir inceleme olup yerindelik denetimi şeklinde bir denetim yapılamaz.⁴²

Bakanlığın kuruluş izni vermesi için aranılan şartlar, TÜLDY'nin 5'inci maddesinde öngörülmüştür. Bu madde uyarınca lisanslı deponun kurulacağı yerin belirlenmesinde keyfiliğin önüne geçilmeye çalışılmış olacak ki, depolanacak ürünün piyasa yapısının lisanslı depo kurulmasını gerektirecek nitelik ve düzeyde bulunması, ekonomik ihtiyaç ve etkinlik şartlarının uygun olması şartı getirilmiştir. Maddenin devamında, ilgili tebliğlerde depo kapasitesine göre belirlenen sermaye şartının (bir milyon liradan az olmamak üzere) ödenmiş olması, kurucuların belirlenen şartları haiz olması, pay senetlerinin tamamının nama yazılı olması ve ilgili mevzuatla aranılan şartlara sahip olunmasının gerekliliği belirtilmiştir. Bu şartları haiz şirket, kuruluş izni almak için Gümrük ve Ticaret Bakanlığına bir dilekçe ile TÜLDY'nin 6'ncı maddesinde belirtilen belgeleri ekleyerek başvurur. Bakanlıkça yapılan inceleme neticesinde, şirketin kuruluş izni için aranan şartları haiz olduğunun anlaşılması halinde kuruluş izni verilir. Lisanslı depo şirketinin kuruluşu için Gümrük ve Ticaret Bakanlığından gerekli izin alınmasından itibaren otuz gün içerisinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ve akabinde

---

⁴² Şener, a.g.e., sh. 305, Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., sh.200-201

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan yapılır. Şirket ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır.

3. FAALİYET İZİNİ

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından kuruluşuna izin verilen lisanslı depoculuk şirketinin, kuruluş tescilinin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilanını takiben en geç bir (1) yıl içinde faaliyet izni almak üzere Bakanlığa başvuruda bulunması gerekmektedir. Bu süre, gereklilik varsa, Bakanlık tarafından en fazla bir (1) yıl daha uzatılabilir. Süresi içinde lisans başvurusunda bulunulmaması veya bulunulmuş olmasına rağmen şirketin lisans verilmeye uygun görülmemesi hallerinde şirketin lisans alma hakkı düşer. Böyle bir durumda ürün kabul edemez ve dolayısıyla ürün senedi de düzenleyemez.

Kuruluş izni alan ve faaliyet izni için gereken TÜLDK'nın 8'inci maddesinde öngörülen şartları⁴³ haiz şirket, faaliyet iznini almak için dilekçe ve TÜLDY'nin 9'uncu maddesinde belirtilen belgelerle Bakanlığa başvurur. Bakanlığın kendi bünyesinde ve/veya dışarıdan sayısı üçten az olmamak üzere teknik ve uzman kişilerden oluşturduğu lisans başvurusu inceleme komisyonunca, işletmenin depo ve diğer tesisleri yerinde incelenir. İnceleme neticesinde, başvuran şirketin sunduğu belgelerin eksiksiz ve yeterli olduğunun tespit edilmesi ve yönetmelikte öngörülen şartları taşıdığıının belirlenmesi halinde lisans almaya hak kazanılır. Alınan lisans Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilir.

⁴³ Anılan maddede aranılan şartlar şu şekildedir:

- a) 7'nci maddede öngörülen süre içinde başvuruda bulunulması,
- b) Kuruluşta aranılan şartların kaybedilmemiş olması
- c) Depoların Bakanlıkça belirlenen şartları taşıması,
- ç) 18 inci maddeye uygun yeterli tartım, alet, cihaz ve kantarların bulunması,
- d) Borsa ve yetkili sınıflandırıcı ile sözleşme yükümlülüğünün yerine getirilmesi,
- e) Gerekli bilgi işlem altyapısının oluşturulması ve bu bilgi işlem altyapısına ilgili borsa ve talep halinde Bakanlığın ve Fonun erişiminin sağlanması,
- f) Bu Yönetmelikte öngörülen defter ve kayıtlara ilişkin yükümlülüğün yerine getirilmesi,
- g) Lisanslı depo teminatının verilmesi,
- ğ) 15 inci maddede belirtilen sigorta yükümlülüğünün yerine getirilmesi,
- h) Depolama kapasitesine göre Bakanlıkça belirlenen sermayenin tamamının ödenmiş olması,
- ı) Kayıt, bilgi ve belge sistemi ile düzenli iş akışı ve haberleşmeyi sağlayacak yeterli bir altyapı kurulması ve teknik donanım ile iç kontrol sisteminin oluşturulması,
- i) Lisanslı depoculuk faaliyetlerine uygun gerekli sayıda ve nitelikteki idari ve yardımcı personel ile tartıcı ve diğer teknik personelin istihdamının sağlanması

Faaliyet izni (lisans), iki yıl için geçerli olup bu sürenin bitiminde, lisans alınmadaki usul ve esaslara tâbi olarak, yenilenmek suretiyle geçerlilik süresinin uzatılması gerekir. Alınan lisansın şirket tarafından mevzuata aykırı kullanıldığının Bakanlığın yaptığı tespit veya denetimler sonucunda belirlenmesi durumunda, mudilerin menfaatlerinin güvence altına alınması ve lisanslı depoculuk faaliyetinin güven ve istikrar içinde varlığının teminatını oluşturmak amacıyla, fiilin önem ve mahiyetine göre Bakanlıkça uyarı, lisansın askıya alınması veya lisansın iptali gibi birtakım tedbirler alınabilir.

İşletmenin faaliyetlerine yönelik bir yaptırım olan lisansın askıya alınması ile azami bir yıl süreyle işletme faaliyetlerinin bir veya birkaçı ya da tamamı durdurulur. Bu idari tedbirin uygulanması ile lisanslı depo işletmesi mevcut faaliyetlerine devam eder, ancak depolamak üzere yeni ürün kabulünde bulunamaz. Söz konusu durumun mudilerin menfaatlerinin ihlaline sebebiyet vereceği nedeniyledir ki, bu süreçte işletmenin faaliyetlerinin devamını sağlamak ve mudileri korunması amacıyla Kanun Koyucu 5300 sayılı TÜLDK 28'inci maddesinde özel bir düzenleme yapmıştır. Bu madde uyarınca, Bakanlık, lisanslı depo işleticisinin işlem ve faaliyetlerine nezaret edebileceği gibi ihtiyaç görmesi halinde geçici yönetim kurulu atayabilecek ya da kayyım atanması için mahkemeye başvurabilecektir.

Lisansın askıya alınmasını gerektiren fiil ve haller ise, TÜLDY'nin 45/b maddesinde sayılmıştır. Lisansın askıya alındığı süre sonunda aykırılıkların veya eksikliklerin giderilmemiş olması ya da lisanslı depo işletmecisinin lisansının iptalini talep etmesi hallerinde lisans, Bakanlık tarafından iptal edilir. Lisansın askıya alındığı süre içerisinde iptal edilmemesi durumunda, depo işleticisine iade edilmesi gerekir. Bakanlığın lisansın askıya alınması, geri verilme veya iptal edilmesine ilişkin kararlarının da aleniyetin sağlanması amacıyla Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilanı aranmıştır.

KURULUŞ İZİNİ VE LİSANS ALMIŞ ŞİRKETLERE İLİŞKİN TABLOLAR⁴⁴

Tablo 1. Şirketlerin Faaliyet Konularına Göre Dağılımı

Faaliyet Konusu	Şirket Sayısı
Hububat	143
Pamuk	5
Zeytin	1
Zeytinyağı	1
Fındık	1
Kuru Üzüm	1
Hububat-Kuru Kayısı-Fındık	1
TOPLAM	153
Kuruluş İzni ve Lisans Alan Depoların Listesi – 11.02.2019 Kaynak: İç Ticaret Genel Müdürlüğü, 11.02.2019 ⁴⁵	

Tablo 1’de görüldüğü üzere lisanslı depo şirketlerin faaliyet konularına göre dağılımına baktığımızda toplam 153 şirketin 7 faaliyet konusunda hizmet sunduğu görülmektedir. Bu dağılıma baktığımızda hububatın en önemli faaliyet konusu olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 2. Şirketlerin Tüzel Kişilik Açısından Dağılımı

Tüzel Kişilik Yapısı	Şirket Sayısı
İktisadi Devlet Teşekkülü	1
Tarım Satış Kooperatifleri Birliği	2
Özel Şirket	150
TOPLAM	153

Tablo 2’de de lisanslı depo şirketlerin tüzel kişilik açısından dağılımına yer verilmiştir. Bu tabloda şirketlerin hemen hemen tamamına yakınının özel şirketlerden oluştuğu görülmektedir.

⁴⁴ İç Ticaret Genel Müdürlüğü *akt.* Tarım Ürünleri Lisanslı Depo ve Yetkili Sınıflandırıcı Şirketleri Derneği (LİDAŞDER) , Kuruluş İzni ve Lisans Alan Depoların Listesi, (Çevrimiçi), <http://www.lidasder.org.tr/wp-content/uploads/2019/02/kursubatlidas.pdf> , (Erişim Tarihi: 15.04.2019)

Tablo 3. Şirketlerin Lisans Alış Tarihlerine Göre Dağılımı

Yıl	Şirket Sayısı
2011	1
2012	1
2013	1
2014	2
2015	3
2016	8
2017	23
2018	23
Tarihsiz	91
TOPLAM	153

Tablo 3’de lisanslı depo şirketlerin lisans alış tarihlerine göre dağılımına yer verilmiştir. Bu tabloda dikkat çekici husus, şirketlerin 2016 yılından itibaren lisans alışında ciddi bir artışın olduğudur.

Tablo 4. Şirketlerin Kuruluş İllerine Göre Dağılımı (ilk 10 il)

İl	Şirket Sayısı
Konya	30
Diyarbakır	15
Adana	13
Mardin	12
İstanbul	9
Şanlıurfa	7
Gaziantep	6
Aksaray	6
Hatay	5
Kahramanmaraş	5
Diğer 27 İl Toplamı	45
TOPLAM	153

Tablo 4’de şirketlerin kuruluş illerine göre dağılımında ilk 10 ile baktığımızda lisanslı depo şirketlerin çoğunun Konya, Diyarbakır, Adana, Mardin, İstanbul, Şanlıurfa, Gaziantep, Aksaray, Hatay, Kahramanmaraş illerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Depoların İllere Dağılımı

İl	Depo Sayısı
Konya	40
Diyarbakır	19
Mardin	13
Adana	12
Şanlıurfa	9
Yozgat	9
Aksaray	8
Gaziantep	7
Tekirdağ	7
Ankara	5
Diğer 27 il Toplamı	79
Toplam	208

Tablo 5’de depoların illere dağılımına baktığımızda da ise Konya, Diyarbakır, Mardin, Adana, Şanlıurfa, Yozgat, Aksaray, Gaziantep, Tekirdağ, Ankara illerinde depo sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

BÖLÜM II

ÜRÜN SENEDİ

1. SAKLAMA SENEDİ VASFI

1.1. Konusu Saklama Olan İlişkiler

Türk hukuk sisteminde yer alan saklama sözleşmeleri⁴⁶ TBK'nın 14'üncü bölümünde; genel saklama sözleşmesi (TBK 561-569), misli şeylerin saklanması⁴⁷ (TBK 570), ardiyeciye bırakma (TBK 571-575) ve konaklama yeri, garaj, otopark ve benzeri yerleri işletenlere bırakma⁴⁸ (TBK 576-579) şeklinde olmak üzere dört başlık altında düzenlenmiştir.

46 Saklama sözleşmesi, TBK'nın 561'inci maddesinde, "... saklayanın, saklatanın kendisine bıraktığı bir taşınırı güvenli bir yerde koruma altına almayı üstlendiği sözleşmedir." şeklinde tanımlanır. Ancak, belirtmiş olduğumuz bu tanım sözleşmenin tüm öğelerini ihtiva etmemesi sebebiyle eleştirilerek, *ZEVKLİLER* ve *GÖKYAYLA* tarafından olması gereken tanım şu şekilde vermiştir; "saklama sözleşmesi, saklatan tarafından verilen bir taşınırın, saklayan tarafından kabul edilerek güvenli bir yerde saklanması ve saklatanın dilediği zaman istemesiyle onu saklatana geri vermesi yükümlülüğünü yükleyen bir sözleşmedir." Ayrıntılı bilgi için *Bkz. Aydın Zevkliler ve K.Emre Gökyayla , Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 18.Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2018,sh. 65

47 Saklama sözleşmesinin özel bir türü olan, usulsüz tevdi (misli şeylerin saklanması) ile genel saklama sözleşmesinden farklı olarak, saklayan kendisine bırakılan parayı, misli eşyayı veya kıymetli evrakı aynen geri vermek zorunda olmaksızın, mislen geri verilmesi hususunda açık veya örtülü olarak tarafların iradelerinin uyuşması ile kurulur. Ayrıntılı bilgi için *Bkz. Fahrettin Aral ve Hasan Ayrancı, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 9. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012, sh. 302

Taraflar aralarında kurulan saklama ilişkisini açık veya örtülü olarak usulsüz tevdi olarak kararlaştırılmaması halinde yasal karine olarak bu ilişki, genel saklama sözleşmesi olarak nitelendirilir. Saklayanın borcu, genel saklama sözleşmesinde saklanan misli veya misli olmayan eşyayı aynen iade şeklinde parça borcu; misli eşyayı saklama sözleşmesinde ise, çeşit borcu niteliğindedir.

48 Otel, motel, pansiyon, tatil köyü gibi yerleri işletenlerin, işletmelerinde konaklayanların yanlarında getirdikleri eşyanın yok olması, zarara uğraması veya çalınması gibi olası durumlarda ki sorumlulukları TBK'nın 576'ncı maddesinde ; garaj, otopark ve benzeri işletmelere bırakılan veya işletmenin çalışanlarınca kabul edilen hayvan, at arabası, bunlara ait koşum ve benzeri eşya ile

Doktrinde emanet sözleşmesi olarak da anılan⁴⁹ saklama sözleşmesini genel hatlarıyla incelediğimizde, tarafların açık veya örtülü irade beyanlarının birbirine uygun olması ile kurulan bu sözleşmenin geçerliliği için herhangi bir şekil şartı aranmadığını,⁵⁰ konusunun misli veya misli olmayan eşya ayrımı yapılmaksızın taşınır mallardan ibaret olduğunu,⁵¹ saklayan ile saklatanın gerçek kişi ve/veya tüzel kişi olabileceğini, saklatanın saklama konusu şeyin maliki olması zorunluluğunun bulunmadığını,⁵² sözleşmenin kurulabilmesi için saklama konusu şeyin saklayana teslimi şart olmadığından rızai bir sözleşme türü olduğunu, saklayanın sözleşmenin zorunlu unsuru olmamasına karşın Türk Borçlar Kanununun 561/2'nci maddesi gereğince ücret isteyebileceğini söyleyebiliriz.⁵³ Saklayan, sözleşmenin varlığına rağmen saklatanı saklama konusu şeyi teslimde zorlayamayacak olup, saklatan eşyayı saklayana teslim edip etmemekte serbesttir.⁵⁴ Ancak, saklama konusu eşyanın teslimi

---

motorlu taşıt ve eklentilerinin yok olması, zarara uğraması veya çalınması gibi durumlarda bu yerleri işletenlerin sorumluluğu ise, TBK'nın 579'uncu maddesinde düzenlenmiştir.

⁴⁹ Murat Aydoğdu ve Nalan Kahveci, *Türk Borçlar Hukuku Özel İlişkiler(Sözleşmeler Hukuku)*, 3. Bası (Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş), Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, sh. 809

⁵⁰ Cevdet Yavuz , Faruk Acar ve Burak Özen, *Borçlar Hukuku Dersler (Özel Hükümler)*, 15. Baskı (6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na ,Göre Güncellenmiş ve Yenilenmiş), İstanbul, Beta Yayıncılık, 2018 sh.756

⁵¹ Her ne kadar 818 sayılı Borçlar Kanununun yürürlükte olduğu dönemde , vedia sözleşmesinin tanımının yer aldığı 463'üncü maddesinde, taşınır eşya yerine “şey” denmesi, taşınmazlarında bu sözleşmenin konusunu oluşturabileceğine yönelik görüşlerin ileri sürülmesine sebep olmuş ise de; (bu konuda ayrıntılı bilgi için *Bkz. Necip Bilge, Borçlar Hukuku Özel Borç Munasebetleri* , Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1971, sh. 345) taşınmazlar ve haklar bu sözleşmenin konusunu oluşturamazlar. *Bkz. Zevkliler ve Gökyayla, a.g.e., sh. 652.*

⁵² Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 6. Baskı, Ankara, YetkinYayıncılık, 2018, sh.749

⁵³ Yavuz , Acar ve Özen, a.g.e., sh.756, Mustafa Tiftik, *Türk Hukukunda Vedia Sözleşmesi* , Ankara Yetkin Yayıncılık, 2007 sh.34 vd., Nevzat Koç, “İsviçre-Türk Hukukunda Bankaya Tevdi Sözleşmesi”,Prof.Şükrü Postacıoğlu'na Armağan, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları** No:81, İzmir, 1997 ss.143-207 sh.199

⁵⁴ Saklama sözleşmesi ile saklayan eşyayı kabul etme borcu altına girdiğinden, haklı bir sebep olmaksızın teslim almaktan kaçınması halinde yükümlülüğünü ihlal etmiş olacağından ötürü temerrüde düşer.Ayrıntılı bilgi için *Bkz. A.Mustafa Gümüş, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt II , 3. Bası, İstanbul , Vedat Kitapçılık, 2014, sh.274-275*

gerçekleşmedikçe saklayanın saklama borcu doğmayacağından bu sözleşmelerin aynı zamanda niteliği itibarıyla eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerden olduğunu da kabul etmek gerekir.⁵⁵

Saklama sözleşmesi, TBK'nın 562 ve 563'üncü maddeleri gereğince taraflara belli yükümlülükleri tahmil eden bir sözleşmedir. Saklayanın özenli saklama borcunun⁵⁶ bir sonucu olarak saklamak için kabul ettiği şeyi, güvenli bir yerde saklaması ve o şeyin yok olması, kaybolması veyahut bozulmasını önlemek amacıyla her türlü tedbiri alması gerekmekte olup, saklatanın izni olmaksızın sakladığı şeyi kullanması da yasaktır.⁵⁷ Saklayanın bu yasağa aykırı hareket etmesi halinde saklatana uygun bir kullanım bedeli⁵⁸ ödemekle yükümlü tutulmasının yanı sıra beklenmedik bir halden doğacak zarardan ise, ancak sakladığı malı kullanmamış olsaydı da bu zararın meydana geleceğini ispat etmedikçe sorumlu olur. Sözleşmenin diğer bir tarafı olan saklatan ise, sözleşmenin ifası için gereken bütün masrafları ve kendi kusurundan ileri gelmediğini ispat etmedikçe, saklayanın saklamadan doğan zararlarını gidermekle yükümlüdür.

Belirli veya belirsiz süreli olarak yapılabilen saklama sözleşmeleri⁵⁹ sadece saklayan ile saklatan arasında karşılıklı hak ve borçlar doğurur. Bu yüzden saklayan,

⁵⁵ Yavuz , Acar ve Özen, a.g.e., sh.756

⁵⁶ Saklayanın göstermesi gereken özen yükümlülüğü, taşınırın niteliği, durum ve koşullar gibi somut olayın şartları veya taraflar arasında yapılmış sözleşme báz alınarak sübjektif olarak belirlenir. Saklatan, saklayanın sözleşmeden doğan sorumluluğunu yerine getirmemesi durumunda ortaya çıkan zararın tazminini, saklayanın muhafaza görevini ifa etmemesi sonucunda zarara uğradığını ve kendisinin herhangi bir kusuru olmadığını ispat etmesi halinde isteme hakkı olacaktır. *Bkz.* Mehmet Deniz Yener, *Vedia Sözleşmesi*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2008, sh. 76

⁵⁷ Açık veya örtülü olarak verilebilen bu izin, malik veya malik olmasa bile saklatan tarafından verilir. Eğer, iznin olup olmadığı hususunda uyumsuzluk varsa ispat külfeti, saklayana aittir. Ayrıntılı bilgi için *Bkz.* Tiftik, a.g.e., sh. 45 vd.

⁵⁸ Tazminat olarak değerlendirilmemesi gereken uygun kullanım bedelinden, kullanımın yapıldığı zaman ve gerçekleştiği yerde rayiç olan kira bedelinin anlaşılması gerekir. Kullanım sonucunda saklatanın malvarlığında herhangi bir azalma meydana gelmese dahi saklayanın, kullanım sonucu elde ettiği gelir ve yarar esas alınarak hesaplanan bedel ödenmek zorundadır. Stupp-CHK OR Art.474, N.5 *aktaran* Eren, a.g.e., sh.751

⁵⁹ Taraflarca belirsiz süreli olarak yapılan genel saklama sözleşmesi, saklatan (TBK'nın 564'üncü maddesi uyarınca) veya saklayan (TBK'nın 565/2'nci maddesi uyarınca) tarafından her

saklatan malik olmasa dahi ona yapacağı iade ile borcundan kurtulur.⁶⁰ Üçüncü kişinin saklanan şey üzerinde aynı hak iddiası olsa dahi TBK'nın 568'inci maddesi uyarınca, iadenin saklatana yapılması gerekir. Ancak saklanan malın haczedilmesi veyahut saklayana karşı istihkak davası açılması halinde durumu hemen saklatana bildirilmesi gereken saklayanın, ihtilaf çözülene kadar iade yükümlülüğü bulunmaz.⁶¹ Aksine bir hüküm olmadıkça sözleşmenin sona ermesi ile yerine getirilmesi gereken geri verme borcu⁶², sözleşmeden doğan bir borç olduğu için sözleşmenin sona erdiği tarihten itibaren on yıllık zamanaşımına tabidir.⁶³ Geri verme borcunun yerine getirilmemesi halinde, saklayan tazminat ödemekle yükümlü hale gelir.

Yularıda belirtmiş olduğumuz TBK'nın 571-575 maddeleri arasında düzenlenen saklama sözleşmesinin özel bir türü olan ardiye sözleşmesinin⁶⁴

---

zaman sona erdirebilir. Belirli süreli yapılması halinde ise, taraflarca öngörülen sürenin dolmasıyla sözleşme sona erer. Ancak zikretmemiz gerekir ki, saklama sözleşmesinin belirli veya belirsiz süreli ve yahut ivazlı veya ivazsız olup olmadığına bakılmaksızın saklatan, ulaşması gereken tek taraflı irade beyanıyla saklanana isteme hakkını her zaman kullanabilir. Saklatanın bu hakkını kullanmasıyla, genel saklama sözleşmesi sona erer ve saklayanın saklanılanı geri verme yükümlülüğü doğar. Ayrıntılı bilgi için *Bkz.* Tiftik, a.g.e., sh.74

⁶⁰ Saklatanın birden fazla olması halinde, iade alacakları bakımından iki istisnai hal dışında müteselsil alacak reddedilmiştir. Şöyle ki, TBK 565/3'üncü maddesinde yer alan düzenlemeye göre, birden çok saklatanın olması halinde saklayanın saklatanlardan herhangi birine yapacağı iade ile sorumluluktan kurtulabilmesi için, ya saklayana sözleşme uyarınca bu yetkinin tanınmış olması ya da saklatanların hepsinin rızası gerekir.

⁶¹ Bu gibi durumlarda, saklayana saklama konusu şeyin tevdi imkanının TBK 107 ve 111'inci maddeleri uyarınca tanınması gerektiğine ilişkin görüş için *Bkz.* Yavuz, Acar, Özen, a.g.e., sh. 762

⁶² Saklayanın geri verme borcu TBK 565'inci maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir; *“Saklayan, belirlenmiş olan sürenin sona ermesinden önce saklanana geri veremez. Ancak saklayan, öngörülemeyen durumlar dolayısıyla sözleşmenin devamı saklanan için tehlikeli veya kendisi için zararlı olursa, belirlenen sürenin sona ermesinden önce de geri verebilir. Süre belirlenmemişse, saklayan saklanana her zaman geri verebilir.”*

⁶³ Yavuz, Acar, Özen, a.g.e., sh.758

⁶⁴ GÜMÜŞ, ardiye sözleşmesini şu şekilde tanımlamıştır: *“Ardiye sözleşmesi, öyle bir sözleşmedir ki, saklanmak üzere ticari mal kabul ettiğini açıkça ilan eden saklayanın (ardiyecinin) saklatanın kendisine teslim ettiği ticari malı, münhasıran veya asli olarak saklatanın menfaatine güvenli bir yer niteliğindeki kendisi tarafından işletilen ardiyede saklamayı ve sözleşmenin sona*

kapsamını ve ardiyeci ile anlamamız gerekenin ne olduğunu belirlemeye yönelik olarak doktrinde yer alan çalışmaları incelediğimizde; *YAVUZ*⁶⁵, umumi mağaza işleten kişinin, ardiyeci konumunda olduğunu⁶⁶; *ŞENYÜZ*⁶⁷, konusunun saklama olması dolayısıyla ardiye sözleşmesi hükümlerinin umumi mağaza hükümleriyle örtüştüğünü; *UYGUR*⁶⁸, 6102 sayılı TTK'nın 832-849 maddelerinde düzenlenen umumi mağazalara ilişkin hükümlerin 6098 sayılı TBK'nın ardiyeciye bırakma sözleşmesine ilişkin düzenlenen hükümleri (TBK 571-575) de kapsayacak şekilde ayrıntılı olarak düzenlendiğini ileri sürdüğünü görmekteyiz. *Kanaatimce*, TÜLDK'nın Geçici 2'nci maddesini⁶⁹ göz önünde bulundurarak belirtmiş olduğumuz doktrinde yer alan görüşlere, lisanslı depoculuk faaliyetlerine ilişkin düzenlemelerin de eklenmesi gerektiği çıkarımını yapabiliriz. Zira, ilgili maddeden de anlaşılacağı üzere her ne kadar 2005 yılına kadar kıymetli evrak niteliğindeki makbuz senedi ve varant verme karşılığı eşya saklama faaliyetleri yalnızca umumi mağazalar tarafından gerçekleştirilebilse bile, 5300 sayılı TÜLDK'nın yürürlüğe girmesi ile bu kanun kapsamına dahil olan depolamaya uygun tarım ürünlerinin kıymetli evrak niteliğinde ürün senedi düzenleyerek depolanması yetkisi artık münhasıran lisanslı depolara verilmiştir. Sonuç itibarıyla, saklama sözleşmesine konu olan lisanslı depo işletmesi

---

ermesi ile de saklatana iade etmeyi ivazlı olarak (ücret karşılığı) borçlanır. “ *Bkz.* Gümüş, a.g.e., sh. 289

⁶⁵ Yavuz, Acar ve Özen, a.g.e, sh. 767

⁶⁶ Gümüş, umumi mağaza işleten kişinin, ardiyeci ile aynı anlamı temsil ettiğini reddederek; ardiyecinin bir kıymetli evrak keşide ederek saklananın zilyetliği devralmasının ardiye sözleşmesinin bir unsuru olmadığını; ardiyecinin ancak umumi mağaza niteliğini kazanması halinde saklanılan ticari mala ilişkin olarak emtia senedi çıkarabileceğini ileri sürmüştür. Ayrıntılı bilgi için *Bkz.* Gümüş, a.g.e. sh.289-290

⁶⁷ Doğan Şenyüz, *Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler*, 9. Baskı, Ekin Yayınları, 2018, sh. 461

⁶⁸ Turgut Uygur, *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi*, Cilt 2, 1.Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2012, sh.2483

⁶⁹ Geçici 2. Madde:” 699 sayılı Umumî Mağazalar Kanunu kapsamında umumî mağazacılık yapmak üzere izin ve yetki alan kuruluşlardan bu Kanun kapsamındaki tarım ürünlerinin depolanması hizmetleriyle iştigal edenler, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç beş yıl içinde bu Kanun hükümlerine intibak etmedikleri takdirde bunlara verilen izin yeni bir karara gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.”

ve mudi arasındaki ilişkinin, saklama sözleşmesinin türlerinden ardiye sözleşmesinin kapsamında yer aldığını söyleyebiliriz.

Malın ardiyeye verilmesi konusunda tarafların iradelerinin karşılıklı ve birbirine uygun olması ile kurulan ardiye sözleşmesinde, ardiyecinin borcunu ifa etmesi için öncelikle saklayacağı malı teslim alması gerekir.⁷⁰ Ardiyeci, teslim aldığı malları kendi ardiyesinde komisyoncu gibi özenli bir şekilde muhafaza etme⁷¹; sözleşme süresince saklanılan mallar için ilave önlemlerin alınmasını gerektiren bir durumun ortaya çıkması halinde imkânı ölçüsünde saklatana bildirimde⁷² bulunma; saklanılan malların durumunun incelenmesi ve örnek alınması için mutad ve uygun olan zamanlarda, gerekli koruma önlemlerini alabilmesi için ise her zaman saklatana izin verme yükümlülüğü altındadır.⁷³

Ardiye sözleşmesi, genel saklama sözleşmesinden farklı olarak sadece ivazlı olarak kurulabilir, dolayısıyla ücret bu sözleşmenin zorunlu unsurlardan birisi olarak

⁷⁰ İhsan Erdoğan , *Ardiye Sözleşmesi*, Konya, Selçuk Üniversitesi Yayınları, 1990, sh. 56

⁷¹ Ardiyeci, TBK'nın 573'üncü maddesi gereğince açıkça yetki tanınmadıkça aynı tür ve nitelikteki misli şeyleri birbirine karıştıramaz. Bu durumda, saklatanların karıştırma iznini, dolaylı veya örtülü olmadan açıkça vermesi gerekmektedir. Alınan yetki sonucunda karıştırılarak elde edilen karışım üzerinde, saklatanlardan her biri, hakkıyla orantılı olarak pay isteme hakkına sahiptir. TMK'nın 726'ncı maddesi gereği, karışım haline gelen saklanan üzerinde saklatanların özel mülkiyeti sona ererek, nitelikli bir paylı mülkiyet meydana gelir. Ardiyeye veren, oluşan karışımında kendi payıyla orantılı olarak tek başına tasarrufta bulunabilir. Ardiyeci, saklatanların hepsinin birlikte olması gerekliliğini aramadan talep doğrultusunda, saklatanın payını ayırma yükümlülüğü vardır. Yetki ile gerçekleşen karışık depolama sonucunda, ardiyecinin kusuru olmadan saklanan mallarda oluşan değer azalması veya malın yok olması halinde her bir saklatan payı oranında buna katlanır. Ancak ardiyecinin kusuru varsa tazminat hakları saklıdır. Ardiyecinin, yetkiye dayanmaksızın karışık depolama yapması halinde ise, kusur sorumluluğu söz konusu olur. Bu durumda daha önceden de belirtmiş olduğumuz TBK'nın 563/2'nci maddesi kıyasen uygulama alanı bulur. Ancak, ardiyeci ayrı olarak saklamış olsaydı da yok olma veya değer kaybetme olacağını ispat ederse doğacak zarardan sorumlu olmayacaktır. Aksi halde doğacak zarardan ardiyeci sorumlu tutulacaktır.

⁷² Bildirim yükümlülüğü, saklanılarda gözle görülebilen fiziksel değişikliklerle sınırlı tutulmuştur. Saklanan mala ilişkin parasal bazlı ve kura bağlı değer kayıplarının veya artımlarının bildirilme yükümlülüğü yoktur.

⁷³ Ardiyeye verenin kendisinin veya görevlendirdiği personeli aracılığıyla kullanabileceği bu hakkını, ardiyecinin de çıkarlarını zedelemeyecek şekilde objektif iyi niyet kurallarına uygun kullanılması gerekmektedir. Uygur, *a.g.e.*, s.2489-2490

karşımıza çıkar. Aksi kararlaştırılmadıkça, ardiye ücretinin her üç ayda bir ve her hâlde malların tümünün veya bir bölümünün geri alınması sırasında ödenmesi gerekir.

Ardiyecinin ilan edilmiş özel veya resmi bir ücret tarifesinin bulunması halinde ücret tutarı üzerinde tarafların anlaşığı varsayılır. Nitekim 5300 sayılı TÛLKD'nın 19'uncu maddesine göre, lisanslı depo işleticisi, lisanslı depoya kabul edilen ürünlerin depolanması hizmetlerine ilişkin olarak önceden belirlenmiş depolama hizmetinin kapsamında hangi hizmetlerin yer aldığı ve bunların ücretlerinin açık ve net olarak belirtildiği ücret tarifesi çerçevesinde ücret talep edebilecektir. Ücret tarifesi ve tarifedeki değişiklikler, Bakanlıkça onaylandıktan sonra ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Ardiye ücreti ve ürünün saklanmasıyla kaynaklanmayan gümrük, taşıma veya bakım gibi ardiyecinin yapacağı giderlerin teminatı için, TBK'nın 574/3'üncü maddesinde ardiyecilere sakladıkları mallar üzerinde hapis hakkı tanınmıştır. Ardiyecinin bu hakkı kullanabilmesi için ya sakladığı mallara zilyed olması ya da eşyayı temsil eden bir senet ile onlar üzerinde tasarruf etme yetkisine sahip olması gerekir.⁷⁴

Lisanslı depo işletmecisinin hapis hakkı ise, TÛLKD 21'inci maddesinde düzenlenmiştir. Anılan madde gereğince, lisanslı depo işleticisi de, lisanslı deposundaki tarım ürünleri üzerinde, bu ürünlerin kabul edilmesi, depolanması ve tesliminden doğan alacakları karşılığında hapis hakkını haizdir.

1.2. Saklama İlişkisi Dolayısıyla Düzenlenen Belgeler

Taraflar, aralarındaki saklama ilişkisinin varlığının ispatı için, tevdiî tevşik eden bazı belgeler düzenleyebilirler. Bu belgeler, kıymetli evrak türlerinden olan ürün senedi, makbuz senedi ve varant olabileceği gibi; kimi zamanda kıymetli evrak niteliğini haiz olmayan tesellüm ilmühaberi gibi belgeler de olabilir.

⁷⁴ Gümüş, ardiyecinin hapis hakkını kullanabilmesi için TTK'nın 832'nci maddesi uyarınca "umumi mağaza" sıfatını taşıması gerektiğini ileri sürmektedir. Ayrıntılı bilgi için *Bkz.* Gümüş ,a.g.e.,sh.308

2.EMTİA SENEDİ KAVRAMI

Bilindiği üzere kıymetli evrak vasfını haiz senetlere farklı türden haklar bağlanabilecek olup bu haklar; ortaklık hakları⁷⁵ alacak hakları⁷⁶ ve aynı haklar⁷⁷ olmak üzere üç grupta toplanır.⁷⁸ Aynı hakları temsilen düzenlenen senetler, emtia senedi terimi ile ifade olunur ve ürün senedi de bir emtia senedi türü olarak kabul edilmelidir.

6762 sayılı TTK'nın altıncı faslında, emtia senetleri başlığı altında; (TTK 744-761) umumi mağazalar tarafından çıkarılan makbuz senedi ve varant ile taşıma senedi (TTK 768-798) düzenlenmişti. 6102 sayılı TTK'da ise, emtia senetleri başlığı olmaksızın yapılan düzenlemede, üçüncü kitabında umumi mağazalar tarafından çıkarılan makbuz senedi ve varant (TTK 832-849), dördüncü kitabında taşıma işleri başlığı altında taşıma senedi (TTK 856-858) ve beşinci kitabında navlun sözleşmeleri kapsamında düzenlenen konşimentoya (TTK 1288-1241) yer verildiğini görmekteyiz.

Kanun Koyucu her ne kadar ürün senetlerine bu terminoloji içinde yer vermemiş ise de, hizmeti sunan işletmenin umumi mağaza kurma izni alıp almadığına veyahut sunduğu faaliyet türüne bakılmaksızın, misli şeylerin saklanması

⁷⁵ Anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin sermaye payını temsilen çıkardığı nama ve hamiline yazılı olarak düzenlenen pay senetleri veya bunların yerine çıkarılan ilmhaberler ortaklık hakkını ihtiva eden kıymetli evrak niteliğindeki senetlerdir.

⁷⁶ Alacak hakkını içeren senetler, bir miktar paranın ödenmesine ilişkin konusu para olan bir hak olabileceği gibi kimi zaman da bir miktar paranın ödenmesi haricinde başka bir edimin yerine getirilmesi talebi de bu hakkın kapsamında değerlendirilir. İlk gruba örnek olarak, borçlar hukukuna dâhil olan alacak hakları, bono, poliçe, çek; ikinci gruba örnek olarak, eşyayı temsilen düzenlenen senetlerden konşimento örnek olarak gösterilebilir. Ayrıntılı bilgi için *Bkz. Hüseyin Ülgen vd., Kıymetli Evrak Hukuku*, Güncellenmiş Yedinci Bası'dan Dokuzuncu (Tıpkı) Bası, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2014, sh. 21

⁷⁷ Aynı hakkı içeren senetler, sahiplerine bir şeyin mülkiyet hakkını veya o şey üzerinde sınırlı bir hak sağlar.

⁷⁸ Mehmet Coşkun, , *Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku*, 4.Baskı (Güncellenmiş), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018, sh.31

konulu ilişkilerin tevşiki için düzenlenen senetler de kıymetli evrak türü olarak kabul edebildiğinden,⁷⁹ *Kanatimizce*,5300 sayılı TÜLDK ile kurulan lisanslı depolarca saklanılan emtiayı temsilen aynı kanunun 15'inci maddesine istinaden düzenlenen ürün senetleri de yeni bir kıymetli evrak türü olarak hukukumuzda girmiştir. Bu görüşümüzü TÜLDK 3/I maddesinde yer alan düzenleme de adeta destekler niteliktedir. Zaten, anılan maddede ürün senedinin kıymetli evrak vasfını haiz olduğu; bu senede ilişkin olarak TÜLDK'da öngörülmeyen bir durumun varlığı halinde diğer bir kıymetli evrak türü olan makbuz senedi hükümlerinin uygulanacağı vurgulanmıştır.

3. SAKLANACAK ÜRÜNÜN LİSANSLI DEPOCU TARAFINDAN TESELLÜMÜ

3.1. Ürünü Tesellüme Sunabilecek Kişiler

3.1.1. Malik

Arapça kökenli bir sözcük olup mülk kökünden gelen ve mülke sahip olan anlamına gelen malik, bir şey üzerinde sahiplik hakkı bulunan kimseye verilen addır. Şüphesiz ki, eşya üzerinde en geniş yetki sağlayan mülkiyet hakkının gereği, malik depolamaya uygun nitelikteki tarım ürünlerini lisanslı depoya tesellüme sunabilecektir.

3.1.2. Maliki Temsilen Hareket Edebilen Kişiler

Teslime sunulan mallar üzerinde mudinin mülkiyet hakkına sahip olması aranmadığın; ürünü saklanmak üzere teslim eden kişi, malik adına veya hesabına hareket etmeye yetkili olan bir kimse, yani onun mümessili de olabilir.

3.1.2.1. Teslim Edenin Doğrudan Doğruya Temsil Yetkisini Haiz Kişi Olması İhtimali

Lisanslı depolara depolanmak üzere ürün teslim eden kişi, bir kere maliki doğrudan doğruya temsil yetkisini haiz kişi olabilir. TBK'nın 40-48'inci

⁷⁹ Mertol Can,*Kıymetli Evrak Hukuku*, 3. Baskı, Ankara , İmaj Yayıncılık, 2015, sh.203-204

maddelerinde düzenlenen bu temsil ilişkisinde, temsilcinin, üçüncü kişi ile yaptığı hukuki işlemin hüküm ve sonuçları herhangi bir işleme gerek kalmaksızın, temsil olunanın hukuk alanında etki eder.⁸⁰ Bu özelliği sebebiyle doğrudan temsil ilişkisini, başkasına etki eden işlem yapma olarak değerlendirmemiz mümkündür.⁸¹

Temsilcinin sadece temsil olunan adına hareket ettiği hallerde söz konusu olan bu temsil ilişkisinin doğumu için aranan şartlardan ilki, temsilcinin temsil yetkisinin bulunması;⁸² ikincisi ise, temsilcinin temsil olunan adına hareket ettiğini üçüncü kişiye bildirmesidir. Doğrudan doğruya temsil ilişkisinde temsilci, üçüncü kişiyle yaptığı hukuki işleme hiçbir zaman taraf konumunda girmez. Dolayısıyla temsilci vasıtasıyla yapılacak sözleşmenin geçerli olabilmesi için, gerekli olan ehliyet şartı sözleşmenin tarafı konumundaki temsil olunanın şahsında aranacak olup, temsilcinin ayırt etme gücüne sahip olması yeterli olacaktır.⁸³ Ancak doğrudan doğruya temsil eden ile temsil olunan arasında geçerli bir temsil ilişkisinin kurulabilmesi için temsil olunanın kural olarak fiil ehliyetinin tam olması gerekir. İstisnai olarak, sınırlı ehliyetsizler, TMK 'nın 16/1'inci maddesi gereğince, bizzat serbestçe yapabilecekleri işlemlere ilişkin olarak veli veya vasilerinin rızaları aranmaksızın; bu işlemler dışında ise, kanunî temsilcilerinin rızalarıyla genel kurallara uygun olarak başkasına temsil yetkisi verebilirler.

⁸⁰ Şener Akyol , *Türk Medeni Hukukunda Temsil*, 1.Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009, sh.151; Haluk Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 15. Bası (Gözden Geçirilmiş , Genişletilmiş), Beta Yayıncılık, İstanbul, 2017, sh.134 ; Hüseyin Hatemi ve Emre Gökyayla, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 2. Baskı,(6098 sayılı TBK esas alınarak hazırlanan), İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012,sh. 102.; M. Murat İnceoğlu, *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil*, 1. Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2009, sh.8.

⁸¹ Cevdet Yavuz, *Türk- İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1983, sh.67

⁸² Temsil yetkisi, kanundan veya temsil olunan kişinin iradesinden doğabilir. Örneğin, velayet altındaki küçük ve kısıtlıları temsil eden kişinin sahip olduğu temsil yetkisi kanundan; temsil olunanın tek taraflı olarak iradesini açıklamasıyla verdiği temsil yetkisi ise kişinin iradesinden doğmaktadır.Ayrıntılı bilgi için *Bkz. İnceoğlu, a.g.e. sh.46 vd.*

⁸³ Nihat Yavuz, *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi*, 1. Cilt, madde 1-338, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2015 sh.407

Sonuç itibarıyla, geçerli bir temsil yetkisine sahip temsilci, malı lisanslı depoya teslim ederek gerekli işlemleri malik adına yapabilir. Temsilcinin üçüncü kişi konumunda olan lisanslı depocu ile yaptığı işlemlerin hüküm ve sonuçları herhangi bir işleme gerek kalmaksızın, temsil olunanın hukuk alanında etki edecektir. Dolayısıyla ürünün lisanslı depo tarafından tesellümü neticesinde kurulacak saklama sözleşmesinin tarafı, lisanslı depocu ile temsil olan konumundaki malın maliki olup doğrudan doğruya temsilci sözleşmenin tarafı konumunda yer almayacaktır.

3.1.2.2. Teslim Edenin Dolaylı Temsil Yetkisini Haiz Kişi Olması İhtimali

Ürünleri lisanslı depoya teslim eden kişi, malik için onun hesabına hareket eden bir kişi de olabilir. İstisnai bir temsil türü⁸⁴ olan dolaylı temsil ilişkisinde, iki işlem ve iki aşama söz konusu olup; temsilcinin başlangıçta kendi adına bir üçüncü kişiyle yaptığı hukuki işlem neticesinde elde ettiği hak ve yararları ikinci bir işlemle temsil olunana devretmesi⁸⁵ söz konusudur. Çoğu zaman bir komisyoncu gibi hareket eden bu kişilerin, lisanslı depocuyla yapacağı hukuki işlemlerde TBK'nın 40/2'inci maddesi gereğince, ona temsilci sıfatını bildirmemesi durumunda, dolaylı temsil ilişkisi meydana gelecek ve hukuki işlemin bütün hüküm ve sonuçları temsilci üzerinde doğacaktır. Ancak, bu kişilerin temsilci sıfatını bildirmemesine rağmen, lisanslı depocunun temsil ilişkisinin varlığını hal ve durumdan anlaması veyahut bu işlemi temsil olunan veya temsilciyle yapmak arasında bir fark bulunmaması halinde kurulacak saklama sözleşmesinden doğan hak ve borçlar doğrudan temsil olunana ait olur.

3.2. Tesellüme Sunanın Emin Sıfatıyla Zilyed Olmaması İhtimali

⁸⁴ TBK'nın 532'nci maddesinde yer alan komisyon sözleşmesi ile TTK'nın 917-930'uncu maddeleri arasında düzenlenen taşıma işleri komisyonculuğunu dolaylı temsile örnek gösterebiliriz.

⁸⁵ Cevdet Yavuz, "Türk- İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil" (Doktora Tezi), İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları, No: 3126, Hukuk Fakültesi No: 674, 1983 sh.37

Zilyedin kendi rızası ile üçüncü kişiye güvenerek teslim ettiği taşınır eşya üzerinde o üçüncü kişinin zilyetliği, emin sıfatıyla zilyed olarak tanımlanır. Bir başka deyişle, eşyanın maliki veya onun adına harekete yetkili temsilcisi tarafından zilyetliğinin sona ermeyeceğine güvenilerek eşyanın tevdi edildiği şahıs, emin sıfatıyla zilyettir.⁸⁶

Kanun Koyucu iyi niyetin korunması hallerine istinaden, emaneten bırakılan mallar ile sahibinin elinden rızası olmadan çıkan mallar hakkında TMK'nın 988 ve 989'uncu maddelerinde farklı esaslar getirmiştir. Bu nedenle lisanslı depoya tesellüme sunulan ürünler üzerinde mudinin zilyetliğinin haksız zilyed veya zilyed yardımcısı olma ihtimalini de göz önünde bulundurmanız gerekecektir.

Kanun Koyucu tarafından sevk edilen hükümlerle, emin sıfatıyla zilyed olmayandan edinilen mallarda iyi niyet bazı durumlarda mutlak surette korunurken; bazı hallerde de koşullu olarak koruma altına alınmıştır. Zira, bir malın zilyetliğini, onu çalmış veya gasbetmiş yahut bulmuş kişiler gibi, önceki zilyedinin rızasına dayanmadan zilyed olanlardan devralındığı hallerde, kural olarak o şey üzerinde aynı hak iktisap edilemez. Ancak, rıza hilafına elden çıkmış bir şeyi pazar, panayır, fuar gibi o türde şeylerin ticareti ile uğraşan yerlerden almış kişiler, kendilerine beş (5) yıl içinde taşınır davası açılmadığı takdirde mülkiyet hakkını kesin olarak iktisap ederler ve iadeye zorlanamazlar. Keza, rıza hilafına elden çıkmış para ve hamiline yazılı senetleri iktisap etmiş kişiler de iadeye zorlanamaz.

Buna göre, iyi niyetle aynı hak kazanımı, sadece sahibinin elinden rızasıyla çıkan taşınır eşya üzerinde söz konusu olur. Taşınır eşyada intifa hakkı sahibi, rehin hakkı sahibi ve yahut kiralayan, ödünç alan, saklayan, tamir eden, taşıyıcı ve temsilci olarak hareket edenler emin sıfatıyla zilyed durumunda olduğundan; bunlardan mal iktisabında iyi niyet kuralları gereği aynı hak kazanılacaktır. Diğer taraftan emin sıfatıyla zilyed olmayan ve sosyal konumları açısından başkalarına bağlı olup,

⁸⁶ Şeref Ertaş, *Eşya Hukuku*, 14. Baskı(Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş), İzmir, Barış Yayınları, 2018, sh.36

onlardan emir ve talimat alan zilyed yardımcıları zilyed sayılmadığı için onlardan mal iktisap eden kişi, iyiniyetli olsa dahi aynı hakkı kazanamayacaktır.⁸⁷

3.3. Lisanslı Depocu Tarafından Ürünün Tesellüm Edilmiş Sayılmasının Şartı/Zilyetliğin Devri

Ardıyeci konumunda olan lisanslı depocunun sakladığı emtia üzerindeki zilyetliğini incelersek, başkasına hizmet görmek amacıyla eşyayı fiili hâkimiyetinde bulundurmuyup eşya üzerinde zilyed iradesine sahip olduğundan zilyed yardımcısı olarak nitelendirilemeyecektir. Depolamaya uygun tarım ürünü malik veya temsilci tarafından, lisanslı depocuya güvenerek rıza ile tevdi edildiğinden, lisanslı depo işletmecisi, emin sıfatıyla zilyed sıfatını haiz olacaktır. Ayrıca, lisanslı depocular sahip olduğu şahsi hakka dayanarak başkasına ait emtiayı fiilen hâkimiyeti altında bulundurduğundan fer'i ve vasıtasız zilyed konumundadırlar.

Zilyetliğin kazanılması yolları, aslen kazanma,⁸⁸ devren kazanma⁸⁹ ve miras yolu ile kazanma⁹⁰ olmak üzere üç grupta toplanır. Zilyetliğin teslimsiz kazanılması

⁸⁷ Turhan Esener ve Kudret Güven , *Eşya Hukuku*, 7. Baskı(Genişletilmiş ve 6750 sayılı Kanun eklenmiş), Ankara, Yetkin Yayınları, 2017, sh.108 ; Rona Serozan, *Eşya Hukuku I*, 3.Bası(Genişletilmiş), İstanbul, Filiz Kitabevi, 2014, sh. 114

⁸⁸ Aslen kazanma, zilyetliğin önceden kurulan zilyetlikten bağımsız olarak, başkasının rızasını aramaksızın tek taraflı bir eylemi ile kazanılmasıdır. Bu kazanma türünde, zilyedin haklı veya haksız olma durumuna bakılmaz. Zilyetliği aslen kazanan kişinin ayırt etme gücünün olması yeterlidir. Örneğin; hâlihazır zilyedin rızası alınmaksızın başkasının eşya üzerinde zilyetliği elde etmesi (hırsızlık, unutulmuş eşya üzerinde zilyetlik kazanımı), zilyetlik devrinin geçerli olmaması (devredenin ayırt etme gücünün bulunmaması) veya zilyetliğin devrine ilişkin taraflar arasındaki irade uyumsuzluğu (kira için verilen mal ariyet için alınmışsa) vb. hallerinde zilyetlik aslen kazanılmış olur. Aslen kazanmadan söz edebilmek için herkes tarafından anlaşılabilir ve şüpheye yer vermeyecek şekilde kişi ve eşya arasında fiili ilişkinin bulunması gerekir. Ayrıntılı bilgi için bkz Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, *Eşya Hukuku*, 2. Baskı, İstanbul, Beta Yayıncılık, 2018 sh.144

⁸⁹ Devren kazanmada, önceki zilyedin rızasına dayanılarak kazanılan zilyetlik söz konusudur. Zilyetliğin devren kazanımının düzenlendiği TMK'nın 977 ve 980'inci maddelerinde eşyanın teslimiyle ve temsilsiz kazanılması şeklinde ayırım yapıldığı görülmektedir. Eşyanın teslim ile kazanılmasının düzenlendiği TMK'nın 977'inci maddesi şu şekildedir; "Zilyetlik, şeyin veya şey üzerinde hâkimiyeti sağlayacak araçların, edinene teslimi veya edinenin önceki zilyedin rızasıyla şey

TMK'nın 979'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Anılan madde gereğince, bir üçüncü kişi veya zilyetliği devreden, özel bir hukukî ilişkiye dayanarak zilyed olmaktan devam ederse; zilyetlik, teslim gerçekleşmeksizin kazanılmış olur. Bu durumda zilyetlik teslim olmaksızın karşı tarafa geçer. Bu yolla gerçekleşen kazanım dört şekildedir. Bunlar; kısa elden teslim, hükmen teslim, zilyetlik havalesi ve eşyayı temsil eden senetlerin teslimiyle kazanımdır⁹¹.

Kısa elden teslim de, hâlihazır zilyedin eşya üzerinde ki fiil hâkimiyeti devam ederek özel bir hukuki sebebe binâen zilyetlik sıfatının değişmesi halinde oluşur. Örneğin; lisanslı depo işletmecisi deposunda sakladığı mallar üzerinde vasıtasız ve fer'i zilyed iken bu malları satın alması halinde zilyetlik sıfatı değişerek asli zilyet haline dönüşür. Bu durumda lisanslı depocunun zilyetliği kazanabilmesi için malın teslimine gerek yoktur.

Hükmen teslimde, hâlihazır zilyed, zilyetliğini devretmesine rağmen özel bir sebebe dayanarak eşyayı fiili hâkimiyetinde bırakarak dolaysız zilyed olarak kalmaya devam etmesi halinde söz konusu olur. Hükmen teslimde taraflar arasında zilyetliğin devri konusunda geçerli bir anlaşma olmasına rağmen hâlihazırdaki zilyed intifa, saklama veya kira gibi özel bir sebebe dayanarak eşyanın dolaysız zilyedi olarak kalmaya devam eder ve sadece asli zilyetliği devrederekten dereceli bir zilyetlik kurulur. Örneğin; lisanslı depo işleticisinin, sakladığı bir malın başkasına satılması halinde dahi saklama sözleşmesine istinaden söz konusu malı zilyetliğinden çıkarmadan saklamaya devam ederse, ürünü satın alan hükmen zilyetliği kazanan olarak karşımıza çıkar.

üzerinde hâkimiyeti kullanacak duruma gelmesi hâlinde devredilmiş olur." Söz konusu teslim, eşyanın kendisinin teslimi, vasıtanın teslimi veya eşya üzerinde fiili hâkimiyet sağlanması şeklinde gerçekleşebilir.

⁹⁰ Miras yoluyla zilyetliğin kazanılması, miras bırakanın ölümüyle mirasçılar küll olarak onun malvarlıklarına hak kazanırlar. Dolayısıyla miras bırakanın zilyetliğinin türü ne ise, mirasçıların da zilyetliği aynıdır. Örneğin, lisanslı depoya ürünü teslim eden kişinin, ürünü üzerinde sahip olduğu dolaysız zilyetliği, kişinin ölmesi halinde mirasçılara geçecektir.

⁹¹ A.Lale Sirmen, *Eşya Hukuku*, 6.Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları ,2018, sh.59

Zilyetliğin havalesinde, dolaylı zilyed, eşya üzerinde sahip olduğu zilyetliği dolaysız zilyed haricinde bir üçüncü kişiye devreder. Bu devir yolunda, bildirim kurucu unsur olmadığından, yapılması zorunlu değildir.⁹² Örneğin mudi, lisanslı depocuya saklaması için teslim ettiği malları satıp mülkiyetini üçüncü bir kişiye devretmesi halinde zilyetliğin havalesi söz konusudur. Bu durumda mudinin dolaylı zilyetliği üçüncü bir kişiye geçer.

Eşyayı temsil eden senetlerin teslimi suretiyle gerçekleşen zilyetliğin devri, taşıyıcıya, lisanslı depo işletmecisine veya antrepocuya teslim edilen malların karşılığı olarak alınan kıymetli evrak niteliğindeki; makbuz senedi, varant veya ürün senedi gibi senetlerin devri ile bunların temsil ettiği eşyanın devrinin gerçekleşmesiyle olur. Kazanma yolunda, senedin ciro ve teslim edilmesi ile mal üzerindeki dolaylı asli zilyetlik kurulur ve bu surette mülkiyetin devri sağlanmış olur.

Umumi mağazadaki ürünün rehnini sağlamak amacıyla düzenlenen varantın başkasına devri halinde de, malın dolaylı fer'i zilyetliği kurularak mal o kimseye rehnedilmiş olur. Yani kıymetli evrakın teslimi ile malın dolaylı zilyetliği üçüncü kişiye teslimsiz geçer, dolaysız zilyetlik ise umumi mağaza sahibinde kalır.

Miras yoluyla zilyetliğin kazanılması da, miras bırakının ölümüyle mirasçılar kül olarak onun terekesine dahil olan şeylere zilyed olurlar. Yani, miras bırakının zilyetliğinin türü ne ise, mirasçıların zilyetliği de aynıdır.

3.4. Saklanacak Ürünün Lisanslı Depocunun Fiili Hâkimiyet Alanına Geçmesinden Sonra Yapılacak Olanlar

Ürününün, depolanmak üzere lisanslı depo işletmesine getirilmesini müteakip önce tartımı yapılır. Daha sonra ürünler yetkili sınıflandırıcılar tarafından analiz edilerek sınıflandırılır. Ardından lisanslı depo işletmesinin sahibi tesellüm ettiği ürünlerin mülkiyetini temsilen ürün senedini düzenleyerek, mudilerin bankadaki

⁹² Gökhan Antalya, *Eşya Hukuku*, Cilt II -Zilyetlik, 1. Baskı, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2017, sh. 119

yatırım hesabına aktarım yapar. Depolanan ürünün çıkışında ise, bahse konu ürün senedi lisanslı depo işletmesince iptal edilir.

Şekil 1. Lisanslı Depoculuk Ve Ürün İhtisas Borsacılığı Sisteminin Genel İşleyişi

Kaynak: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı⁹³

⁹³ Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Lisanslı Depoculuk Ve Ürün İhtisas Borsacılığı Sistemi, 4. Ulusal Pamuk Zirvesi, 16.12.2016 (Çevrimiçi), http://www.upk.org.tr/User_Files/pdf/ismail-yucel--gtb-mustesar-yardimcisi---lisansli-depoculuk-ve-urun-ihtisas-borsaciligi-sistemi.pdf , sh.5-6 (Erişim Tarihi:17.02.2019)

3.4.1. Tartım ve Ölçüm

Bünyesinde uygun nitelikleri haiz, yeterli sayıda tartıcıyı istihdam etmesi gereken lisanslı depo işletmesi tarafından yapılan tartım işlemi öncesinde; yetkili sınıflandırıcı tesisinin tartım bölümünde, lisanslı depo işletmesine ürününü getiren üretici veya şirketin kimlik bilgilerinin bilgisayar sistemine girişi yapılır. Getirilen ürünün aynen veya mislen depolanması isteğine yönelik beyan alındıktan sonra getiren vasıta ile taşıdığı yükü oluşturan ürün birlikte kantara alınarak sertifikalı tartıcılar tarafından tartım işlemi gerçekleştirilir. Kamyon içindeki üründen numune almaya yarayan araç ve cihazlarıyla elle veya otomatik olarak alınan numuneler, laboratuvar tarafından analizi yapıldıktan sonra, çıkan analiz sonuç belgesini şirket veya üreticinin onaylaması ile, ürünün kalite sınıfına göre hangi depoda depolanacağını gösteren bir depo teslim fişine işlenir. Kamyon belirlenen bölüme malını boşattıktan sonra, boş haliyle tekrar tartılarak darası alınır. Lisanslı depoya teslim edilen net ürün miktarı, kamyonun dolu tartımı ile darası alındıktan sonra arasındaki fark alınarak belirlenir.⁹⁴ Ayrıca belirtmemiz gerekir ki, ağırlıkları saptamada kullanılacak tartı alet ve cihazları ile kantarların 11.01.1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan ikincil düzenlemelere uygun olarak⁹⁵ yeterli sayıda ve nitelikte lisanslı depo işletmesinde bulunması gereklidir.⁹⁶

Tartımı yapılan ürünün, Bakanlıkça verilen geçerli lisansa sahip⁹⁷ gerçek ve tüzel kişiliği haiz yetkili sınıflandırıcılar tarafından laboratuvarlarda analizi yapılarak

⁹⁴ Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı, “ Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Araştırması ve Ön Fizibilite Çalışması”, (Konuluş Tarihi:04.04.2015) (Çevrimiçi) <http://www.dogaka.gov.tr/Planlama-detay.asp?P=52&Planlama=sektorel-arastirma-raporlari&PD=520&PlanlamaDetay=tarim-urunleri-lisansli-depoculuk-arastirmasi-ve-on-fizibilite-calismasi> , sh. 26-27 (Erişim Tarihi: 10.01.2019)

⁹⁵ 3516 sayılı Kanuna ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmeliklere uygun olup olmadığı hususunda Bakanlıkça ilk muayene, periyodik muayene, ani muayene, şikayet muayenesi, stok muayenesi, kalibrasyon ,damgalama ve denetim işlemleri yapılır. Kontrol ve denetimlerde doğru tartım yapmadığı belirlenen araç ve kantarlar doğru tartım yaptığı saptanıncaya kadar kullanılamaz.

⁹⁶ Lisanslı depo işletmesi kullanılan tartım araç ve kantarların doğru tartım yapması hususunda gerekli her türlü tedbiri almalıdır. Zira, TÜLDY'nin 21/6 maddesi gereğince, usulüne uygun doğru olmayan bir tartımın yapılmasından tartıcıyla birlikte lisanslı depo işletmesi de sorumludur.

⁹⁷ Bakanlık, lisans kapsamına giren ürün ve analizi göstererek, bir ya da daha fazla ürün veya ürün grubunun analiz ve sınıflandırılmasının yapılması amacıyla tek bir lisans düzenleyebilir. Lisansın geçerlilik süresi iki yıldır. Süre bitiminde ise, Bakanlık tarafından ilgili mevzuat ve lisansta belirtilen

nitelik ve özellikleri belirlenir ve standartlara uygun olarak sınıflandırılması yapılır. Ürünün fiyatı, kalitesine göre belirlendiğinden; kalite tespitinin bağımsız, objektif ve doğru bir şekilde ortaya konması, sistemin adil bir şekilde işlemesi açısından son derece önemlidir. Analizi yapılacak üründen numune, bulunduğu yerden yetkili sınıflandırıcı gözetiminde alınır, etiketlenir, ambalâjlanıp mühürlenerek gecikmeksizin analize gönderilir.⁹⁸ Yetkili sınıflandırıcıya gelen numune, uygun ortam ve koşullarda analize hazır hale getirilerek, lisans kapsamında kabul edilen, güvenilir ve uluslararası kabul edilebilir bir analiz metodu⁹⁹ ile analiz edilir. Çıkan sonuç doğrultusunda ürün analiz ve sınıflandırma belgesi üç nüsha halinde düzenlenerek; bir nüshası analizi talep edene verilir, bir nüshası ürünün depolanacağı lisanslı depo işletmesine bırakılır ve üçüncü nüsha da yetkili sınıflandırıcıda dosyalanarak muhafaza altına alınır. Ancak, ilgili mevzuata uygun olmak şartıyla ürün analiz ve sınıflandırma belgesinin, elektronik ortamda üretilmesi, muhafazası ve aktarılması da mümkündür.

Sistemde ürünlere ilişkin analizlerin güvenilirliğinin sağlanması amacıyla referans yetkili sınıflandırıcılık müessesesi düzenlenmiştir. Referans yetkili sınıflandırıcılar; yetkili sınıflandırıcı lisansı almak için başvuruların tesis ve laboratuvarlarını inceleyen, görev alanındaki yetkili sınıflandırıcıların kalibrasyon, uygunluk, kontrol ve denetimini yürüten, yetkili sınıflandırıcıların yapmış olduğu analizlere bir itiraz yapılması halinde söz konusu ürünleri yeniden analiz eden üst laboratuvar şeklinde tanımlanabilir.¹⁰⁰

---

kurallara uygun olarak aynı süreyle uzatılabilir. Ancak, lisans süresinin uzatılmaması halinde mevcut lisans Bakanlığa geri verilmelidir.

⁹⁸ Ürün numuneleri alınırken yürürlükte bulunan Türk Standardına ve 14.10.2004 tarih ve 25613 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Zirai Karantina Numune Alma ve Analiz Yönetmeliği hükümlerine uygun hareket edilmesi gerekir.

⁹⁹ Yetkili sınıflandırıcıların yeni bir analiz yöntemi geliştirmesi halinde, bu yeni yöntemin adapte edilmesi ve kullanılması için TURKAK, TÜBİTAK, TSE, Referans Yetkili Sınıflandırıcı veya benzeri bir kuruluşun onayı ile Bakanlık izni gereklidir. Aracı olmadan Bakanlık tarafından da, daha doğru test ve analiz sonuçlarına ulaşmak üzere sayılan kuruluşların görüşü alınarak yeni analiz yöntemleri kabul edilebilir ve uygulamaya konabilir.

¹⁰⁰ Karaman, a.g.m., sh.51

Lisans koşulu olarak yetkili sınıflandırıcılar, faaliyet gösterdiği sürece referans yetkili sınıflandırıcısı tarafından cihaz ve ekipmanlarının doğru analiz sonuçlarını üretip üretmediği ve analiz yöntemleri ile diğer laboratuvar faaliyetleri hususunda gerekli uygunluk kontrol ve denetimlerinin belli zaman aralıklarıyla yapılmasına; referans yetkili sınıflandırıcıların yönetmelikte belirtilen görev ve yetkilerinin yerine getirilmesinde her türlü kolaylığı göstereceğine; istenilen bilgi ve belgeleri doğru ve zamanında vereceğine, cihaz, alet ve ekipmanlar ile yetkili sınıflandırıcının tesislerinde ihtiyaç duyulan inceleme, test ve çalışmalara izin vereceğine ve gerekli işbirliğini sağlayacağına yönelik taahhütte bulunurlar.¹⁰¹

Kanun ve ilgili yönetmelik hükümlerine uygun davranmayan, yükümlülüklerini yerine getirmeyen, analiz sonuçlarını hatalı düzenleyen yetkili sınıflandırıcı ile referans yetkili sınıflandırıcı yöneticisi ve bunların kusurlu personeli verdikleri zarardan müteselsilen sorumlu olurlar. Ayrıca, bu kişiler tarafından düzenlenen evrak, Türk Ceza Kanunu bakımından resmi evrak olarak nitelendirildiğinden; referans yetkili sınıflandırıcılar, yetkili sınıflandırıcılar ile bunların yönetici ve personeli, yaptıkları işlem ve faaliyetlerinden doğan suçlarından dolayı devlet memurları gibi cezalandırılırlar.

¹⁰¹ Yetkili sınıflandırıcının unvan, mühür ve imzasını taşıyan taahhütname, yetkili sınıflandırıcı, ilgili referans yetkili sınıflandırıcı ve Bakanlıkta muhafaza edilecek şekilde üç nüsha olarak düzenlenir. Bakanlık matbu bir taahhütname düzenlenip uygulanabilceği gibi, düzenlenmemesi halinde ise yetkili sınıflandırıcı tarafından tanzim edilen taahhütname veya taahhütnamede yapılacak değişiklikler Bakanlık onayından sonra geçerli olacaktır.

3.4.2. Ürün Senedinin Düzenlenmesi

5300 sayılı TÜLDK'nın 15'inci maddesi uyarınca, lisanslı depo işletmesi mudiye verilmek üzere kabul ettiği ürünün mülkiyetini temsil eden, ürünün fiziki miktarı ile kalite sınıfını gösteren ve aynı miktar, cins, sınıf kalitede ürünün mudiye iadesini garanti eden kıymetli evrak niteliğinde bir belge olan ürün senedi düzenler.

Ürün senedini alan mudi, bu senedi kullanarak ürün borsasında veya ticaret borsasında ürünü istediği zaman satabilir veya kredi almak için başvurduğu bir finans kuruluşuna teminat olarak gösterebilir. Ürün senedinin fonksiyonlarına bakacak olursak; mudi veya temsilcisi ile lisanslı depo işletmecisi arasında kurulan saklama sözleşmesini teşvik niteliğinin yanında, ürün üzerindeki aynı hakkı temsil ettiğini görmekteyiz. Belirtmemiz gerekir ki, ürün senedi sadece lisanslı depoya teslim edilen ürünler için düzenlenebilir. Analiz ve sınıflandırılması yapılmamış veya yapılan analiz ve sınıflandırmaya itiraz edilmiş olup da, itirazın sonuçlanmadığı ürünler için ürün senedi düzenlenemez.

4. ÜRÜN SENEDİNİN ŞEKİL ŞARTLARI

Ticaret hayatında önemli işlevi olan ürün senedinin düzenlenmesinde keyfiliğin önüne geçmek amacıyla Kanun Koyucu tarafından sevkedilen hükümlerle birtakım şartlar öngörülmüştür. Lisanslı depolarda istihdam edilen her personelin ürün senedi düzenleme yetkisi bulunmamaktadır. Ürün senetlerini imzalamaya yetkili kişi veya kişilerin isimleriyle beraber orijinal imzalarını ticaret sicilinde tescil ve ilan ettirilmesi ile bu kişilerde bir değişikliğin meydana gelmesi halinde de tekrar aynı usulün izlenmesi gerekir.

Ürün senetlerine ilişkin şekil şartlarına uyulmaması veya faaliyet iznine sahip olmayan bir lisanslı depo işletmesi tarafından ürün senedinin düzenlenmiş olması hallerinde meydana gelecek hukuki sonuçlar bağlamında mevzuatta bir boşluğun olduğu söylenebilir. Bize göre burada 5300 sayılı TÜLDK'nın 3/1 gereğince makbuz senedine ilişkin hükümlere başvurulması gerekir. Konuya ilişkin düzenlemenin yer aldığı TTK 833/2'nci maddesi uyarınca, lisanslı depoya tevdi edilmiş şeyler karşılığında verilen fakat kanunun aradığı şekil şartlarına uymayan ürün senetleri ile kanunun aradığı şekil şartlarına uygun olsa da gerekli izni almayan kurumlarca

verilen ürün senetleri kıymetli evrak niteliğinde değerlendirilmeyip teslim alma makbuzları veya ispat belgeleri olarak değerlendirilecektir.

Ürün senedinin şekil şartlarına uygun olmaması halinde TÜLDK'nın 34/3-b maddesinde, lisanslı depo işletmeleri ve lisanslı depo işletmesi yetkilileri için cezaî yaptırım öngörülmüştür. Bu durumda, lisanslı depo işletmesinin yönetici ve personeli ile diğer ilgilileri hakkında ikiyüze günden beşyüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

5. ÜRÜN SENEDİNİN TÜRLERİ

Ürün senetleri matbu olarak veya elektronik ortamda iki farklı şekilde düzenlenebilmektedir.

5.1. Basılı Ürün Senedi

TÜLDK'nın matbu ürün senedine ilişkin esasların öngörüldüğü 15'inci maddesinde belirtildiği üzere, bu senetlerin içerik, şekil ve muhafazasına ilişkin hususlar yönetmelikle belirlenir. Lisanslı depocu tarafından düzenlenen belgenin, sadece ürünün teslim edildiğini ispata yarayan adi belge niteliğinde değil de kıymetli evrak niteliğine sahip basılı ürün senedi hükmünde geçerli bir evrak olabilmesi için yönetmelikte öngörülen şartları haiz olması gerekir. TÜLDY'nin 24'üncü maddesinde ürün senetlerinin muhtemi olacağı hususlar sayılmıştır.¹⁰²

¹⁰² Anılan madde gereğince matbu ürün senedinin; ürün senedi başlığını, lisanslı depo işletmesinin unvanı, lisans numarası ve adresini, ürünün depolandığı deponun numarası ve yerini, tarih ve seri numarasını, nama, emre yazılı ve ciro edilebilir -ciro edilemez ibarelerini, "Kredi Avans Karşılığı Teminat Alınmıştır" ibaresi ile ürün senedi karşılığında kredi kullanılmışsa veya avans alınmışsa teminatı alan kuruluşun unvanını, mudinin ismini, ürünün, gün, ay ve yıl olarak depolama tarihi ile depolanabileceği son tarihi, lisanslı depo işletmesinin, lisanslı depo ücret tarifesi çerçevesinde ücretlerini talep etme hakkına sahip olduğuna ve ürün senedinin alım satım ve depodan teslim alınması aşamasında ücretlerin tahsil edilerek lisanslı depo işletmesine ödeneceğine dair açıklamaları, unvanı yazılı lisanslı depo işletmesinde depolanan ürün için çıkarıldığı; ürünün, analiz ve sınıflandırma işleminin ürün standardına göre yetkili sınıflandırıcılar tarafından yapıldığı, 15'inci maddede belirtilen rizikolara karşı sigortalandığı ve azamî depolama süresini geçmemek, depolama ücretini ödemek ve orijinal veya doğru olarak ciro edilmiş senedi ibraz etmek şartıyla depodan geri alınabileceği ibarelerini, analiz ve sınıflandırma belgesinin tarihi ve nosu ile ürünün ağırlığını, ciro

Düzenlenen matbu ürün senedinin bir nüsha sureti olur ve bu suret nüshada açık ve belirgin bir şekilde basılı veya damgalı olarak *Surettir-Ciro Edilemez* ibaresi yer alır. Böylece suret nüsha sadece lisanslı depodaki ürünün mülkiyetini temsil eden bir belge olup piyasada tedavül yeteneğine sahip olmayacaktır. Ürün senetlerinin şekli ve basımına ilişkin düzenlemenin yer aldığı TÜLDY'nin 25'inci maddesi uyarınca, basılı ürün senetleri, giderleri lisanslı depo işletmesi tarafından ödenmek üzere lisanslı depo işletmesinin logosunu taşıyacak şekilde birbirini takip eden seri numaralı ve varsa filigramlı ya da özel kağıtlara Bakanlıkça bastırılır ve lisanslı depo işletmecisine tutanakla teslim edilir. Basım işlemini, Bakanlığın talebi ile Hazine ve Maliye Bakanlığı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü yapar. (örnek bir ürün senedi için *Bkz. Ek:2*)

Lisanslı depoculuk uygulamasına ilk olarak basılı ürün senetleri ile başlanılmışsa da, bu senetlerin alışverişinde yaşanan sıkıntılar, sahteciliğe, dolandırıcılığa açık olmasından ötürü gerekli altyapı çalışmalarının tamamlanmasıyla 2014 yılından itibaren tüm lisanslı depolarda elektronik ürün senedi uygulamasına geçilmiştir.¹⁰³

5.2. Elektronik Ürün Senedi

Ürün senetleri, elektronik ortamda da basılı ürün senetleri hükmünde olmak üzere düzenlenebilir. Bu senetlerin, düzenlenmesine, muhafazasına, güvenliğine, bu hizmetleri yürütecek kuruluşların lisans almalarına, faaliyetlerine, denetimlerine ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, ilgili mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği hükümlerine tabidir.

04.12.2012 tarihinde Bakanlık tarafından Elektronik Kayıt Kuruluşu olarak, Borsa İstanbul'da işlem gören hisse senetlerini de kayden izlemekle görevli olan

---

işlemi için boş alanı, ürün senedini imzalamaya yetkili kişi ya da kişilerin imzasını ve ürünün çeşidine göre Bakanlıkça belirlenen diğer bilgileri içermesi gerekir.

¹⁰³ Bihter İlter Yurtoğlu, "Ürün Senedinin Tarım Sektörünün Finansmanındaki Rolü" (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2015, sh. 89-90

Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. elektronik ürün senedinin düzenlenmesi ve bu senetlere bağlı tüm hak ve yükümlülükler ile ilgili işlemleri kayıt altına alarak izlemek amacıyla yetkili kılmıştır.¹⁰⁴ Verilen yetkinin akabinde sistemin işleyişini, elektronik ürün senetlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla Bakanlığın onayı ile hazırlanan Elektronik Kayıt Kuralları (EKK), 15.02.2013 tarihinde yürürlüğe konulmuştur.

Elektronik Kayıt Kuruluşlarınınca kurulan ve işletilen sisteme, lisanslı depo işletmeleri ve yetkili sınıflandırıcıların üye olma zorunluluğu getirilmiştir.¹⁰⁵ Elektronik ürün senedi, bu sisteme EKK ile aranan bilgilerin¹⁰⁶ lisanslı depo ve

¹⁰⁴ 28110 sayılı ELÜS Yönetmeliği 6'ncı maddesi uyarınca;
"Elektronik kayıt kuruluşu lisansı almak için şirketin aşağıda belirtilen şartları haiz olması gerekir:

- a) Anonim şirket şeklinde kurulması,
- b) Hisse senetlerinin tamamının nama yazılı olması,
- c) Ödenmiş sermayesinin bir milyon Türk Lirasından az olmamak üzere Bakanlıkça belirlenen miktarda ya da üzerinde olması,
- ç) Esas sözleşmesinin Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olması,
- d) Kurucuların, ortakların, yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin Kanununun 7 nci maddesinde aranan şartlara sahip olması ve bu kişiler ile şirketin mali ve ticari itibar bakımından engel bir durumunun bulunmaması,
- e) Ekonomik ihtiyaç ve etkinlik şartlarının uygun olması,
- f) Yeterli teknik donanım ve altyapıya sahip olması.

¹⁰⁵ Elektronik ürün senedine ilişkin kayıt ve işlemlerde gizlilik ilkesi geçerli olduğundan, EKK sistemine, lisanslı depo işletmeleri, yetkili sınıflandırıcılar, mudi hesabının olduğu banka veya finans kuruluşları ile Bakanlık tarafından uygun görülen kişi veya kuruluşlar giriş yapabilir.

¹⁰⁶ Gereken bilgiler şu şekildedir;

1. Lisanslı depo işletmesi şube kodu
2. Mudi hesabının bulunduğu üye
3. Mudi hesap numarası
4. Mudi TC kimlik numarası.yabancı kimlik numarası veya vergi numarası
5. Depolama yöntemi (aynen.mislen)
6. Ürünün teslim tarihi
7. Elektronik Ürün Senedinin ISIN Kodu
8. Miktar
9. Yetkili sınıflandırıcı lisans numarası

yetkili sınıflandırıcıların nitelikli elektronik sertifikayı haiz personeline¹⁰⁷ aktarılması ile oluşturulur. İlk uygulaması ise, 22.03.2013 tarihinde İzmir’de bulunan bir lisanslı depo işletmesi ile İzmir Ticaret Borsasında gerçekleşmiştir.

Lisanslı depolara ürünlerini teslim eden mudiler, hesaplarına aktarılan elektronik ürün senetlerini, ürün ihtisas borsasında veya bu borsa faaliyete geçinceye kadar yetki kılınan ticaret borsalarında satabilir.¹⁰⁸ Bu işlem, ticaret borsalarına bağlı olarak kurulan elektronik alım satım platformlarında gerçekleşir. Satış işlemi sonrası, elektronik ürün senedi ile bu senedin karşılığı olan nakit paranın, mudi ve alıcı hesapları arasındaki transfer işlemleri İstanbul Takas ve Saklama Bankasıncı (TAKASBANK) gerçekleştirilir.¹⁰⁹

Türkiye’de lisanslı depoculuk sistemine konu olan tarım ürünlerinin işlem gördüğü, yerel düzeyde faaliyette bulunan ticaret borsaları, kurumsal ve teknik altyapı eksikliği nedeniyle az sayıda alıcı ile satıcıya hitap etmektedir. Ancak sistem kapsamında öngörülen uluslararası boyutta faaliyet gösterecek ürün ihtisas borsasının kurulması halinde, ELÜS’ler geniş bir piyasa ve borsanın içinde elektronik ortamda, hızlı ve güvenilir şekilde işlem görebilecektir.

---

10. EKK Tarafından İstenebilecek Diğer Bilgiler

Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş., Elektronik Kayıt Kuralları, (Çevrimiçi), <https://www.mkk.com.tr/project/MKK/file/content/Bilgi%20Merkezi%20Dosyalar%C4%B1%2FD%C3%BCzenlemeler%2FMevzuat%2FBAKANLIK-%2BEKK%2BKurallar%C4%B1> , s.8 (Erişim Tarihi: 09.02.2019)

¹⁰⁷ ELÜS Yönetmeliği 5/3’üncü maddesi gereği, “Lisanslı depo işletmeleri, elektronik ürün senetlerine ilişkin işlemleri yürütmek üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunca yetkilendirilmiş bir elektronik sertifika hizmet sağlayıcısından ilgili personeli için nitelikli elektronik sertifika alır.”

¹⁰⁸ Ürün İhtisas Borsasının Kuruluş, Faaliyet, İşleyiş Ve Denetim Usul Ve Esasları Hakkındaki Yönetmeliğin Geçici 1’inci maddesi uyarınca, “... Borsa faaliyete geçinceye kadar elektronik ürün senetlerinin alım satımı konusunda yetkilendirilen ticaret borsalarının söz konusu yetkileri, Borsanın faaliyet izninin Resmi Gazetede ilan edildiği tarihte başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erer,”

¹⁰⁹ Merkezi Kayıt Kuruluşu İstanbul, Transfer İşlemleri, (Çevrimiçi), <https://www.mkk.com.tr/tr/content/Uye-Hizmetleri/Transfer-Islemleri> (Erişim Tarihi: 09.08.2019)

06.04.2017 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile Türkiye Ürün İhtisas Borsası kurulmuştur.¹¹⁰ Bu borsaların kuruluş, faaliyet ve işleyiş sürecini düzenleyen yönetmelik 10.08.2017 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Ürün İhtisas Borsasının faaliyete geçmesiyle; elektronik ürün senetlerinin alım-satımı hızlı ve güvenilir biçimde sadece elektronik ortamda, tek bir platformda gerçekleşecektir. Birçok sayıda alıcı ve satıcının bir araya geldiği gelişmiş bir piyasa oluşacak ve bununla birlikte tarımsal piyasa ile finansal piyasa bütünleşmesi sağlanmış olacaktır. Böylece, ürün senetlerinin yatırım aracı olan altın, hisse senedi, döviz gibi kullanılabilmesi ve tarım sektörünün finansal kaynaklara kolayca erişiminin sağlanmasının da önü açılacaktır.

Lisanslı depo işletmesi, aksine bir düzenleme olmadıkça, elektronik ürün senedini değiştiremez, devir veya iptal edemez. Bu senetleri devretme yetkisi, senedin mudisine veya yetki verdiği aracılar aittir. Senetlerin iptali, lisanslı depo işletmesinin sakladığı ürünü teslim etmesi halinde sistem üzerinden gerçekleştirdiği bir işlemdir. Elektronik kayıt kuruluşu, Elektronik ürün senetleri ve bu senetlerle yapılan işlemlere yönelik kayıtları on yıl müddetle saklamakla yükümlüdür. (Örnek bir elektronik ürün senedi alım satım belgesi için *Bkz Ek:3*)

6. ÜRÜN SENEDİNİN TESLİM OLUNAN ÜRÜNÜ TEMSİL FONKSİYONU

Ticari mallar üretimden tüketim aşamasına kadar birçok kez el değiştirdiğinden her defasında bu malların taşınmasının, masraf, zahmet ve riskleri de beraberinde getireceği aşikârdır. Günümüzde ticari hayatın her geçen gün gelişimi hak ile senedin bütünleşmesi, hakka ilişkin işlemlerin onu temsil eden senet vasıtasıyla yapılmasını zorunlu kılmıştır.¹¹¹ Bu nedenle ticari hayatın akıcılığını

¹¹⁰ Merkezi Ankara'da olmak üzere 100 milyon TL sermaye ile anonim şirket statüsünde kurulan Türkiye Ürün İhtisas Borsasına; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, otuz üç adet Ticaret Borsası, TMO, Borsa İstanbul, Takasbank, Merkezi Kayıt Kuruluşu, Ziraat Bankası, Türkiye Vakıflar Bankası, Türkiye Halk Bankası ortak olmuştur.

¹¹¹ Karaman , a.g.m., sh. 18

sağlamak amacıyla sevk edilen TMK'nın 980/1'inci maddesinde, taşıyıcıya veya umumî mağazaya bırakılan emtiayı temsi eden kıymetli evrakın tesliminin emtianın teslimi gibi sonuç doğuracağı belirtilmiştir. Yani, emtiayı temsil eden senedin teslimi, emtianın zilyetliğinin devredilmesi sonucunu da doğurur.¹¹²

Bir malın mülkiyetinin devri veya rehininde genel kural, o şeyin alacaklıya teslim edilmesidir. Ancak bu durum bazı hallerde hem borçlunun hem alacaklının zararına sonuç doğurabilir. Örneğin, böyle bir durumda alacaklı teslim aldığı ürünü muhafaza yükümlülüğü altına girecek; borçlu ise teslim ettiği malları kullanamadığından ürün üzerinden kazanç sağlama olanağı son bulacaktır. Bu nedenle eşyayı temsil eden emtia senetleri ile ticari malların gayrimenkuller gibi teslim edilmeksizin devredilebilmesi, lisanslı depolarda depolanan emtianın ticareti ile uğraşanlara birtakım kolaylık ve imkânlar bahşedecektir. Şöyle ki, lisanslı depoda depolanan tarım ürününün alım- satımı borsalar aracılığı ile elektronik ortamda tarım ürünlerini temsil eden senetler ile gerçekleştirilebilecektir. Böylelikle ilgili ürünün her seferinde el değiştirilmesi ile oluşacak nakliye masrafı ve nakliye ile meydana gelebilecek olası zararlar bertaraf edilmiş olacaktır. Eğer bu yönde bir düzenleme olmasaydı, on tonluk buğday üretimden tüketim aşamasına kadar pek çok kez el değiştirecek her defasında nakliye için yüklenecek ve çoğu zamanda nakliyede yaşanılacak sıkıntılarla uğraşmak zorunda kalınılacaktı ya da on tonluk buğdayın rehn edilmesi halinde, alacaklı rehnolunan buğdayın muhafazası yükümlülüğü altına gireceği ve uygun depolama imkânı yoksa depo masrafı ödemek zorunda kalacaktı.

Lisanslı depoculuk sisteminde, kendileri için uygun fiyat oluşuncaya kadar ürünlerini depolayabilme hakkına sahip olan üreticiler, bu süre zarfındaki finansman ihtiyaçlarını, hesaplarındaki ürün senetlerini teminat göstererek bankalardan kredi olarak sağlayabileceklerdir. Kredi karşılığında elektronik ürün senetlerinin rehin işlemleri, elektronik ortamda EKK'ya uygun olarak yürütülmektedir. Nitekim böyle

---

¹¹² Ancak emtiayı temsilen düzenlenen kıymetli evrakı iyi niyetle iktisap eden kişi ile emtianın kendisini iyi niyetle iktisap eden kişi arasında olası bir uyuşmazlık halinde, TMK'nın 980/2 maddesi uyarınca emtiayı edinen kişinin iktisabına üstünlük tanınacaktır. Ayrıntılı bilgi için *Bkz. Ali Bozer, Bankacılar İçin Kıymetli Evrak Hukuku Bilgisi*, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1981 sh. 10

bir durumda güvence göstermek amacıyla rehnedilen ticari malların alacaklıya teslimi için bir yerden başka yere taşınması da gerekmeyecektir.

7. LİSANSLI DEPOCUNUN HAKLARI İLE BORÇ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

7.1. Lisanslı Depocunun Hakları

7.1.1. Ücret Hakkı

Lisanslı depo işletmecisi sunduğu depolama hizmetleri karşılığında, TÜLDK'nın 18'inci maddesi uyarınca, Bakanlık tarafından onaylanmış ücret tarifesine uygun olarak ücret talep etme hakkına sahiptir. Önceden belirlenmiş ve bilinen ücret tarifesinde, sunulan hizmetin neleri kapsadığı açıkça belirtilir. Ücret tarifesine uygun davranmak ve bu tarifenin uygulanmasında eşitlik gözeterek mudiler arasında ayırım yapmamak lisanslı depo işletmecisinin yükümlülükleri arasında yer alır.

Depolanan ürüne ilişkin depolama ücretinin tahsil edilmemiş olması halinde, ürün teslim edilmeden önce tahakkuk eden miktarın tahsili gerekir. Ürün senedinin satılması veya devredilmesi halinde ise, o güne kadar tahakkuk eden depolama ücreti, lisanslı depo ücret tarifesine uygun olarak borsa veya takas hizmetlerini sunan yetkili kuruluşça, satış bedelinden mahsup edilip beş iş günü içinde lisanslı depo işletmesinin hesabına geçirilir.

Lisanslı depo işletmesinin zorunlu organı olan yönetim kurulunca belirlenen ücret tarifesi, Bakanlığın onayına sunulur ve Bakanlıkça onaylanması halinde, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe girer. Yürürlük tarihinden itibaren altı ay geçmedikçe yeni değişiklik talebinde bulunulamaz.

Lisanslı depo işletmesi, hizmet sunduğu tarihte yürürlükte olan ücret tarifesini uygular. Prim ve indirim tarifeleri ve tarifedeki değişiklikler de yönetim kurulunca belirlenir ve Borsanın görüşü alınarak, Bakanlık onayına sunulur. Bakanlık onayından sonra geçerlilik kazanır.

Depoculuk lisansı, yetkili sınıflandırıcılık lisansı, lisanslı depo ücret tarifesi, prim ve indirim tarifesi, çalışma zamanı çizelgesi ile Bakanlıkça uygun görülen diğer belgelerin lisanslı depo işletmesi içinde kolayca görünebilecek bir yere veya yerlere asılması gerekir. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi veya lisanslı depoculuk ücret tarifesinde belirlenenin üzerinde ücret talep ve tahsil edilmesi hallerinde lisanslı depo işletmesinin yönetici ve personeli ile diğer ilgilileri hakkında iki yüz elli günden beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

7.1.2.Hapis Hakkı¹¹³

Daha önce de belirttiğimiz TBK'nın 574/3'üncü maddesinde yer alan hüküm ile ardiyeciye tanınan hapis hakkı, genel hapis hakkından farklı olmayan bir şekilde, adeta genel hapis hakkının özel bir uygulaması gibi öngörülmüştür.¹¹⁴ Hapis hakkını incelediğimizde, öne çıkan özellikleri olarak; konusunun sadece paraya çevrilebilen taşınır mal veya kıymetli evraktan ibaret olabileceğini, kanununda belirtilmiş olan şartların sağlanması halinde kendiliğinden meydana gelebileceğini,¹¹⁵ alacaklının

¹¹³ Hapis hakkı, borçlunun rızasıyla alacaklının zilyetliğinde olan ve iade etmesi gereken, borçluya ait menkul mal ve kıymetli evrakı kanunî şartların gerçekleşmesi halinde, alacağına teminat olarak alıkoyma ve alacak ödenmediği takdirde paraya çevirme yetkisi veren aynı bir haktır. Ayrıntılı bilgi için *Bkz.* Sirmen, a.g.e., sh.681; M.Kemal Oğuzman, Özer Seliçi, Saibe Oktay-Özdemir, *Eşya Hukuku*, 21. Bası (Gözden Geçirilmiş), İstanbul, Filiz Kitabevi, 2018, sh.1043

Bu hakka ilişkin olarak doktrinde yer alan çalışmalara baktığımızda, *AYBAY ve HATEMİ*, hapis hakkını herkese karşı ileri sürülebilen aynı bir hak olarak tanımlarken (*Bkz.* Aydın Aybay ve Hüseyin Hatemi, *Eşya Hukuku*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010 sh. 305) ; *AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ*, alacağın tahsiliyle son bulan alacağa bağlı fer'i bir hak olması ve alacağın ödenmemesi durumunda konusunu oluşturan eşyayı paraya çevirme yetkisi vermesi itibarıyla rehin hakkına benzetmektedir. (*Bkz.* Akipek, Akıntürk ve Ateş, a.g.e. sh. 858) Oysa rehin hakkı ile hapis hakkı arasında benzerlikler olduğu gibi farklılıklar da mevcuttur. Buna ilişkin olarak *Bkz.* Etem Kara, "Genel Olarak Türk Hukukunda Hapis Hakkı", **Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Sayı:11, Ocak 2016, ss.101- 120 sh. 105

¹¹⁴ Akipek , Akıntürk, ve Ateş, a.g.e.,sh.857

¹¹⁵ Bu şartları şu şekilde sıralamamız mümkündür; alacaklının taşınır mal veya kıymetli evraka borçlunun rızasıyla zilyed olması, hapis hakkına esas olan alacağın muaccel olması, alacaklının zilyetliğinde bulunan taşınır veya kıymetli evrak ile alacak arasında bir bağlantının varlığı, hakkın kullanımının kamu düzenine aykırı olmaması ve tarafların sözleşmeyle bertaraf etmemiş olması gerekmektedir.

zilyetliğinde bulunan borçluya ait taşınır mal veya kıymetli evrak üzerinde alıkoyma ve muaccel alacağın ödenmemesi halinde paraya çevirme hakkına sahip olabileceğini zikredebiliriz. Bu hakkın hukuki niteliğini incelediğimizde ise, hukuk sistemlerinde farklı görüşlerin yer aldığını görmekteyiz. Şöyle ki,

Alman Hukukunda; Hapis hakkının tanındığı Alman Medeni Kanun'u (BGB) 273/1'inci maddesi şu şekildedir:; “..borçlunun borcunun dayanağı olan aynı hukuki ilişkiden dolayı alacaklıya karşı muaccel bir talebi varsa, alacaklı olduğu edim ifa edilinceye kadar, borçlu bulunduğu edimin ifasından kaçınabilir.” Bahse konu madde ile hapis hakkı, alacaklıya zilyetliğindeki şeyi paraya çevirme yetkisi veren bir aynı hak niteliğinde değil, zilyetliğindeki şeyin iadesini reddetme hakkı tanıyan kişisel bir def'i niteliğinde düzenlemiştir. Def'inin başlıca görevinin teminat olduğu ve alacaklının alacağına teminat sağlamak amacıyla düzenlendiğinden BGB 273/2'nci maddesi uyarınca, borçlunun borcuna karşılık göstereceği teminat ile def'inin kullanımının önlemesi mümkün olacaktır.¹¹⁶

Türk ve İsviçre Hukuklarında, kanundan doğran bir rehin hakkı olarak kabul edilen hapis hakkı, kişisel hakka dayanan bir def'i olarak değil, herkese karşı ileri sürülebilen aynı bir hak olarak Türk-İsviçre Medeni Kanunu'nda (ZGB madde895 ve TMK madde950) düzenlenmiştir. Muaccel alacağın ödenmemesi halinde hapis hakkı sahibi, zilyedinde olan taşınır mal veya kıymetli evrakı alıkoyup, borcun ödenmemesi halinde paraya çevrilmesini de talep edebileceğinden, hapis hakkının rehin hakkı özelliğinin de olduğu görülmektedir.

Buna göre, lisanslı depo işleticilerine, saklama sözleşmesi uyarınca tevdi aldıkları tarım ürünlerini, mudînin talebi olması halinde, hukuken geçerli bir mazeretleri olmadıkça gecikmeksizin teslim etmeleri gerekmektedir; bu ürünleri kabul etme, depolama, depolama öncesi, depolama sonrası işlemler ve son olarak teslim de dâhil sunduğu hizmetlerden doğan alacakları mudi tarafından kendilerine ödenmedikçe, ürünü mudiye teslim yükümlülükleri olmayıp ürünleri alıkoyma hakkına ve borcun ödenmemesi halinde alıkoydukları ürünleri paraya çevirme

¹¹⁶ Salamon Kaniti, *Akdin İfa Edilmediği Def'i*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları No: 954, Hukuk Fakültesi No: 198, 1962, sh. 18.

hakkına sahiptirler. Lisanslı depocunun, sakladığı mallar üzerindeki dolaysız zilyetliğini kendi rızası olmaksızın kaybetmesi halinde ise, onun hapis hakkı zilyetliğini dava yoluyla geri alana dek askıda kalır.

Lisanslı depo işletmesinin elektronik ürün senetleri üzerinde hapis hakkını ne şekilde kullanacağı, EKK ile belirlenir. Rehin, hapis, haciz veya mudi blokajı işlemlerinin yapılması amacıyla, mudi hesabına bağlı bir alt hesap açılarak elektronik ürün senedi bu hesaba geçirilir ve bloke altına alınır. Senetteki rehin, haczin veya hapis hakkının kaldırılmasıyla bloke altındaki elektronik ürün senedi mudinin hesabına tekrar aktarılır.

7.1.3. Kanunda Belirtilen Durumlarda Ürünlerin Depolanmasını Reddetmek Hakkı

Lisanslı depo işletmecisi sunduğu depolama hizmetinde, kişiler arasında ayırım yapmama yükümlülüğü altındadır. Ancak lisanslı depocunun sahip olduğu mevcut depo kapasitesinin ürün depolamaya uygun olmaması, teslim edilmek istenen veya depodaki bir ürünün sağlığı olumsuz etkileyecek nitelikte olması, ürünün depolanmaya elverişli olmaması gibi durumlarda ise, lisanslı depocunun sağladığı hizmeti sunmaktan kaçınma hakkı saklıdır.

7.2. Borç ve Yükümlülükleri

7.2.1. Saklanan Ürün ile İlgili Gerekli Belgeleri Temin Etme Yükümlülüğü

Kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kayıt ve defterleri tutmak lisanslı depo işletenin yükümlülükleri arasında yer almaktadır. Lisanslı depoya giren ve çıkan ürünün, teslim alındığı ve teslim edildiği tarih, ürünün net ağırlığı ve sınıfı, depolandığı yer ve depo numarası, mudisi ve alınan ücrete ilaveten Bakanlıkça uygun görülecek diğer hususlara ilişkin olan kayıtların tutulması zorunludur. İşleten, yapılan denetimler sırasında veya Bakanlık tarafından istenmesi durumunda tutulan bilgi, belge ve raporları sunmak zorundadır.

Mürekkeple veya elektronik cihazlarla yazılması zorunlu olan defter ve kayıtların, dili Türkçe olacak şekilde, eksiksiz ve doğru bir biçimde tutulması

gerekir. Defterler veya kayıtlar arasında usulen yazılmaya mahsus olan satırlar çizilmeksizin boş bırakılamaz veya atlanamaz. Ciltli defterlerin defter sayfaları koparılamaz. Tasdikli, birbirini takip eden yaprakların sırası değiştirilemez ve bunlar yırtılamaz. Her lisanslı depo işletmecisi noterden tasdik ettirilmiş ürün senedi defterini eksiksiz ve doğru olarak tutar.¹¹⁷ Bu deftere düzenlenen ve iptal edilen ürün senetlerinin tarih ve numarası ile Bakanlıkça uygun görülecek diğer hususların kaydı yapılır.

Kayıtlarda yanlışlık yapılması halinde, düzeltmeler ancak yanlışlığın okunaklı şekilde çizilmesi ve üstüne veya yan tarafına doğrusunun yazılması suretiyle yapılabilir. Söz konusu kayıtlar, kazınmak, çizilmek veya silinmek suretiyle okunmaz hale getirilemez. Elektronik ortamda tutulanlar da dâhil olmak üzere, tutulan kayıt ve belgeler 5300 sayılı TÜLDK'nın 23'üncü maddesi uyarınca, lisanslı depo işletmecisi tarafından on yıl süre ile saklanır. Bu süre zarfında, ilgili kayıt ve belgelerin korunmasına ve yedeklenmesine yönelik gerekli önlemler, lisanslı depo işletmecisi tarafından alınır.

7.2.2. Ürünü Sigorta Ettirme Yükümlülüğü

Lisanslı depo işletmecileri, sunduğu faaliyet kapsamında depoladığı ürünler için; hırsızlık, yangın, duman, infilak, deprem, su basması, sel, terör, fırtına, kar ağırlığı, yıldırım, yer kayması vb. farklı rizikolara karşı sigorta yaptırmak zorundadır. Sistemin güvenliğini sağlamak amacıyla öngörülen sigorta yükümlülüğünün yerine getirilmesi, lisanslı deponun faaliyete geçebilmesi için aranılan şartlar arasında yer alır.¹¹⁸

¹¹⁷ Ürün senedi defteri noter tarafından; tutulması zorunlu diğer defterler ise işletme merkezinin bulunduğu ildeki Bakanlık ticaret il müdürlüğü tarafından kullanılmaya başlanmadan önce sayfa numaraları verilmek ve kaç sayfadan ibaret olduğu belirtilmek suretiyle onaylanması gerekir.

¹¹⁸ Sigorta yükümlülüğü sadece lisanslı depo işletmeleri için getirilmemiştir. Yetkili Sınıflandırıcıların Lisans Alma, Faaliyet ve Denetimi Hakkında Yönetmeliğin 12'nci maddesinin O ve P bentlerinde yer alan düzenleme uyarınca, yetkili sınıflandırıcı lisansı verilebilmesi için, bu kişilerinde lisanslı depo işletmelerinin olduğu gibi teminat verme ve tesis ve cihazları için sigorta yaptıрма yükümlülüğü bulunmaktadır.

İşletmenin ve ürünlerin sigorta edileceği, sigorta şirketlerinin haiz olması gereken nitelikler ve bu niteliklere uyan sigorta şirketlerinin her yıl nisan ayında Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenerek Ticaret Bakanlığına bildirilir. Şirket esas sözleşmesinde gösterilmesi ve Bakanlıktan izin alınması koşuluyla, TÜLDY'nin 48'inci maddesi uyarınca, lisanslı depo işletmecisi de sigortacılık faaliyetinde bulunabilir. Depo kapasitesi baz alınarak ürünlerin sigortası yapılır. Düzenlenen sigorta poliçesinde sigortalı, hasarın meydana geldiği tarihteki mudidir. Ancak ürün senetlerinin teminat olarak gösterildiği durumlarda, hasarın meydana gelmesi halinde kredi veya avans veren kuruluşun hakları saklıdır.

Lisanslı depoculuk faaliyetinde, sigorta kapsamında bir hasarın meydana gelmesi halinde, lisanslı depo işleticisi söz konusu durumu, olası zarar miktarıyla birlikte derhal Bakanlığa ve ilgili sigorta şirketine bildirir. Zararın hesabında, ilgili ürünün hasarın meydana geldiği tarihteki borsadaki ortalama fiyatı; bu fiyatın tespit edilmemesi halinde Bakanlıkça ilgili ürün için belirlenen yurt içi ve/veya yurt dışı referans borsa veya borsalarda oluşan ortalama fiyat esas alınır. Belirlenen hasarın tespitini takiben en geç beş iş gününde, lisanslı depo işletmecisi hukuken geçerli bir mazereti olmadıkça istenen tüm belgeleri ilgili sigorta şirketine iletmek, sigorta şirketi de belgelerin ulaşmasını takiben en geç on iş gününde mudîye hasarın bedelini ödemekle yükümlüdür. Sigorta sözleşmesinin feshi sonucunu doğuracak bir koşulun ortaya çıkması durumunda ise, ilgili sigorta şirketi bu durumu derhal Bakanlığa ve lisanslı depo işletmecisine bildirmek zorundadır. Sigorta sözleşmesinin feshi, söz konusu bildirim Bakanlığa ulaşma tarihinden itibaren otuz günlük sürenin dolmasından sonra hüküm ifade eder.

Lisanslı depolara tevdi edilen ürünlerin bozulması, zayi olması, nitelik kaybına uğraması ya da fire miktarı fire tarifesinde belirlenen sınırları aşması durumunda zarar önce sigorta teminatı ile karşılanmaya çalışılmalıdır. Ancak, zararın sigorta teminatı ile karşılanamaması halinde, TÜLDY'nin 32'nci maddesi uyarınca, lisanslı depo işletmesi mudinin başvurusu üzerine, aynı nitelik ve miktardaki ürünü başvuru tarihinden itibaren en geç yedi iş günü içinde temin ederek teslim etmeli ya da başvuru tarihinde borsada oluşmuş fiyatı, bu tarihte fiyat oluşmamış ise başvuru tarihinden önceki son beş işlem gününde borsada oluşmuş fiyatların ortalaması esas alınarak hesaplanacak bedelin %5 üzerindeki tutarı ödemelidir.

Mudinin zararının lisanslı depo işletmesi tarafından da tazmin edilmemesi halinde ise, Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uygulama alanı bulur. 5300 sayılı TÜLDK'nın 24'üncü maddesi uyarınca kurulan, tüzel kişiliği olan Lisanslı Depoculuk Tazmin Fonu, lisanslı depoculuk sistemin güvence mekanizmalarından biri olarak düzenlenmiştir. Fonun görevi lisanslı depo işletmelerinin, yetkili ve referans yetkili sınıflandırıcıların ve elektronik kayıt kuruluşunun mevzuatta öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmemesinden dolayı ortaya çıkan ve sigorta kapsamında karşılanmayan zararların tazminini sağlamaktır. Kurulan fon sistemi ile adeta, mudi yalnız bırakılmayarak maddî ve manevî külfetten kurtarılmıştır. İlâveten kusurlu tarafın karşısına da güçlü bir fon tüzel kişiliği çıkarılmıştır. Eğer fon sistemi kurulmasaydı, mudi zarar karşısında mevcut hukuk sistemimizde yer alan genel hukuk yollarına başvuracak belki de yıllarca davanın sonuçlanıp zararının karşılanmasını beklemek zorunda kalacaktı ki; bu durum da, lisanslı depoculuk sistemine olan güveni kaldırarak, doğmadan ölmesine sebep olurdu.¹¹⁹

Fon, meydana gelen zararları, 5300 sayılı TÜLDK'nın 5'inci maddesi gereği, lisanslı depo işletmesi tarafından lisans şartı olarak ödenen lisanslı depo teminatına başvurmak suretiyle karşılar. Ancak, teminatların zararı karşılamada yeterli olmaması halinde, zararı kendi kaynaklarından¹²⁰ ödeyerek ilgili kuruluşa rücu eder. Yani, zarara sebebiyet veren ilgililerden bunun tahsili için dava açma da dâhil olmak üzere yasal takibatı yapma görevi Fon yönetimine verilmiştir.

119 TBMM, 22. Dönem, 3. Yasama Yılı Çalışmaları, Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Tasarısı ile Tarım, Orman ve Köyişleri ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/821) , 21.05.2004 (Çevrimiçi)
<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c067/tbmm22067030ss0701.pdf> , (E.T. 15.05.2019). sh.6.

120 TÜLDK'nun 24'üncü maddesinde öngörülen fon gelirleri şu şekildedir:

1) Lisanslı depo işletmesinin, her yıl lisanslı depoculuk hizmetleri karşılığında o takvim yılı tahsil ettiği ücretlerin binde beşi.

2) Borsalarda işlem gören ürün senedi alım satımından tahsil edilecek borsa tescil ücretlerinin yüzde onu.

3) Borsalarda işlem gören ürün senedi alım satım bedelinin binde yarımı.

4) Tahsilat ve faiz gelirleri.

5) Bağış, yardım ve diğer gelirler.

7.2.3. Ürünü İade Borcu

Bakanlık, lisanslı depo işletmesinde depolanan ürünün çeşidine göre farklılık göstermek üzere yirmi dört (24) ayı geçmemek üzere azami depolama süresi belirler. Yapılan düzenleme ile, ürünlerin uzunca süre depoda saklanarak bozulması ve uzatılan saklama süresi sonucunda lisanslı depo işletmecilerinin haksız gelir elde etmesi engellenmeye çalışılmıştır.¹²¹ Depolama süreleri şu şekildedir:

Şekil 2. Ürünlerin Depolama Dönemleri

ÜRÜNLERİN DEPOLAMA DÖNEMLERİ

Ürün	Türü	Depolama Dönemi Başlangıç Tarihi	Depolama Dönemi Bitiş Tarihi
Hububat, Baklagiller ve Yağlı Tohumlar	Buğday	15 Mayıs	14 Mayıs
	Arpa	1 Haziran	31 Mayıs
	Çavdar	1 Haziran	31 Mayıs
	Yulaf	1 Haziran	31 Mayıs
	Mısır	1 Ağustos	31 Temmuz
	Çeltik	1 Eylül	31 Ağustos
	Pirinç	1 Eylül	31 Ağustos
	Triticale	15 Haziran	14 Haziran
	Mercimek	1 Mayıs	30 Nisan
	Nohut	15 Haziran	14 Haziran
	Fasulye	1 Ağustos	31 Temmuz
	Bakla	15 Temmuz	14 Temmuz
	Ayçiçeği	15 Temmuz	14 Temmuz
	Keten Tohumu	15 Temmuz	14 Temmuz
Soya Fasulyesi	15 Temmuz	14 Temmuz	
Kolza	1 Temmuz	30 Haziran	
Pamuk	Pamuk	1 Eylül	31 Ağustos
Fındık	Fındık	15 Ağustos	14 Ağustos
Zeytin	Siyah ve rengi döntük zeytin	1 Kasım	28 Şubat
	Yeşil zeytin	1 Eylül	31 Ağustos

Kaynak: İç Ticaret Genel Müdürlüğü¹²²

Belirlenen sürenin son bulacağı tarihten kırk beş (45) gün öncesinde; ürününü belirlenen azami depolama süresine kadar geri almayan mudi veya yetkili temsilcisine, ürünü geri alması gerektiği aksi takdirde lisanslı depo işletmesi tarafından satılabileceği hususunda bir ihtar yapılır. Bu ihtara rağmen ürünün geri alınmaması halinde ürünler borsada satılarak, depolama ücreti ve diğer masraflar

¹²¹ Ali Selim, “Lisanslı Depo İşleticisinin Teslim Alınmayan Ürüne İlişkin Bildirim Yükümlülüğü”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt:12, Sayı: 132, Ankara Seçkin Yayınları, Ağustos 2017, ss.120- 124 , sh.122

¹²² Ticaret Bakanlığı, Ürünlerin Depolama Dönemleri, 03.08.2019 (Çevrimiçi), <https://www.ticaret.gov.tr/ic-ticaret/lisansli-depoculuk/urunlerin-depolama-donemleri>,(Erişim Tarihi:17.08.2019)

satış bedelinden çıkarıldıktan sonra geri kalan tutar yedi iş günü içinde ilgiliye ödenir.

Belirlenen tarihe kadar lisanslı depo işletmesi ürünleri depolama hizmetini sunmakla yükümlüdür. Ancak bu tarihe kadar mudi tarafından istenmesi durumunda, hukuki bir engeli olmadıkça gecikmeksizin ürünü teslim etme yükümlülüğü saklıdır. Mudînin talebine rağmen ürünü teslim etmemesi halinde Bakanlık, ilgilileri uyarma, talimat verme, faaliyetlerinin bir veya birkaçını geçici olarak durdurma, lisansı askıya alma, lisansı iptal etme gibi idarî tedbir ve tasarruflarda bulunmaya yetkilidir.

Lisanslı depo işletmesinin teslim yükümlülüğünü, kabul ettiği ürünün aynı miktar ve kalitede vermesi şeklinde yerine getirmesi esas olsa da; ürünün niteliği, çeşidi, türü, depolama süresi ve koşulları ile iklim veya bölgesel ya da diğer bazı etkenlere göre teslim edilecek üründe doğası gereği değişen oranda fire olabilir. Depolanan ürünlerde meydana gelebilecek fire oranı, Bakanlığın onayı ile düzenlenen fire tarifesinde gösterilir. Teslim edilen ürünün miktarında meydana gelebilecek kayıp ve fire tarifede belirlenen sınırları aşmamalıdır. Fire oranının sınırlar içinde kalması halinde TÜLDY'nin 31/3'üncü maddesi uyarınca lisanslı depo işletmesine iki seçimlik hak tanınmıştır. Lisanslı depo işletmecisi, depoladığı ürünün niteliğine göre teslim tarihinde borsada oluşan ortalama fiyatı baz alarak hesapladığı bedel karşılığında aynı miktarda ürünü teslim edebilir veya depoladığı ürünün fire tarifesinde belirtilen fire oranını düşerek teslim de bulunur.

TÜLDY'nin 30/2'nci maddesine göre; lisanslı depo işletmesi, ürün senedi ile kimlik ve imza dâhil ürün senedini ibraz eden mudiye veya mudinin yetkili temsilcisine ilişkin mümkün olan tüm kontrolleri gerek kendi ve gerekse borsa kayıtlarından ya da EKK tarafından kurulan ve işletilen veri tabanı üzerinden yaparak ürünü teslim eder.

7.2.4. Özenli Davranma Yükümlülüğü

Lisanslı depo işletmecisi, ürünlerin tesliminde, nakliyesinde¹²³ veya sunduğu diğer hizmetlerinde ürünü özenle muhafaza etmek ve korumak için gereken her türlü tedbiri almakla mükelleftir. Lisanslı depocunun özen yükümlülüğünün doğabilmesi için, ürünün lisanslı depocunun hâkimiyet alanına girmesi gerekmektedir. Özen yükümlülüğü başlı başına bir borç olmayıp, taraflar arasındaki saklama ilişkisi dolayısıyla kurulan ardiye sözleşmesinin ifasında aranılan bir mükellefiyettir. Bu nedenle, asıl borç depoya tevdi edilen ürünün saklanması olduğundan, saklama ilişkisi devam ettiği sürece lisanslı depocunun özen yükümlülüğü de devam eder.

Ardiyeci konumunda olan lisanslı depocunun saklama faaliyetini ifa ederken özenli olma yükümlülüğü, TBK'nin 572'nci maddesinde yer alan düzenlemeyle, komisyoncunun özen yükümlülüğüne atıfta bulunularak öngörülmüştür. Anılan madde gereğince ardiyeci, kendisine tevdi edilen malları bir komisyoncu gibi özenle saklamak ve mallarda ayrıca önlem alınmasını gerektiren bir değişiklik olması durumunda, durumu saklatana bildirmekle mükelleftir.

Buna göre, lisanslı depocunun, saklaması amacıyla kendisine tevdi edilen ürünlerin bozulması, sağlığı olumsuz etkileyecek bir halde olması vb. gibi durumlarda imkân ölçüsünde ürünü koruma altına alarak durumdan mudiyi haberdar etmesi gerekir. Özen yükümünü ihlal eden lisanslı depocu bunun neden olduğu zararlardan sorumlu olur. Eğer lisanslı depocunun depoladığı ürünler kısa sürede bozulabilecek nitelikte ise, mudiyi bilgilendirmek şartıyla ürünü borsada satması da mümkündür.

¹²³ Lisanslı depo işletmesince sunulan depolama hizmetlerinin içerisinde, ürünlerin tartımı, boşaltımı, taşınması, ürünün depodan çıkarılması vs. ilaveten nakliyesi de yer almaktadır. Bu nedenle, depolanan ürünler, depolandıkları lisanslı depolarda teslim edilebileceği gibi mudinin talebi üzerine, lisanslı depo işletmesinin kendi vasıtalarıyla veya anlaşmalı olduğu işletmeler aracılığıyla ücreti karşılığında ürünün istenen yerde teslimini sağlayarak nakliye hizmeti sunabilir.

SONUÇ

Ülkemizin bulunduğu coğrafi konum sebebiyle sahip olduğumuz tarımsal zenginliği dikkate aldığımızda, sektörü geliştirecek her çalışmanın ekonomimize müsbet yönde katkı sağlayacağını zikredebiliriz. Bu bakımdan, tarım sektörünün gelişmiş ülkeler gibi yükselme trendine girebilmesi için üretimden tüketime kadar tüm safhaların birbirini destekler ve tamamlar nitelikte gerekli adımların atılması mucip olmuştur.

Tarım sektörünün en büyük sorunlarından biri olan, üreticinin depolama ve finans imkanına sahip olmaması, tarım ürünleri lisanslı depoculuk sisteminin hayata geçirilmesinin önünü açmıştır. Bu sistem ile üretici, ürettiği ürününü pazar aşamasına kadar sağlıklı ortamlarda, güvenle saklama imkanına sahip olacak, hasat dönemindeki arz yığılması nedeniyle oluşan fiyat düşüşlerinde ürününü piyasaya sunmak zorunda kalmayacak ve lisanslı depolara verdiği ürün karşılığında aldığı senet aracılığıyla bankalardan kredi ve finansman sağlamayabilecektir.

10.02.2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun yürürlüğe girmesi ile çıkarılan yönetmelik ve tebliğler doğrultusunda; 2011 yılında lisanslı depoculuk sistemi ülkemizde uygulamaya geçmiştir. Ülke ekonomisi için önemli girişimlerden biri olan bu sisteme yönelik düzenlemeleri incelediğimizde, sistemde başrol oynayan lisanslı depoculuk şirketinin kuruluşunun, kurumsal yapının diğer ticaret ortaklıklarına nazaran daha güçlü olması sebebiyledir ki, anonim ortaklıklara dayanılarak izâh edildiğini görmekteyiz. Bu ortaklıkların benimsemiş olduğu sınırlı sorumluluk ilkesi gereğince, yaratılan güven ortamında, çok sayıda küçük tasarruf sahiplerine hitap edilebilecek ve bu sayede büyük sermayeler toplanarak böylesi önemli projelerin hayata geçirilmesinin önü açılacaktır.

Anonim ortaklıklar kimi zaman birbirini dâhi tanımayan kişilerin bünyesinde oluşum gösterse de, lisanlı depoculuk faaliyeti sunan kişilerin toplumun güven ve itibarını sarsmamış kişiler olmasını sağlamak amacıyla, 5300 sayılı TÜLDK'nın 7'nci maddesinde kurucu ortaklar, yöneticiler ve yönetimde yer almayan ortaklar ve denetçiler için birtakım özel şartlar öngörülmüştür. Ayrıca, bu şirketlerin devletin

sürekli gözetiminde olmasını sağlamak amacıyla, ortaklık pay senetlerinin nama yazılı olması şartı getirilerek; pay sahipleri için aranılan özel şartları haiz olmayan kişilerce yapılacak iktisabın önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Sistemi canlandırmak için gereken güveni sağlamak ve mudilerin haklarının korunmasında oluşabilecek zararları en aza indirmek amacıyla, özel hükümlere tabi kılınmış lisanslı depoculuk anonim şirketinin kuruluşunda gereken asgari sermaye şartı genel düzenlemelerden farklılık göstermektedir. TÜLDK'nin 4'üncü maddesi uyarınca, bu şirketlerin kuruluşunda, bir milyon liradan az olmamak üzere Bakanlıkça depo kapasitesine göre belirlenen tutarda ödenmiş sermayeye sahip olunması gerekir.

Günümüzde anonim ortaklıkların kuruluşunda genel kabul gören kural, normatif sistem ise de, TTK'nın 333'üncü maddesi uyarınca yayımlanan Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğin 5'inci maddesi gereğince, lisanslı depo anonim şirketlerinin kuruluşunda Bakanlık izni aranmıştır. Bakanlık tarafından, şirketin kuruluş tarihinde kanunun emredici hükümlerine bir aykırılık bulunup bulunmadığı yönünde yapılacak inceleme neticesinde gerekli izni alan şirketin, bu tarihten itibaren otuz gün içinde merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ve Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edilmesi gerekir. Tescilin kurucu etkisi olup, şirketin kuruluşu tescille kazanılır.

Kurulan lisanslı depoculuk şirketi, Ticaret Sicil Gazetesinde tescilinin ilanını takip eden en geç bir yıl içinde faaliyet izni (lisans) almak üzere Bakanlığa başvurması gerekir. İlgili komisyon tarafından yapılan inceleme neticesinde, şirket gerekli nitelikleri haiz ise lisans almaya hak kazanır. Bu lisans, iki yıl için geçerliliğini muhafaza eder. Bu sürenin bitiminde ise, aynı usul ve esaslara tabi olarak geçerlilik süresinin uzatılması gerekir.

Faaliyet izni alan lisanslı depoculuk şirketi, kendisine tevdi edilen ürünü kabul edebilir ve ürün senedi düzenleyebilir. Ürünü tesellüme sunabilecek kişi malik olabileceği gibi, kimi zaman da malik adına hareket etmeye yetkili mümessili olabilir. Tesellüme sunulan ürünü kabul eden lisanslı depo işletmesi ile mudi

arasında saklama sözleşmesinin özel bir türü olan ardiyeciye bırakma sözleşmesinin kurulduğunu söyleyebiliriz.

Taraflar arasında meydana gelen saklama ilişkisinin teşvikine ilaveten, tevdi alınan ürünün aynı kalite ve miktarda geri verilmesini temin etmek amacıyla ürünün mülkiyetini temsilen düzenlenen ürün senedi, lisanslı depo işletmecisi tarafından tanzim edilir. Basılı veya TTK 1526/1'inci maddesinin aksine elektronik ortamda da düzenlenebilen ürün senedini tevdi alan mudi, bu senet vasıtasıyla, ürününü dilediği zaman ürün ihtisas borsasında veya ticaret borsasında satabilir veya kredi almak için bir finans kuruluşuna teminat olarak gösterebilir.

TÜLDK'nın 3/I hükmü gereğince, kıymetli evrak niteliğini haiz bu senetler, aynı hakkı temsilen düzenlendiğinden ötürü emtia senedi olarak kabul edilmelidir. Bu senetlerin temsil fonksiyonları gereğince, temsil ettikleri ürüne ilişkin tüm hukuki işlemlerin bu senet vasıtasıyla yapılması ticari hayatın akıcılığına da büyük katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- AKİPEK Jale, AKINTÜRK Turgut ve ATEŞ, Derya, *Eşya Hukuku*, Beta Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul, 2018
- AKYOL Şener, *Türk Medeni Hukukunda Temsil*, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2009,
- ANSAY, Tuğrul, *Anonim Şirketler Hukuku Dersleri*, 5. Baskı, Ankara, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No: 368, Sevinç Matbaası,1975
- ANTALYA Gökhan, *Eşya Hukuku Zilyetlik, Cilt II*, 1. Baskı, İstanbul, Legal Yayıncılık, 2017
- ARAL, Fahrettin ve AYRANCI, Hasan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 9. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2012
- AYDOĞDU, Murat ve KAHVECİ, Nalan, *Türk Borçlar Hukuku Özel İlişkiler(Sözleşmeler Hukuku)* , 3. Bası (Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş) , Ankara, Adalet Yayınevi, , 2017
- BAŞBUĞOĞLU, Tarık, *Uygulamalı Ticaret Kanunu Açıklamalar-İçtihatlar*, 1. Cilt, Ankara, Yetkin Hukuk Yayınları,1988
- BİLGE, Necip, *Borçlar Hukuku Özel Borç Munasebetleri* , Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Sevinç Matbaası, 1971
- BİLGİLİ, Fatih ve DEMİRKAPI, Ertan, *Şirketler Hukuku Dersleri* , 6.Basım, Bursa,Dora Yayınları, 2018
- BOZER Ali, *Bankacılar İçin Kıymetli Evrak Hukuku Bilgisi*, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1981
- CAN Mertol,*Kıymetli Evrak Hukuku*, 3. Baskı, Ankara , İmaj Yayıncılık, 2015
- COŞKUN, Mehmet, *Hukuki ve Cezai Yönleriyle Kıymetli Evrak Hukuku*, 4..baskı (Güncellenmiş), Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2018
- DİNÇ, Serhan “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketin Kuruluşu” , **TERAZİ Aylık Hukuk Dergisi**, Cilt: 12, S: 135, Kasım 2017, ss. 68-78
- ERDOĞAN İhsan, *Ardıye Sözleşmesi*, Selçuk Üniversitesi Yayınları No:76, Hukuk Fakültesi Yayınları No 6, Konya, 1990,
- EREN, Fikret, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 6. Baskı, Ankara, YetkinYayınları, 2018

- ERTAŞ Şeref, Eşya Hukuku, 14. Baskı (Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş), İzmir, Barış Yayınları, 2018
- ESENER Turhan ve GÜVEN, Kudret , *Eşya Hukuku*, Yetkin Yayınları, 7. Baskı(Genişletilmiş ve 6750 sayılı kanun eklenmiş), Ankara, 2017
- GÜMÜŞ, A.Mustafa, *6098 sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, Cilt II , 3. Bası, İstanbul , Vedat Kitapçılık, 2014
- HATEMİ Hüseyin ve AYBAY Aydın , *Eşya Hukuku*, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010
- HATEMİ, Hüseyin ve GÖKYAYLA, Emre, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 2. Baskı,(6098 sayılı TBK esas alınarak hazırlanan), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012
- İMREGÜN, Oğuz, *Anonim Ortaklıklar*, 3. Baskı (Gözden Geçirilmiş), İstanbul, Gün Matbaası, 1974
- İNCEOĞLU, M. Murat, *Borçlar Hukukunda Doğrudan Temsil*, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı,İstanbul 2009
- KANİTİ Salamon, Akdin İfa Edilmediği Def'i, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Yayınları No: 954, Hukuk Fakültesi No: 198, 1962
- KARA Etem, “Genel Olarak Türk Hukukunda Hapis Hakkı”, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı:11, Ocak 2016, ss.101- 120
- KARAMAN, Erdem, “Ürün Senedinin Kıymetli Evrak Hukuku Çerçevesinde İncelenmesi”, (Yayımlanmış Uzmanlık Tezi), Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Ankara, Şubat 2013,
- KARAN, Murat, “Anonim Şirketlerde Esas Sözleşmenin İmzalanmasının Etkileri ve Sonuçları”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:13, Sayı:161-162, Ocak – Şubat 2018, ss.137-170,
- KAYA, Mustafa, “Tarımda Lisanslı Depoculuk Sistemi:Hububat Piyasası Örneği” (Yayımlanmış Uzmanlık Tezi), T.C. Kalkınma Bakanlığı Yayınları, Yayın No:2971, Kasım
- KOÇ, Nevzat, İsviçre-Türk Hukukunda Bankaya Tevdi Sözleşmesi,Prof.Şükrü Postacıoğlu'na Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları No:81, İzmir, 1997 ss.143-207
- MOROĞLU, Erdoğan , *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler*, 8.Baskı, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2016
- NOMER, Haluk, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 15. Bası (Gözden Geçirilmiş , Genişletilmiş), Beta Yayıncılık, 2017, İstanbul,

- OĞUZMAN M.Kemal, SELİÇİ Özer ve ÖZDEMİR, Saibe Oktay- , *Eşya Hukuku*,21. Bası (Gözden Geçirilmiş) , İstanbul, Filiz Kitabevi, 2018
- POROY, Reha, TEKİNALP, Ünal ve ÇAMOĞLU, Ersin, *Ortaklıklar Hukuku II.* , 13. Baskı (Güncelleştirilmiş) İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2017
- POROY, Reha v.d., *Ortaklıklar Hukuku I*, 14. Baskı (Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış), İstanbul. Vedat Kitapçılık, 2019
- PULAŞLI, Hasan, “Anonim Şirketlerde Yönetimde İmtiyaz ve Buna İlişkin Esas Sözleşme Düzenlemelerinin Anlam ve Etkisi”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, 1999, ss.563-592
- PULAŞLI, Hasan, “Tek Ortaklı Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu ve İsviçre Federal Mahkemesi’nin Buna İlişkin Üç Kararı”, **Banka Ticaret Hukuku Dergisi**, Sayı 4, Aralık, 2009, ss 97-132
- SELİM Ali, Lisanslı Depo İşleticisinin Teslim Alınmayan Ürüne İlişkin Bildirim Yükümlülüğü, *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt:12, Sayı: 132, Ankara, Seçkin Yayınları, Ağustos 2017, ss.120- 124
- SEROZAN Rona, *Eşya Hukuku I*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2014, 3.Bası(Genişletilmiş)
- SEZAL, Levent, “Türkiye’de Lisanslı Depoculuk Sistemi Ve Sağlanan Devlet Teşvikleri” , **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi** , C.10, S:52, Ekim 2017, ss. 1147-1155
- SİRMEN A.Lale, *Eşya Hukuku*, 6.Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları ,2018
- ŞENER, O. Hami, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, 4. Bası (Gözden Geçirilmiş), Ankara , Seçkin Yayıncılık, 2019
- ŞENYÜZ, Doğan, *Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler*, 9. Baskı, Ekin Yayınları, 2018
- TEKİNALP, Ünal, “Tarihi Gelişim İçinde Tek Ortaklı Şirketler Sorunsalı ve Türk Hukukunun Bu Konudaki Açılımı”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan,Birinci Cilt, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007 ss.579-610
- TİFTİK, Mustafa, *Türk Hukukunda Vedia Sözleşmesi* , Ankara Yetkin Yayıncılık , 2007
- UYGUR, Turgut, *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi* , Cilt 2, 1.Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2012
- ÜÇİŞİK, Güzin ve ÇELİK, Aydın, *Anonim Ortaklıklar Hukuku* ,Cilt I, Birinci Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013

- ÜLGEN, Hüseyin vd. ,*Kıymetli Evrak Hukuku*, Güncellenmiş Yedinci Bası'dan Dokuzuncu (Tıpkı) Bası, İstanbul, On İki Levha Yayınları,2014
- ÜNAL, Mücahit, Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Azaltımı , Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara ,2006 ss. 599-643
- YAVUZ Cevdet, “Türk- İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil” (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Yayınları No: 3126, Hukuk Fakültesi No: 674, İstanbul 1983
- YAVUZ Nihat, *6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi* 1. Cilt madde 1-338, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2015
- YAVUZ, Cevdet, ACAR,Faruk ve ÖZEN,Burak, *Borçlar Hukuku Dersler (Özel Hükümler)*, 15. Baskı (6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na ,Göre Güncellenmiş ve Yenilenmiş), İstanbul, Beta Yayıncılık, 2018
- YENER,M. Deniz, *Vedia Sözleşmesi* , İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, , 2008
- YURTOĞLU, Bihter İlter, “Ürün Senedinin Tarım Sektörünün Finansmanındaki Rolü”(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2015
- ZEVKLİLER Aydın ve GÖKYAYLA K.Emre , *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 18.Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, 2018

Elektronik Kaynaklar

- HEKİMOĞLU, Burhan ve ALTINDEĞER, Mustafa, “Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sistemi ve Etkileri”, T.C. Samsun Valiliği Tarım İl Müdürlüğü, Samsun, 2006 (Çevrimiçi),
https://samsun.tarimorman.gov.tr/Belgeler/Yayinlar/Tarimsal_strateji/tarim_urunleri_lisansli_depoculuk_sistemi_ve_etkileri.pdf , (E.T: 28.03.2019

Resmi Sitelerden Yayınlanan Haberler ve Duyurular

TBMM, 22. Dönem, 3. Yasama Yılı Çalışmaları, Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Tasarısı ile Tarım, Orman ve Köyişleri ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları Raporları (1/821) , 21.05.2004 (Çevrimiçi)

<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c067/tbmm22067030ss0701.pdf> , (E.T. 15.05.2019).

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı, “ Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Araştırması ve Ön Fizibilite Çalışması", (Konuluş Tarihi:04.04.2015) (Çevrimiçi)

<http://www.dogaka.gov.tr/Planlama-detay.asp?P=52&Planlama=sektorel-arastirma-raporlari&PD=520&PlanlamaDetay=tarim-urunleri-lisansli-depoculuk-arastirmasi-ve-on-fizibilite-calismasi> (Erişim Tarihi: 10.01.2019)

TTK Gerekçe, (Çevrimiçi), <http://www.ticaretkanunu.net/gerekce/> ,(E.T. 13.04.2019)

Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Vergi Teşvikleri ve Devlet Yardımları, (Konuluş Tarihi:18.07.2013), (Çevrimiçi),

<https://icticaret.ticaret.gov.tr/hizmetler/lisansli-depoculuk-ve-urun-ihstias-borsaciligi/vergi-tesvikleri-ve-devlet-yardimlari>,(E.T. 12.05.2019)

Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü, Makbuz Senedine Dayalı Kredi Uygulamaları, (Çevrimiçi), <http://www.tmo.gov.tr/Main.aspx?ID=103> (E.T. 10.04.2019)

Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü Mali İşler Başkanlığı, “TMO Genel Müdürlüğü'nün Umumi Mağazacılık Faaliyetleri ve Makbuz Senedi Karşılığı Kredi 1993 – 2011”, (Çevrimiçi)

https://www.msmeturkey.com/fileadmin/msme/upload/pdf/Panel_2/Best_Practices_Grain_Receipt_Warehouse_Financing.pdf , (Konuluş Tarihi:18.04.2012), (E.T: 28.03.2019)

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Lisanslı Depoculuk Ve Ürün İhtisas Borsacılığı Sistemi, 4. Ulusal Pamuk Zirvesi,(Konuluş Tarihi:16.12.2016), (Çevrimiçi)

http://www.upk.org.tr/User_Files/pdf/ismail-yucel--gtb-mustesar-yardimcisi---lisansli-depoculuk-ve-urun-ihstias-borsaciligi-sistemi.pdf, (Erişim Tarihi:17.02.2019)

Ticaret Bakanlığı, Ürünlerin Depolama Dönemleri, 03.08.2019 (Çevrimiçi),

<https://www.ticaret.gov.tr/ic-ticaret/lisansli-depoculuk/urunlerin-depolama-donemleri>,(Erişim Tarihi:17.08.2019)

Tarım Ürünleri Lisanslı Depo ve Yetkili Sınıflandırıcı Şirketleri Derneği

(LİDAŞDER) , Kuruluş İzni ve Lisans Alan Depoların Listesi, (Çevrimiçi)

<http://www.lidasder.org.tr/wp-content/uploads/2019/02/kursubatlidas.pdf> (Erişim Tarihi: 15.04.2019)

Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş., Elektronik Kayıt Kuralları,
(Çevrimiçi),<https://www.mkk.com.tr/project/MKK/file/content/Bilgi%20Merkezi%20Dosyalar%C4%B1%2FD%C3%BCzenlemeler%2FMevzuat%2FBAKANLIK-%2BEKK%2BKurallar%C4%B1> , (Erişim Tarihi: 09.02.2019)

Merkezi Kayıt İstanbul, Transfer İşlemleri,
(Çevrimiçi),<https://www.mkk.com.tr/tr/content/Uye-Hizmetleri/Transfer-Islemleri> (Erişim Tarihi: 09.08.2019)

EKLER

EK 1: LİSANSLI DEPOCULUK ANONİM ŞİRKETİ ESAS SÖZLEŞMESİ

EK 2: ÜRÜN SENEDİ ÖRNEĞİ

EK 3: ELEKTRONİK ÜRÜN SENEDİ ALIM SATIM BELGESİ ÖRNEĞİ

**TARIM ÜRÜNLERİ LİSANSLI DEPOCULUK ANONİM ŞİRKETİ
ESAS SÖZLEŞMESİ**

KURULUŞ

Madde 1- Aşağıda adları, soyadları yerleşim yerleri ve uyrukları yazılı kurucular arasında bir ANONİM ŞİRKET kurulmuş bulunmaktadır.

S	Kurucuların Ad ve Soyadı/Unvanı	Yerleşim Yeri	Uy ruğu	T.C Kimlik No/ MERSİS No/Vergi No

ŞİRKETİN UNVANI

Madde 2- Şirketin Unvanı .....Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Anonim Şirketidir.

AMAÇ VE KONU

Madde 3- Şirketin amacı, lisans kapsamındaki tarım ürünlerinin sağlıklı koşullarda muhafazasına ve ticari amaçla depolanmasına ilişkin olarak lisanslı depoculuk faaliyetinde bulunmaktır. Bu amaçla Şirket aşağıdaki iş ve işlemleri gerçekleştirebilir.

- a) Lisanslı depoya kabul edilen ürünlerin tartılması, boşaltılması, yüklenmesi, taşınması, nakliyesi, depolanmaya ve standartlara uygun hale getirmek üzere temizlenmesi, ayıklanması, elenmesi, kurutulması ve şartlandırılması, ambalajlanması, depolanması, ürün ambalajlarının onarılması, ürünün depodan çıkarılması gibi lisanslı depoculuk faaliyetlerini icra etmek, ilgili mevzuatına uygun olmak ve Ticaret Bakanlığında izin almak kaydıyla, tarımsal faaliyetlerde bulunmak, depolanmaya uygun nitelikteki temel ve işlenmiş tarım ürünlerine dayalı ya da ilişkili ticaret, antrepoculuk, taşıma ve nakliyecilik ile sigortacılık yapmak, yurtiçinde ve yurtdışında sanayi tesisi, fabrika, imalathane, depo, satış mağazası ve şubeler kurmak, açmak, kiralamak ve işletmek, işleme, kurutma, ayıklama ve benzeri diğer konularda faaliyette bulunmak,
- b) Şirketin amacına yönelik yapacağı faaliyetleri sırasında konusuyla ilgili her türlü hukuki işlemi yapmak, ürün senedi düzenlemek ve iptal etmek, taahhütname, senet ve sair belgeleri imzalamak, her çeşit hak ve alacakları iktisap ve borçları ilzam etmek,
- c) Şirketin bilançosundaki öz kaynağının depolama kapasitesine tekabül eden ürün rayiç bedelinin altına düşmemesi ve Ticaret Bakanlığında izin alınması kaydıyla kurduğu veya iştirak ettiği şirketlere, aynı veya nakdi sermaye koymak veya bu şirketlerin sermaye artırımlarına iştirak etmek, bunların pay senetlerini ve sermaye paylarını ya da intifa senetlerini satın

- almak veya aynı sermaye olarak kendi sermaye artırımlarına kabul etmek,
- d) Ticaret Bakanlığından izin almak şartıyla; kendisinde mevcut Şirket pay senetlerini veya paylarını, başkalarına aracılık yapmamak kaydıyla vadeli veya vadesiz satmak, devretmek, bunları başka pay senetleriyle veya paylarla deđiŐtirmek, rehin etmek ve başka ortakların pay senetlerini veya paylarını rehin almak,
  - e) Kendi ihtiyaçları için bankalardan, iç ve/veya dış kredi mÜesseseleri ve firmalardan teminatlı veya teminatsız kısa, orta veya uzun vadeli krediler almak,
  - f) İŞtirak ettiği Şirketlere hukuki ya da işletme ile ilgili konularda hizmetler sağlamak, bu Şirketlerin muhasebe, tahsilât, personel eğitimi gibi maddi kaynaklar ve insan kaynaklarına ilişkin t¼m mÜŞterek hizmetlerini, toplu bir b¼nyede içerisinde daha ekonomik bir Şekilde sağlamak için bir elden y¼r¼tmek ve bu konularda kendilerine yardımcı olmak,
  - g) Marka, ihtira beratı, know-how ve diğer her t¼rl¼ sınaî ve ticari m¼lkiyet haklarını iktisap etmek, devir ve ferağ etmek ya da bunlar üzerinde lisans anlaşmaları yapmak,
  - h) Amaç ve çalışma konularını gerçekteŐtirmek için alım, inşa, trampa, bağış veya başkaca Şekillerde taşınır veya taşınmazlar, maddi veya gayri maddi haklar edinmek, kiraya vermek, taşınmazları üzerinde tesisler kurmak, gayrimenkullerle ilgili değerleme yapmak veya yaptırmak, bunun dışında kendi depoları ve diğer taşınmazları ile ilgili işlemleri Ticaret Bakanlığından izin almak şartıyla yapmak,
  - i) Amaç ve konusu ile ilgili olarak; her t¼rl¼ hukuki tasarruflarından doğan hak ve alacaklarının teminat altına alınması ve tahsili için icra yoluna başvurmak, ipotek, menkul rehini, işletme rehini, kefalet, aynı ve Şahsi her nevi teminat almak, bunlarla ilgili olarak tapudan tescil ve terkin işlemlerinde bulunmak, önceden Ticaret Bakanlığından izin almak şartıyla kefil olmak, her t¼rl¼ ihale ve taahh¼t işlerine girmek, bu işleri yapmak veya yaptırmak, sosyal tesisler meydana getirmek, işletmek, gerektiğinde bu tesisleri devretmek, satmak,
  - j) Gerekli makamlardan izin almak kaydıyla amaç ve konusu ile ilgili uluslararası kuruluşlara üye olmak ve bunlarla mÜŞterek hizmetler ifa etmek,
  - k) İŞbu esas s¼zleŐmede yazılı işleri, 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ve diğer mevzuata uygun olması ve Ticaret Bakanlığından izin alınması şartıyla; yurt dışında da yapmak, yerli ve yabancı Şirketlerle yurt içinde ve dışında işbirliğinde bulunmak ve bunlarla birlikler kurmak.

ŞİRKETİN MERKEZİ

Madde 4- Şirketin merkezi..... ili ..... ilçesidir.

Adresi ..... dır.

Adres değişikliğinde yeni adres, ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan ettirilir ve Ticaret Bakanlığına bildirilir.

Tescil ve ilan edilmiş adrese yapılan tebligat Şirkete yapılmış sayılır. Tescil ve ilan edilmiş adresinden ayrılmış olmasına rağmen, yeni adresini süresi içinde tescil ettirmemiş Şirket için bu durum fesih sebebi sayılır.

Şirket, Yönetim Kurulu Kararıyla; Ticaret Bakanlığından izin almak kaydıyla yurt içinde veya yurt dışında şubeler açabilir.

ŞİRKETİN SÜRESİ

Madde 5- Şirketin süresi sınırsız olarak belirlenmiştir.

(Şirketin varsa süresi belirtilmelidir. Herhangi bir süre belirlenmemiş ise "Süresiz" ibaresi yazılmalıdır. Madde 339)

SERMAYE VE PAY SENETLERİNİN NEV'İ HÜKÜMLERİ

Madde 6- Şirketin sermayesi, beheri ..... Türk Lirası değerinde ..... paya ayrılmış toplam ..... Türk Lirası değerindedir. Bu payların tamamı nama yazılıdır.

-Beheri.....TL değerinde ..... Adet paya karşılık gelen ..... TL

.....

-Beheri.....TL değerinde ..... Adet paya karşılık gelen ..... TL

.....

Tarafından nakdi olarak taahhüt edilmiştir.

Nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin ..... TL'si şirketin tescilinden önce ödenmiştir.

Nakden taahhüt edilen payların geri kalan kısmı ise şirketin tescilini izleyen 24 ay içinde, depolama kapasitesine göre Bakanlıkça belirlenen sermayenin tamamı faaliyet izni başvuru tarihine kadar ödenecektir.

YÖNETİM KURULU VE SÜRESİ

Madde 7- Şirketin işleri ve idaresi, Şirket Genel Kurulu tarafından Türk Ticaret Kanunu hükümleri dairesinde seçilecek (.....) üyeden oluşan bir yönetim kurulu tarafından yürütülür.

Yönetim Kurulunun görev süresi .... yıldır.

İlk Yönetim Kurulu Üyesi olarak .... yıllığına aşağıdakiler seçilmiştir;

TC Kimlik No'lu ..... adresinde ikamet eden ..... Yönetim Kurulu üyesi olarak seçilmiştir.

Görev süresi sona eren yönetim kurulu üyeleri tekrar seçilebilirler.

ŞİRKETİN TEMSİLİ

Madde 8- Şirketin yönetimi ve dışarıya karşı temsil Yönetim Kurulu'na aittir. Şirket tarafından verilecek bütün belgelerin ve yapılacak sözleşmelerin geçerli olabilmesi için, bunların şirket ünvanı altına konmuş ve şirketi ilzama yetkili en az (1) kişinin imzasını taşıması gereklidir.

Yönetim Kurulu, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre yönetimi kısmen veya tamamen üçüncü bir kişiye devredebilir. Yönetim Kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir, en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır.

Yönetim Kurulu, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç Yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarını atanamaz. Yetkilendirilen ticari vekil veya tacir yardımcılarını da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her türlü zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN GÖREV DAĞILIMI VE TEMSİLE YETKİLİ OLANLAR VE TEMSİL ŞEKLİ

Madde 9- İlk 1 yıl için.....T.C. Kimlik No'lu

..... adresinde ikamet eden,..... Yönetim Kurulu Başkanı olarak seçilmiştir.

Yetki şekli: Münferiden Temsile Yetkilidir.

MADDE 10- YÖNETİM KURULU

Şirket Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu Başkanının yazılı ve gündemli çağırısı üzerine ayda en az bir defa toplanır ve gerekli kararları alır. Yönetim Kurulu toplantısı, Şirket merkezinde veya şirket merkezi dışında başka bir yerde de yapılabilir. Yönetim Kurulu üyelerine, miktarı Genel Kurulca saptanacak huzur hakkı veya ücret ödenebilir. Yönetim Kurulu kararları, karar defterine yazılır ve imza edilir.

MADDE 11- GENEL KURUL

- Genel Kurul:** Genel Kurullar, olağan ve olağanüstü toplanır. Bu toplantılara davette, Türk Ticaret Kanunu'nun 410 ila 414. madde hükümleri uygulanır. 6102 Sayılı Kanunun 416. maddesi hükümleri saklıdır.
- Toplantı Vakti:** Olağan genel kurul, Şirketin hesap devresi sonundan itibaren 3 ay içinde ve senede en az bir defa; olağanüstü genel kurullar ise, Şirket işlerinin icab ettirdiği hallerde ve zamanlarda toplanır.
- Rey Verme ve Temsilci Tayini:** Olağan ve Olağanüstü Genel Kurul toplantılarında hazır bulunan pay sahipleri ve temsilcilerinin bir pay için bir oyu vardır. Pay sahibi genel kurul toplantılarına kendisi katılabileceği gibi pay sahibi olan veya olmayan bir

temsilci de yollayabilir. Şirkette pay sahibi olan temsilciler kendi oylarından başka temsil ettikleri pay sahiplerinin oylarını da kullanmaya

yetkilidirler.

- d) Müzakerenin Yapılması ve Karar Nisabı:** Olağan Genel kurul toplantılarında Türk Ticaret Kanununun 409. maddesinde yazılı hususlar müzakere edilerek gerekli kararlar alınır. Genel kurul toplantı ve karar nisabında Türk Ticaret Kanununun 418 inci maddesi hükümleri uygulanır.
- e) Genel Kurulda Verilen Kararlar:** Yapılan seçimlerin sonuçları ve ortakların beyanları, bir tutanağa geçirilir. Genel Kurul tutanakları ve ekleri, toplantı başkanlığı ile Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır.
- f) Toplantı Yeri:** Genel Kurul, Şirketin merkez adresinde veya merkezin bulunduğu şehrin elverişli bir yerinde toplanır.

İLAN

Madde 12- Şirkete ait ilanlar, Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi ile yapılır. Genel Kurulun toplantıya çağırılmasına ait ilanların Türk Ticaret Kanununun 414. maddesi hükmü gereğince ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, en az iki hafta evvel yapılması zorunludur.

HESAP DÖNEMİ

Madde 13- Şirketin hesap yılı Ocak ayının birinci gününden başlar ve Aralık ayının otuzbirinci günü sona erer. Fakat birinci hesap dönemi Şirketin kesin olarak kurulduğu tarihten itibaren başlar ve o senenin Aralık ayının otuzbirinci günü sona erer.

KARIN TESPİTİ VE KAR DAĞITIMI

Madde 14- Şirketin safi karı yapılmış her çeşit masrafların çıkarılmasından sonra kalan miktardır. Safi kârından her sene evvela %5 ihtiyaç akçesi ayrılır; kalan miktardan pay sahiplerine ödenmiş sermaye üzerinden hisseleri oranında dağıtılır. Kara iştirak edenlerle pay sahiplerine dağıtılması kararlaştırılan miktardan Türk Ticaret Kanunu'nun 519. maddesinin 2. fıkrasının (c) bendi gereğince %10 ayrılarak genel kanunî yedek akçeye eklenir.

YEDEK AKÇE

Madde 15- Şirket tarafından ayrılan yedek akçeler hakkında Türk Ticaret Kanunu'nun 519 ila 523 üncü madde hükümleri uygulanır.

KANUNİ HÜKÜMLER:

Madde 16- Bu esas sözleşmede bulunmayan hususlar hakkında 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER:

Madde 17- Şirket bu esas sözleşmeyi çoğaltarak, kuruculara ve sermaye artırımına katılacak yeni hissedarlara dağıtır. Ticaret Bakanlığı'na gönderir. Şirket kuruluş işlemlerini tamamlayarak tüzel kişilik kazanmasına kadar kurucular tarafından yapılan kuruluş masrafları, yapılacak ilk Genel Kurulun onayına sunulur.

YETKİLİ MAHKEME

Madde 18 - Şirketin taraf olduğu bu ana sözleşmenin uygulanmasından doğan ihtilafların çözümü için Şirketin merkezinin bulunduğu yer mahkemeleri yetkilidir.

SERMAYENİN ARTIRILMASI, AZALTILMASI VE PAY DEĞİŞİKLİĞİ

Madde 19- Şirketin sermayesi Türk Ticaret Kanunu ile ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde artırılıp azaltılabilir.

Sermaye artırımında her ortağın rüçhan hakkı mevcuttur. Ancak rüçhan hakkının ortaklar tarafından kısmen veya tamamen kullanılmaması ya da dışarıdan yeni ortak alınmak istenmesi durumlarında, 5300 sayılı Kanuna ve ilgili mevzuata uygun olmak ve Ticaret Bakanlığından izin almak kaydıyla, sermaye taahhütleri alınır ve işlemler yapılır.

Şirket ortaklarının ve ortaklık paylarının değişikliği ile şirkete yeni bir ortak alınması Ticaret Bakanlığının iznine tabidir.

BORÇLANMA SENETLERİ VE KAR-ZARAR ORTAKLIĞI BELGESİ İHRACI

Madde 20- Her çeşidi ile tahviller, finansman bonoları, varlığa dayalı senetler, iskonto esaslı üzerine düzenlenenler de dahil, diğer borçlanma senetleri, alma ve değiştirme hakkını haiz senetleri ile her çeşit menkul kıymetler, aksi kanunlarda öngörülmedikçe, ancak genel kurul kararı ile çıkarılabilirler.

YÖNETİM KURULU GÖREV VE YETKİLERİ

Madde 21- Yönetim Kurulu, Türk Ticaret Kanununda öngörülen görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla aşağıdaki hususlarda görevli ve yetkilidir:

- a) Şirket işlemlerinin mevzuata ve kurallara uygun olarak düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlamak,
- b) Diğer şirket veya kuruluşlarla anlaşmalar yapmak,
- c) Şirketin bütçesini, bilançosunu, gelir ve giderlere ilişkin kesin hesabını ve yıllık faaliyet raporunu genel kurula sunmak,
- d) Şirket gelir kalemlerinin miktar ve oranları ile bunların tahsil zaman ve şekillerini tespit etmek,
- e) Personel atamalarını yapmak,
- f) Depolama hizmetleri karşılığında alınacak ücret tarifesini belirlemek ve Bakanlığın onayına sunmak,
- g) Lisans şartlarının korunması ve sürdürülmesi için gerekli tedbirleri almak ve bu şartların kaybolması hâlinde durumu derhal Bakanlığa bildirmek,
- h) Depolama hizmetlerinde ve görevlerinde itinalı davranılması, aynı koşullarda kişiler arasında ayırım yapılmaması ve depolanmış ürünün korunmasında gerekli dikkat ve özeninin gösterilmesini teminen her türlü tedbiri almak,
- i) İlgili mevzuat çerçevesinde teslim alınan ve depolanan ürün karşılığında ürün senedi ve diğer belgelerin usulüne uygun şekilde düzenlenmesini ve muhafaza edilmesini sağlamak,
- j) Borsaya ürün senetleriyle ilgili bilgi akışının düzenli olarak sağlanması, borsanın talebi halinde inceleme ve kontrolüne izin verilmesi, gerektiğinde kendi kayıtlarını borsa kayıtlarıyla teyit etmesi konusunda gerekli tedbirleri almak.
- k) Mevzuatta öngörülen kayıt ve defterlerin tutulmasında gerekli tedbirleri almak,

- l) Doğrudan Bakanlıkça veya denetim sırasında istenecek bilgi, belge ve raporların verilmesini, Bakanlıkça mevzuat çerçevesinde verilen diğer görevlerin ve talimatların yerine getirilmesini sağlamak,
- m) Mevzuatla lisanslı depo işletmelerine verilen sair görevleri yerine getirmek veya yerine getirilmesini sağlamak.

ESAS SÖZLEŞME DEĞİŞİKLİĞİ

Madde 22- Şirketin esas sözleşmesi Türk Ticaret Kanunu ile 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde değiştirilebilir.

Esas sözleşmede yapılacak bütün değişiklikler, Ticaret Bakanlığının iznine tabidir. Sözleşme değişiklikleri usulüne uygun olarak tasdik ve ticaret siciline tescil edildikten sonra ilan ettirilir. Sözleşme değişikliği tescilden önce hüküm ifade etmez.

KURUCULAR

.....

.....

..... TARIM ÜRÜNLERİ LİSANSLI DEPOCULUK ANONİM
ŞİRKETİ ESAS SÖZLEŞMESİ

KURULUŞ

Madde 1- Aşağıda adları, soyadları yerleşim yerleri ve uyrukları yazılı kurucular arasında bir ANONİM ŞİRKET kurulmuş bulunmaktadır.

Sıra Kurucuların

Ad ve Soyadı/Unvanı Yerleşim Yeri Uyruğu T.C

Kimlik No/

MERSİS No/Vergi No

1

2

3

ŞİRKETİN UNVANI

Madde 2- Şirketin Unvanı .....Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Anonim Şirkettir.

AMAÇ VE KONU

Madde 3- Şirketin amacı, lisans kapsamındaki tarım ürünlerinin sağlıklı koşullarda muhafazasına ve ticari amaçla depolanmasına ilişkin olarak lisanslı depoculuk faaliyetinde bulunmaktır. Bu amaçla Şirket aşağıdaki iş ve işlemleri gerçekleştirebilir.

a) Lisanslı depoya kabul edilen ürünlerin tartılması, boşaltılması, yüklenmesi, taşınması, nakliyesi, depolanmaya ve standartlara uygun hale getirmek üzere temizlenmesi, ayıklanması, elenmesi, kurutulması ve şartlandırılması, ambalajlanması, depolanması, ürün ambalajlarının onarılması, ürünün depodan çıkarılması gibi lisanslı depoculuk faaliyetlerini icra etmek, ilgili mevzuatına uygun olmak ve Ticaret Bakanlığından izin almak kaydıyla, tarımsal faaliyetlerde bulunmak, depolanmaya uygun nitelikteki temel ve işlenmiş tarım ürünlerine dayalı ya da ilişkili ticaret, antrepoculuk, taşıma ve nakliyecilik ile sigortacılık yapmak, yurtiçinde ve yurtdışında sanayi tesisi, fabrika, imalathane, depo, satış mağazası ve şubeler kurmak, açmak, kiralamak ve işletmek, işleme, kurutma, ayıklama ve benzeri diğer konularda faaliyette bulunmak,

b) Şirketin amacına yönelik yapacağı faaliyetleri sırasında konusuyla ilgili her türlü hukuki işlemi yapmak, ürün senedi düzenlemek ve iptal etmek, taahhütname, senet ve sair belgeleri imzalamak, her çeşit hak ve alacakları iktisap ve borçları ilzam etmek,

c) Şirketin bilançosundaki öz kaynağının depolama kapasitesine tekabül eden ürün rayiç bedelinin altına düşmemesi ve Ticaret Bakanlığından izin alınması kaydıyla kurduğu veya iştirak ettiği şirketlere, aynı veya nakdi sermaye koymak veya bu şirketlerin sermaye artırımlarına iştirak etmek, bunların pay senetlerini ve sermaye paylarını ya da intifa senetlerini satın almak veya aynı sermaye olarak kendi sermaye artırımlarına kabul etmek,

d) Ticaret Bakanlığından izin almak şartıyla; kendisinde mevcut şirket pay senetlerini veya paylarını, başkalarına aracılık yapmamak kaydıyla vadeli veya vadesiz satmak, devretmek, bunları başka pay senetleriyle veya paylarla değiştirmek, rehin etmek ve başka ortakların pay senetlerini veya paylarını rehin almak,

e) Kendi ihtiyaçları için bankalardan, iç ve/veya dış kredi müesseseleri ve firmalardan teminatlđ veya teminatsız kısa, orta veya uzun vadeli krediler almak,

f) İştirak ettiği şirketlere hukuki ya da işletme ile ilgili konularda hizmetler sağlamak, bu şirketlerin muhasebe, tahsilât, personel eğitimi gibi maddi kaynaklar ve insan kaynaklarına ilişkin tüm müşterek hizmetlerini, toplu bir bünye içerisinde daha ekonomik bir şekilde sağlamak için bir elden yürütmek ve bu konularda kendilerine yardımcı olmak,

g) Marka, ihtira beratı, know-how ve diğer her türlü sınaî ve ticari mülkiyet haklarını iktisap etmek, devir ve ferağ etmek ya da bunlar üzerinde lisans anlaşmaları yapmak,

h) Amaç ve çalışma konularını gerçekleştirebilmek için alım, inşa, trampa, bağış veya başkaca şekillerde taşınır veya taşınmazlar, maddi veya gayri maddi haklar edinmek, kiraya vermek, taşınmazları üzerinde tesisler kurmak, gayrimenkullerle ilgili değerleme yapmak veya yaptırmak, bunun dışında kendi depoları ve diğer taşınmazları ile ilgili işlemleri Ticaret Bakanlığından izin almak şartıyla yapmak,

i) Amaç ve konusu ile ilgili olarak; her türlü hukuki tasarruflarından doğan hak ve alacaklarının teminat altına alınması ve tahsili için icra yoluna başvurmak, ipotek, menkul rehini, işletme rehini, kefalet, ayni ve şahsi her nevi teminat almak, bunlarla ilgili olarak tapudan tescil ve terkin işlemlerinde bulunmak, önceden Ticaret Bakanlığından izin almak şartıyla kefil olmak, her türlü ihale ve taahhüt işlerine girmek, bu işleri yapmak veya yaptırmak, sosyal tesisler meydana getirmek, işletmek, gerektiğinde bu tesisleri devretmek, satmak,

j) Gerekli makamlardan izin almak kaydıyla amaç ve konusu ile ilgili uluslararası kuruluşlara üye olmak ve bunlarla müşterek hizmetler ifa etmek,

k) İşbu esas sözleşmede yazılı işleri, 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ve diğer mevzuata uygun olması ve Ticaret Bakanlığından izin alınması şartıyla; yurt dışında da yapmak, yerli ve yabancı şirketlerle yurt içinde ve dışında işbirliğinde bulunmak ve bunlarla birlikler kurmak.

ŞİRKETİN MERKEZİ

Madde 4- Şirketin merkezi..... ili ..... ilçesidir.

Adresi ..... dır.

Adres değişikliğinde yeni adres, ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan ettirilir ve Ticaret Bakanlığına bildirilir.

Tescil ve ilan edilmiş adrese yapılan tebligat Şirkete yapılmış sayılır. Tescil ve ilan edilmiş adresinden ayrılmış olmasına rağmen, yeni adresini süresi içinde tescil ettirmemiş Şirket için bu durum fesih sebebi sayılır.

Şirket, Yönetim Kurulu Kararıyla; Ticaret Bakanlığından izin almak kaydıyla yurt içinde veya yurt dışında şubeler açabilir.

ŞİRKETİN SÜRESİ

Madde 5- Şirketin süresi sınırsız olarak belirlenmiştir.

(Şirketin varsa süresi belirtilmelidir. Herhangi bir süre belirlenmemiş ise "Süresiz" ibaresi yazılmalıdır. Madde 339)

SERMAYE VE PAY SENETLERİNİN NEV'İ HÜKÜMLERİ

Madde 6- Şirketin sermayesi, beheri ..... Türk Lirası değerinde ..... paya ayrılmış toplam ..... Türk Lirası değerindedir. Bu payların tamamı nama yazılıdır.

-Beheri.....TL değerinde ..... Adet paya karşılık gelen ..... TL
.....

-Beheri.....TL değerinde ..... Adet paya karşılık gelen ..... TL
.....

Tarafından nakdi olarak taahhüt edilmiştir.

Nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin ..... TL'si şirketin tescilinden önce ödenmiştir.

Nakden taahhüt edilen payların geri kalan kısmı ise şirketin tescilini izleyen 24 ay içinde, depolama kapasitesine göre Bakanlıkça belirlenen sermayenin tamamı faaliyet izni başvuru tarihine kadar ödenecektir.

YÖNETİM KURULU VE SÜRESİ

Madde 7- Şirketin işleri ve idaresi, Şirket Genel Kurulu tarafından Türk Ticaret Kanunu hükümleri dairesinde seçilecek (.....) üyeden oluşan bir yönetim kurulu tarafından yürütülür.

Yönetim Kurulunun görev süresi .... yıldır.

İlk Yönetim Kurulu Üyesi olarak .... yılına aşağıdakiler seçilmiştir;

TC Kimlik No'lu ..... adresinde ikamet eden ..... Yönetim Kurulu üyesi olarak seçilmiştir.

Görev süresi sona eren yönetim kurulu üyeleri tekrar seçilebilirler.

ŞİRKETİN TEMSİLİ

Madde 8- Şirketin yönetimi ve dışarıya karşı temsil Yönetim Kurulu'na aittir. Şirket tarafından verilecek bütün belgelerin ve yapılacak sözleşmelerin geçerli olabilmesi için, bunların şirket ünvanı altına konmuş ve şirketi ilzama yetkili en az (1) kişinin imzasını taşıması gereklidir.

Yönetim Kurulu, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre yönetimi kısmen veya tamamen üçüncü bir kişiye devredebilir. Yönetim Kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir, en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır.

Yönetim Kurulu, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç Yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarını atanamaz. Yetkilendirilen ticari vekil veya tacir yardımcılarını da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her türlü zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN GÖREV DAĞILIMI ve TEMSİLE YETKİLİ OLANLAR ve TEMSİL ŞEKLİ

Madde 9- İlk 1 yıl için.....T.C. Kimlik No'lu
.....

..... adresinde ikamet eden,..... Yönetim Kurulu Başkanı olarak seçilmiştir.

Yetki şekli: Münferiden Temsile Yetkilidir.

Madde 10- YÖNETİM KURULU

Şirket Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu Başkanının yazılı ve gündemli çağırısı üzerine ayda en az bir defa toplanır ve gerekli kararları alır. Yönetim Kurulu toplantısı, Şirket merkezinde veya şirket merkezi dışında başka bir yerde de yapılabilir. Yönetim Kurulu üyelerine, miktarı Genel Kurulca saptanacak huzur hakkı veya ücret ödenebilir. Yönetim Kurulu kararları, karar defterine yazılır ve imza edilir.

Madde 11- GENEL KURUL

a) Genel Kurul: Genel Kurullar, olağan ve olağanüstü toplanır. Bu toplantılara davette, Türk Ticaret Kanunu'nun 410 ila 414. madde hükümleri uygulanır. 6102 Sayılı Kanunun 416. maddesi hükümleri saklıdır.

b) Toplantı Vakti: Olağan genel kurul, Şirketin hesap devresi sonundan itibaren 3 ay içinde ve senede en az bir defa; olağanüstü genel kurullar ise, Şirket işlerinin icab ettirdiği hallerde ve zamanlarda toplanır.

c) Rey Verme ve Temsilci Tayini: Olağan ve Olağanüstü Genel Kurul toplantılarında hazır bulunan pay sahipleri ve temsilcilerinin bir pay için bir oyu vardır. Pay sahibi genel kurul toplantılarına kendisi katılabileceği gibi pay sahibi olan veya olmayan bir temsilci de yollayabilir. Şirkette pay sahibi olan temsilciler kendi oylarından başka temsil ettikleri pay sahiplerinin oylarını da kullanmaya yetkilidirler.

d) Müzakerenin Yapılması ve Karar Nisabı: Olağan Genel kurul toplantılarında Türk Ticaret Kanununun 409. maddesinde yazılı hususlar müzakere edilerek gerekli kararlar alınır. Genel kurul toplantı ve karar nisabında Türk Ticaret Kanununun 418 inci maddesi hükümleri uygulanır.

e) Genel Kurulda Verilen Kararlar: Yapılan seçimlerin sonuçları ve ortakların beyanları, bir tutanağa geçirilir. Genel Kurul tutanakları ve ekleri, toplantı başkanlığı ile Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır.

f) Toplantı Yeri: Genel Kurul, Şirketin merkez adresinde veya merkezin bulunduğu şehrin elverişli bir yerinde toplanır.

İLÂN

Madde 12- Şirkete ait ilanlar, Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi ile yapılır. Genel Kurulun toplantıya çağırılmasına ait ilanların Türk Ticaret Kanununun 414. maddesi hükmü gereğince ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, en az iki hafta evvel yapılması zorunludur.

HESAP DÖNEMİ

Madde 13- Şirketin hesap yılı Ocak ayının birinci gününden başlar ve Aralık ayının otuzbirinci günü sona erer. Fakat birinci hesap dönemi Şirketin kesin olarak kurulduğu tarihten itibaren başlar ve o senenin Aralık ayının otuzbirinci günü sona erer.

KARIN TESPİTİ VE KAR DAĞITIMI

Madde 14- Şirketin safi karı yapılmış her çeşit masrafların çıkarılmasından sonra kalan miktardır. Safi kârından her sene evvela %5 ihtiyaç akçesi ayrılır; kalan miktardan pay sahiplerine ödenmiş sermaye üzerinden hisseleri oranında dağıtılır. Kara iştirak edenlerle pay sahiplerine dağıtılması kararlaştırılan miktardan Türk Ticaret Kanunu'nun 519. maddesinin 2. fıkrasının (c) bendi gereğince %10 ayrılarak genel kanunî yedek akçeye eklenir.

YEDEK AKÇE

Madde 15- Şirket tarafından ayrılan yedek akçeler hakkında Türk Ticaret Kanunu'nun 519 ila 523 üncü madde hükümleri uygulanır.

KANUNİ HÜKÜMLER:

Madde 16- Bu esas sözleşmede bulunmayan hususlar hakkında 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER:

Madde 17- Şirket bu esas sözleşmeyi çoğaltarak, kuruculara ve sermaye artırımına katılacak yeni hissedarlara dağıtır. Ticaret Bakanlığı'na gönderir. Şirket kuruluş işlemlerini tamamlayarak tüzel kişilik kazanmasına kadar kurucular tarafından yapılan kuruluş masrafları, yapılacak ilk Genel Kurulun onayına sunulur.

YETKİLİ MAHKEME

Madde 18 - Şirketin taraf olduğu bu ana sözleşmenin uygulanmasından doğan ihtilafların çözümü için Şirketin merkezinin bulunduğu yer mahkemeleri yetkilidir.

SERMAYENİN ARTIRILMASI, AZALTILMASI VE PAY DEĞİŞİKLİĞİ

Madde 19- Şirketin sermayesi Türk Ticaret Kanunu ile ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde artırılıp azaltılabilir.

Sermaye artırımında her ortağın rüçhan hakkı mevcuttur. Ancak rüçhan hakkının ortaklar tarafından kısmen veya tamamen kullanılmaması ya da dışarıdan yeni ortak alınmak istenmesi durumlarında, 5300 sayılı Kanuna ve ilgili mevzuata uygun olmak ve Ticaret Bakanlığında izin almak kaydıyla, sermaye taahhütleri alınır ve işlemler yapılır.

Şirket ortaklarının ve ortaklık paylarının değişikliği ile şirkete yeni bir ortak alınması Ticaret Bakanlığının iznine tabidir.

BORÇLANMA SENETLERİ VE KAR-ZARAR ORTAKLIĞI BELGESİ İHRACI

Madde 20- Her çeşidi ile tahviller, finansman bonoları, varlığa dayalı senetler, iskonto esaslı üzerine düzenlenenler de dahil, diğer borçlanma senetleri, alma ve değiştirme hakkını haiz senetleri ile her çeşit menkul kıymetler, aksi kanunlarda öngörülmedikçe, ancak genel kurul kararı ile çıkarılabilirler.

YÖNETİM KURULU GÖREV VE YETKİLERİ

Madde 21- Yönetim Kurulu, Türk Ticaret Kanununda öngörülen görev ve yetkileri saklı kalmak kaydıyla aşağıdaki hususlarda görevli ve yetkilidir:

- a) Şirket işlemlerinin mevzuata ve kurallara uygun olarak düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlamak,
- b) Diğer şirket veya kuruluşlarla anlaşmalar yapmak,
- c) Şirketin bütçesini, bilançosunu, gelir ve giderlere ilişkin kesin hesabını ve yıllık faaliyet raporunu genel kurula sunmak,
- d) Şirket gelir kalemlerinin miktar ve oranları ile bunların tahsil zaman ve şekillerini tespit etmek,
- e) Personel atamalarını yapmak,
- f) Depolama hizmetleri karşılığında alınacak ücret tarifesini belirlemek ve Bakanlığın onayına sunmak,
- g) Lisans şartlarının korunması ve sürdürülmesi için gerekli tedbirleri almak ve bu şartların kaybolması hâlinde durumu derhal Bakanlığa bildirmek,
- h) Depolama hizmetlerinde ve görevlerinde itinalı davranılması, aynı koşullarda kişiler arasında ayırım yapılmaması ve depolanmış ürünün korunmasında gerekli dikkat ve özeninin gösterilmesini teminen her türlü tedbiri almak,

i) İlgili mevzuat çerçevesinde teslim alınan ve depolanan ürün karşılığında ürün senedi ve diğer belgelerin usulüne uygun şekilde düzenlenmesini ve muhafaza edilmesini sağlamak,

j) Borsaya ürün senetleriyle ilgili bilgi akışının düzenli olarak sağlanması, borsanın talebi halinde inceleme ve kontrolüne izin verilmesi, gerektiğinde kendi kayıtlarını borsa kayıtlarıyla teyit etmesi konusunda gerekli tedbirleri almak.

k) Mevzuatta öngörülen kayıt ve defterlerin tutulmasında gerekli tedbirleri almak,

l) Doğrudan Bakanlıkça veya denetim sırasında istenecek bilgi, belge ve raporların verilmesini, Bakanlıkça mevzuat çerçevesinde verilen diğer görevlerin ve talimatların yerine getirilmesini sağlamak,

m) Mevzuatla lisanslı depo işletmelerine verilen sair görevleri yerine getirmek veya yerine getirilmesini sağlamak.

ESAS SÖZLEŞME DEĞİŞİKLİĞİ

Madde 22- Şirketin esas sözleşmesi Türk Ticaret Kanunu ile 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde değiştirilebilir.

Esas sözleşmede yapılacak bütün değişiklikler, Ticaret Bakanlığının iznine tabidir. Sözleşme değişiklikleri usulüne uygun olarak tasdik ve ticaret siciline tescil edildikten sonra ilan ettirilir. Sözleşme değişikliği tescilden önce hüküm ifade etmez.

KURUCULAR

.....

.....

EK 2

ÜRÜN SENEDİ		SERİ NO	SİMA NO	DUZLENME FAHRE		
Kıymetli evrak niteliğini haliz bu Ürün Senedi, 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununa İstihaden T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğünün 23.02.2011 tarihli ve 1134 sayılı İzni ile bastırılmıştır.						
LİSANSI DEPO BULUNAN	1. LİSANS NUMARASI		3. İDRESİ			
	2. ÜRÜN					
YETKİLİ SHALAZARCI	4. LİSANS NUMARASI		4. İDRESİ			
	5. İDİ SOYADI / ÜRÜN					
MİSTİH	7. İDİ SOYADI / ÜRÜN		6. TC NO / VERGİ NO			
BU ÜRÜN SENEDİ YUKARIDA KÖMÜK BİÇİMLERİ YAZIL MÜDİRİN ☐ EMİRİNİ ☐ NAMINA DÜZENLENİŞTİR.						
BU ÜRÜN SENEDİ ☐ CİRO SÖZLEŞİR ☐ CİRO SÖZLEŞİZ.						
ÜRÜN	9. KODU	10. ÇİRE	11. TÜRÜ	12. GRUBU	15. SİNF / VEYA DERGECİ	19. DEPO İDRESİ
	14. NİKTURİ	15. ÜRETİM YERİ	16. HESAP DÖNEMİ	17. TÜRÜMÜĞEMLİ	18. DEPO NUMARASI	
	20. DEPOLAMA TARİHİ		21. DEPODUN SON ÇİRE TARİHİ			
	<p>İKARAT :</p> <p>22. Bu Ürün Senedi, üzerinde yazılı ürünün mülkiyetini teminat ve tahmini teminat eden, name veya emre dışı değildir, teminat olarak verilebilir, ciro edilebilir veya edilebilir ve 5300 sayılı Kanunda öngörülme durumu ile Türk Ticaret Kanununda düzenlenen malibuz senedi hükümlerine tabi kıymetli evraktır.</p> <p>23. Bu Ürün Senedi üzerinde yazılı ürün, 5300 sayılı Kanun kapsamında lisanslı ve teminatlıdır.</p> <p>24. Ürünün analizi ilgili 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 nolu kısımlar TS _____ Standardına göre, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Qinden Lisans almış Yetkili Sinf / dencisi tarafından ilgili mevzuata göre düzenlenmiştir.</p> <p>25. Lisanslı depo işlemi Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Qince onaylı lisanslı depo üyesi temsilci peşesinde Ücret talep sim e halidne sahip Dir. Depolama Ücreti, Ürün senedinin alım satımında Ürün / Hisse borsası / yetkilendirilmiş lisanslı borsası tarafından, Ürünün teslim e garmesinde ise Lisanslı depo temsilci tarafından tahsil edilir.</p> <p>26. Bu senedin teminat ettiği Ürün, 5300 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik hükümlerinde belirtilen risklere karşı _____ sigorta şirketine sigorta edilmiştir.</p> <p>27. Mudri veya 22 nci maddede göre ciro edilen kişi ya da bunların yetkili temsilcileri depolama Ücretini ödemek ve sizim i depolama süresini geçirmek için bu Ürün Senediyle depolama ününü geri talebilir. 21 inci maddede belirtilen depodan alın plığı talebine kadar geri alınmayan ürünler halinde 5300 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik hükümleri uygulanır.</p> <p>28. 5174 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi uyarınca, bu Ürün Senedinin alım satım ve tahsil plığı işlemi için Hisse borsası ya da Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca yetkilendirilmiş lisanslı borsasında işlemi zorunludur.</p> <p>29. Bu ürün senedi, ciro, boru, grubu, amfi veya derescal ve miktan 10, 11, 12, 13 ve 14 üncü maddelerde tanımlanan ürünün lisanslı ve muhafazası yapılmış, lisanslı depo işleminde depolanmış Ürün plığıdır. Lisanslı depo işlemi, bu ürün senedinde bu senede teminat edilen Ürüne tek başına, birlikt e veya başkalaıyla ortak olarak sahip değildir.</p>					
LİSANSI DEPO BULUNAN	20. İMZAS		21. İMZAS			
CİRO	22. CİRO EDİLENER İDİ / SOYADI / ÜRÜN		23. CİRO EDİLENER TC NO / VERGİ NO	24. CİRO TARİHİ	25. CİRO EDİNER İMZASI	26. BORSASIZ OL TÜRÜH VE ÖNÜH
	1					
	2					
	3					
	4					
	5					
MİSTİH	27. ☐ KRÖM KURŞULUĞ TEMİNAT ALINIŞTIR.		ÖNÜH			
	28. ÖNÜH		29. MUDRI	40. ÖNÜH		
MİSTİH	41. ☐ ŞT NCM LÜDÖRİ VE GÖRÖ ALINIŞTIR.		ÖNÜH			
	42. ÖNÜH		43. ÖNÜH			
İç Bu Ürün Senedi 1 (bir) sayfa ve 42 (iki) üç maddeden oluşmaktadır.						

MKK						ELEKTRONİK ÜRÜN SENEDİ ALIM SATIM BELGESİ					
İŞLEM TARİHİ:			26/01/2017			ALIM SATIM BELGE NO:			186		
DÜZENLEME TARİHİ:			27/01/2017								
SATICI BİLGİLERİ											
YAT. SAT. İŞLEM NO	AD SOYAD / ÖNVAN	SAHİPLİK ORANI	TCKN / VKN	ADRES	VERGİ DAİRESİ						
47	TOPRAK MAHSULLERİ OFİSİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		8540050958	OSMAN KAVUNCU BULVARI NO.200 KAYSERİ KOCASINAN KAYSERİ	MİTHATPAŞA						
ALICI BİLGİLERİ											
YAT. AL. İŞLEM NO	AD SOYAD / ÖNVAN	SAHİPLİK ORANI	TCKN / VKN	ADRES	VERGİ DAİRESİ						
1	BİROL TÜRKYAMAN		17683068920	CUMHURİYET MAH. ANKARA CAD. NO:10/B POLATLI ANKARA							
ÜRÜN BİLGİLERİ											
TMO TOBB TARIM POLATLIŞB BUĞDAY EKMEKLİK KIRMIZI DİĞER 4.SINIF BG880 31122018											
İSİN:	TRXTTDBF1616 - A	ÜRÜN SINIFI:	4.Sınıf								
ÜRÜN TÜRÜ:	BUĞDAY	ÜRÜN GRUBU:	KIRMIZI DİĞER								
ÜRÜN TİPİ:	Ekmeklik	ÜRÜN ALT GRUBU:	TANIMSIZ								
HASAT YILI:	2016	DEPOLANDIĞI YER:	POLATLI								
LİSANSLI DEPO:	TMO TOBB TARIM ÜRÜNLERİ LİSANSLI DEPOCULUK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.										
İŞLEM BİLGİLERİ											
İŞLEM MİKTARI	BİRİM FİYAT (TL/KG)	İŞLEM TUTARI									
189.150	0,9 TL	170.235 TL									
KESİNTİLER											
TESCİL ÜCRETİ	TAZMİN FONU	DEPO ÜCRETİ									
936,29 TL	85,12 TL	4.228,32 TL									
KESİNTİLER SONRASI NET TUTAR											
											KESİNTİLER SONRASI NET TUTAR
											164.985,27 TL